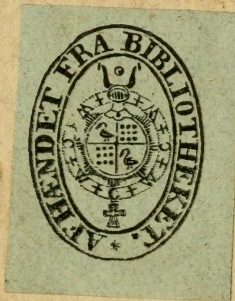

Or

L. Shyne 1881

M. TH. BRÜNNICHII

ZOOLOGIÆ

FUNDAMENTA

PRÆLECTIONIBUS ACADEMICIS

ACCOMMODATA.

G r u n d e

i

Dyrelæren.

HAFNIÆ ET LIPSIAE MDCCLXXII.

APUD FRIDER. CHRIST. PELT.

LITTERIS GODICHIANIS.

TOPTOLOGIE

FUNDAMENTA

IN RELECTORIBUS ACADEMICIS

ADUSCIBATA

OLIVUS

COLLEGIUM

IN RELECTORIBUS ACADEMICIS

ADUSCIBATA

OLIVUS

52
78
172
CNRB
Regi Optimo,

CHRISTIANO VII.,

Qvi

In Univerſitate Hafnienſi

Primum Robur Scientiæ dedit,

Primum Antiftitem Artis inſtituit,

Primum Theatrum Naturæ adornavit;

Qvi

Conatus meos, Regia munificentia ſuffultos,

Munere & honore clementiſſime decoravit;

Devotiſſima Mente

conſecrat

A u c t o r.

Christiano VI.
Regi Optimo

In Christianissimo

Regni Roberto

Anglicano

Regni

Christianissimo

Regni

Den beste Konge,
C h r i s t i a n
den Syvende,

Som

ved Kiøbenhavns Universitet gav
denne Videnskab

Sin første Styrke,

Sin første Lærere,

Sit første Natur = Theater,

Som

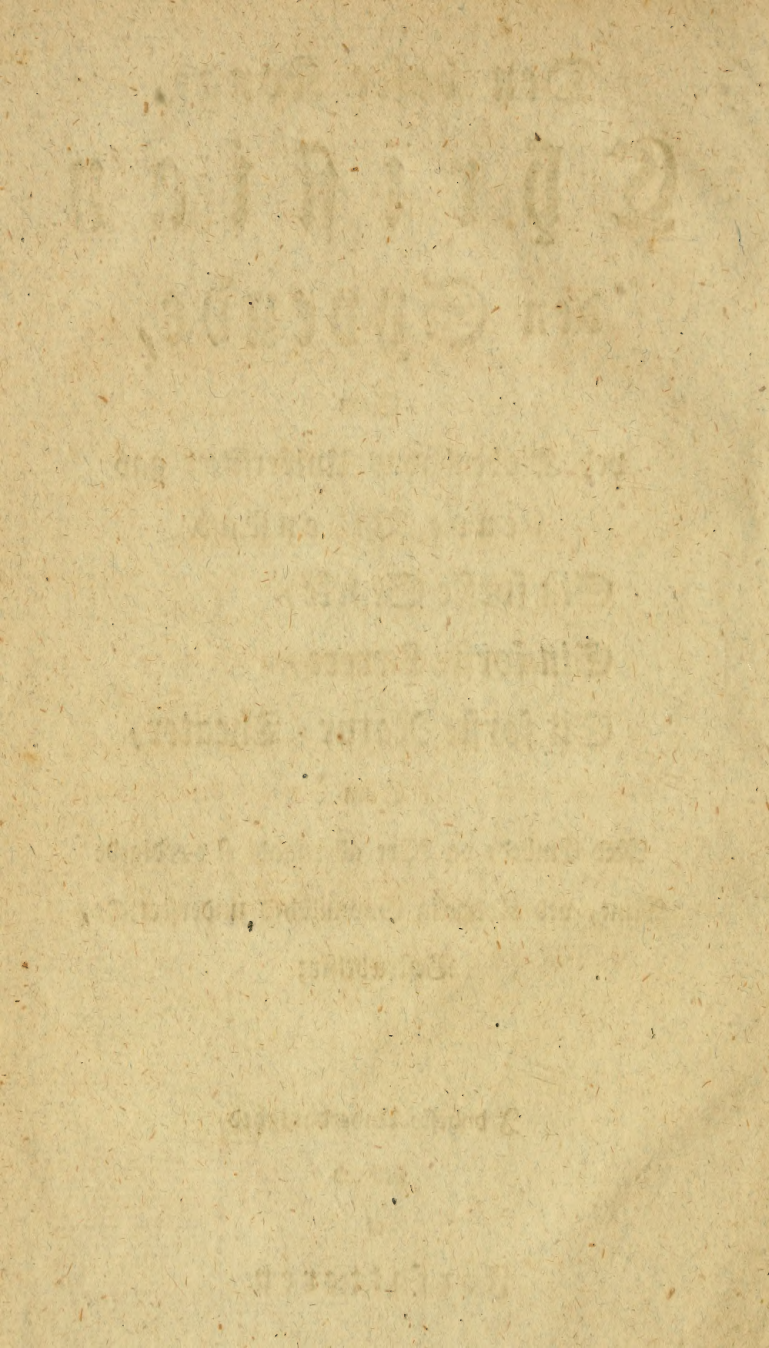
Med Embede og Ære allernaadigst værdigede
Mine, ved Kongelig Gavnildhed understøttede,
Bestræbelser;

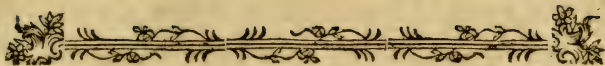
I dybeste Underdanighed

helliged

af

Forfatteren.

Etiamſi ſint alia graviora atqve meliora, tamen
nos ſtudia noſtra naturæ regula metimur.

Cic. de Officiis Lib. 1. Cap. 31.

Lad der være andet nyttigere og bedre, ſaa agte vi
dog det hvorudi, vi arbejnde, ſaa høyt ſom Naturen.

L e c t o r i .

In usum eorum, qui regni animalis aliquam sibi comparare student cognitionem, sequentia sunt collecta, quæ uberrimam materiam prælectionibus meis suppeditabunt. Tabulis, secundum quas progredi est animus, multum temporis impendi, non dubitans fore, ut auditores plus levaminis in ejusmodi instituta naturæ comparatione generaliori inveniant, quam systematice progrediendo per genera sine cognitis ex opposito characteribus. Enumeratio specierum nimis foret prolixa, notatu maxime dignæ tyronibus sufficiunt, nec omittentur prælegendæ & demonstrandæ. Introitus, qui generaliora paucis absolvit, singulæ animalium classi præfixus, ex parte maximis debetur viris, quorum succinctæ brevitati propria meditata fundare studui. *Lapidea provincia* & *principia chemica* brevi subsequuntur. Exceptiones à generalioribus pro meo scopo non semper erant removendæ, suo tamen commemorabuntur tempore. Errorum, qui detegantur, emendationi haud deerit occasio & studium.

Til Læseren.

For Begyndere i Dyreriget har jeg paa disse Ark vildet samle alt det, som skal give overflødig Anledning til mine Forelæsninger. Tabelterne efter hvilke jeg agter at gaae frem, have kostet megen Tid at bringe tilfammen, men jeg tvivler ikke heller paa, at jo mine Tilhørere skal finde dem mere hiulpsne ved disse Naturens almindeligere Sammenligninger, end naar de efter Systemer skulle gaae frem Slægt for Slægt, uden at see de betydeligste Kiendetegn hinanden modsatte. Arterne ville blevne os til for stor Vidtlostighed at anføre, de meest mærkværdige kan ikkun være Begynderes Sag at vide; dem skal jeg ikke forbigaae at melde noget om og forevise. Indledningen, som indeholder det almindelige med faa Ord afvejet, og gaaer foran enhver Dyr Klasse, er for endeel taget af de største Skribentere, paa hvis fyndige Korthed jeg har søgt at grunde mine egne Tanker. Steen Riget skal følge strax efter tillige med de chymiske Grunde. Afvigelser fra det almindelige kunde efter mit Dyemeed ikke altid komme i Betragtning: De skal dog blive talet om naar Tid er. Opdagede Feyl skal ikke mangle Lejlighed og Lyst til at blive rettede.

Introitus.

Naturalia sunt corpora cuncta, tellurem constituentia
eoque contenta.

Cultores ea in tria regna dividunt, quorum limi-
tes ubique concurrunt, vix distinguendi.

Regna singula complectuntur subditos proprios
& communes.

Fossilia, corpora congesta, nec viva nec sen-
tientia.

Vegetabilia, corpora organifata, viva, non sen-
tientia.

Animalia, corpora organifata viva & sentientia.

Historia naturalis omni extensione sumta, debet
continere omnem cognitionem, quæ ad animal, vege-
tabile & fosfile referri potest.

Ejusmodi cognitio tot requirit divisiones historiae
naturalis, quot accumulatur diversæ scientiæ.

Restringatur itaque studium intra justos limites,
ne compilatio cognitionum locum scientiæ occupet.

Historia naturalis restrictior recenset in naturæ
productis differentias & similitudines, suppeditat oeco-
nomiam naturæ, & de ea ad usum vel noxam concludit.

Oeconomia naturæ generatione, conservatione &
destructione absolvitur.

Scientia Naturæ est habitus cognitionis Naturæ.

Indledning.

Naturalier ere alle de Ting, som udgiøre vores Jordklode og der indeholdes.

Dyrkerne har inddeelt dem udi trende Riger, hvis Grændser overalt støde sammen og neppe kan skilles.

Rigerne indbefatte, et hvert for sig, egne og tilfælles Underdanere.

Steene ere sammenpakkede Legemer uden Liv og Følelse.

Planter ere organiske Legemer, som leve uden Følelse.

Dyr ere organiske Legemer, som leve og føle. Naturhistorien, taget i aldmuelig Bidtøstighed, bør indeholde ald den Kundskab, som kan henføres til Dyr, Planter eller Steene.

Saadan Kundskab udfodrer i Naturhistorien saamange Inddelinger, som der sammenbringes forskjellige Videnskaber.

Gliden maae altsaa sættes visse Grændser, at et Sammenskab af forskjellige Videnskaber ikke skal faae Stæd for en Videnskab.

Naturhistorien mere indkneben, opregner Forskiellene og Lighederne hos Naturens frembragte, angiver Naturens Huusholdning, og slutter derfra til Nytten eller Skaden.

Naturens Huusholdning udgiøres ved Fremavlingen, Vedligeholdelsen og Odeleggelsen.

Naturvidenskaben er en Færdighed i Naturkundskaben.

Cognitio Naturæ est cognitio historiæ naturalis applicata.

Media eam acqvirendi optima sunt descriptio & observatio, quæ relationi methodicæ fundari debent.

Compendia artis sunt nomenclatura & tabulæ systematicæ, juxta certam methodum compositæ.

Methodi differunt pro varia observata relatione partium, quæ apud auctores varia.

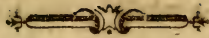
Methodorum multiplicitate meliorantur descriptiones, quo enim plures sunt methodi eo plures descriptiones partium.

Descriptio versatur circa imaginem: Observatio circa historiam ejusdem entis. Relatio methodica est productum utriusque, quod plures uno respectu combinat, simulque alio respectu distinguit.

Fundantur combinationes & divisiones in ipsis corporum partibus & dotibus, prout hæ oeconomiam naturæ eandem reddunt v. variant.

Ordine disposuit natura opera sua, ut diverso respectu plura convenirent vel ab invicem discederent: Singula tamen inter se contexuit arctissimo affinitatis vinculo, ut in rete cohæreat universum.

Naturam consuluit ars humana, sed non potuit eadem vestigia premere: Individua ad species, species ad genera, hæc ad ordines, ordines ad tribus & classes, easque

Naturkundskaben er en anvendt Kundskab i Naturhistorien.

Midlerne, hvorved den best faaes er Beskrivelsen og Jagttagelsen, hvilke bør grundes paa et methodisk Forhold.

Gienvejen til Kunsten ere Benævnelsen og systematiske Tabeller, som ere indrettede efter en vis Methode.

Methoderne ere forskellige, ligesom man har iagttaget Delenes forskellige Forhold, som hos Forfatterne er adskillig.

Methodernes Mængde forbedre Beskrivelserne, thi jo flere Metoder, jo flere Beskrivelser paa Deelen.

Beskrivelsen har at gjøre med Billedet. Jagttagelsen med Historien derom. Det methodiske Forhold er Udtog af begge, som i een Henseende samler flere, i en anden Henseende adskiller dem.

Samlelsen og Adskillelsen grunde sig paa Legeomernes Dele selv og deres Egenskaber, ligesom disse gjør til, at Naturhusholdningen bliver den samme eller forskjellig.

Orden benyttede Naturen sig af, til at inddele sine Verker, paa det at flere Ting skulle i forskjellig Henseende komme overeens eller indbyrdes afvige. Dog søyede den enhver indbyrdes tilsammen med et noye knyttet Slegtiskabs Baand, at det hele skulle hænge i Hob som et Garn.

Menneskelig Kunst raadførte sig med Naturen, men kunde ikke følge dens Fodspor; Overlægget har, som oftest tvivlsom, henbragt de enkelte til Arter, Arterne til

eamque ad regna retulit, in bivio sapius positum, iudicium. Systemata fundamentis ejusmodi innixa & mutila condidere ingenia, quæ naturam a latere intuebantur.

Systemata itaque imperfecta omnia, quæ non vitiosa; methodo tyronibus viam monstrant, proveciores seducunt, nomenclatura memoriam sublevant, cognitionem limitant, tabulis opposita dilucidant, sed generum nexus oculo perlustranti occultant: Cultoribus tamen conspectum totius generalem porrigunt.

Generalia de animalibus.

Corporum constructioni debentur motus diversi, affines, magis vel minus limitati: determinant illi corpora bruta esse vel viva, gradum inter rude & organifatum monstrant.

Organica corpora machinæ sunt hydraulicæ, sed innato omneque punctum vivificante principio quodam activo nobilitatæ.

Machina animalis, a vegetabili minus remota, Cum illa convenit generaliter

Medullari, intima, mollusca.

Interanea, crusta induranda, priorem vestiens.

Slægter, disse til Ordener, Ordenerne til Stammer og Klasser, og dem igien til Riger. Paa saadanne Grunde støttede og brøstfældige Systemer har Vittigheden oprenst, der ikkun fra Siden af betragtede Naturen.

Systemerne ere altsaa usfuldkomne, naar de end ikke ere fejllende, ved Methoden vise de Begyndere Benen, men forføre de fuldkomnere; Ved Benærnelsen styrke de Hukommelsen, men indskrænke Kundskaben; Ved Tabellerne oplyse de det modsatte, men skiuile Slægternes Sammenhæng; Dog give de Dyrkerne et almindelig Dyekast af det hele.

Om Dyrene i Almindelighed.

Legemernes Sammensætning affæddkommer Bevægelseserne, de forskiellige, de beslagtede og de mere eller mindre indskrænkede: Disse bestemme om Legemerne ere livløse eller levende, og vise Graden mellem det Sammenpakkede og det Organiske.

Organiske Legemer ere vædsketrækkende Maskiner, som have Fortrinet i den virkende alle Deele oplivende og indfødde Begynde-Kraft.

Dyre Maskinen, som fra Bærternes er mindre affondret, kommer dermed overeens.

almindelig udi

Marvebygningen, som er den inderste og blødeste.

Indklædningsbygningen, den ferhaardnede Skal, som omgiver den forrige.

Uder

Corticali, extrema radicata interius, e cujus ultima
dichotomia Fructificatio genitalium.

Specialiter

Tracbearum in insectis & plantis simili fere natura.

Fructificatione & hermaphroditica natura mol-
luscorum.

Virtute gemmascente artuum, pilorum, cornu-
um, pennarum, imo dentium, unguium &
forte squamarum, eaqve in perfectioribus ani-
malium clasibus.

Consolidatione vulnerum & *osificatione*.

Renascentia amissæ partis in corpore.

Restitutione integri animalis e singulis suis frag-
mentis.

Ab illa discedit

Motu suo arbitrario, in sensatione & perceptione
fundato.

Operatio machine animalis absolvitur *vitæ*
conservatione & *speciei propagatione*, idqve sequenti
ordine: Heterogeneas particulas humido dilutas canali-
bus propriis recipit, transmittit, præparat, inqve sui
nutrimentum convertit, aerem aptis organis spirat,
omnibusqve eo tendit, ut similis machinæ primordium
generet.

Organa ad hanc operationem concurrentia sunt.

Alimen-

Yderbygningen, som indvendig er rodfæstet, hvis sidste Tvist er Avolelemmernes Befrugtnings Dele.

særdeles udi

Lustrørene, som hos Insecter og Planter ere næsten af samme Natur.

Befrugtningen og Tvetulle Naturen hos Sliim-Dyrene.

Udskydnings Kraften hos Ledemodene, Haarene, Hornene, Fiarene, ja Tænderne, Nægle-
ne, og maaskee Skjællene, og dette i de fuldkomnere Dyr Klasser.

Sammenegroeningen hos Saarene og Beens forvandlingen.

Udvojrningen af mistede Legemets Deele.

Igienskielsen med hele Dyr af ethvert Stykke deraf.

afviger deraf udi

Srie-Bevægelsen som er grundet paa Følelsen og Fornemmelsen.

Dyremaskinens Forretning udgiøres af Ved-
ligeholdelsen og Slægtens Fremavling, og det paa følgende Maade: Den imodtager giennem sine egne Kanaler fremmede Deele i Bødsfer forthynede, den sender dem der igiennem, laver dem til og forvandler dem til sin egen Underholdning, den trækker Luften ved bekvemme Redskaber, og i ald Ting gaaer ud paa, at frembringe en Begyndelse til en ligesaadan dannet Maskine.

Organiske Redskabe, som tilhobe bidrage til denne Forretning ere:

Under

Alimentaria, intestina digestiva, quæ ingestum cibum capiunt, & liquorem nutritivum præparant: a vasis lacteis primo receptus chylus, subactior per venas & arterias distributus, sanguis dicitur, quæ reciprocè in corde receptus & propulsus per totum in succos addendos v. auferendos transit.

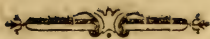
Vitalia, pneumatica; interni vasculosisimi *pulmones*, insertæ ferequè nudæ *branchiæ*, per totum corpus distributæ *tracheæ*, quæ aerem pro nutritiva massa hauriunt, ne flammula animalis extinguatur.

Genitalia, spermatica, sexualia, pro novo animalis compendio combinatoria.

Perceptoria, peculiaris medulla, firmior in nervos extensa, quæquaversum per fila ramosè distributa, organis alimentariis intertexta, in sensoriis præcipue explicata atque modificata: principium animale & origo facultatum, unde tota gubernatur machina.

Motoria, contractili virtute pollentes fibræ, fasciculatim collectæ in folia muscularia, carnosa, determinate sparsa, apice tendineo proximo articulo etiam affixa. Ibi vires positæ, quibus omnis motus peragitur.

Sensoria, quibus insertæ sunt extremitates nervorum sensorio cerebri proximorum, quæ animali remota indicant.

Underholdende, de fordøyende Indvolde, som imodtage Maden og tillave Fødevarer: I Mellemarterne modtages den første Melkesaft, som mere udarbejdet deles om i Blod = Karrene og Puls = Arterne, hvor det kaldes Blod, som i Hjertet modtages og udstødes, gaaer siden over det hele, og forvandles i tilførelige og afførelige Væsker.

Livholdende, de aandedragende, indvortes Karfulde Lunger, de udstaaende og næsten blotte Gæller, de over hele Legemet uddeelte Luftrør, som drage Luften til den underholdende Masse, at Livsløbet ikke skal udslukkes.

Avlende, de sædkastende, Kiønnetts Forskieller, som maae forenes under Frembringelsen af et nyt og engt udviklet Dyr.

Søgende, en besynderlig Marv, med mere Fasthed udstrakt til Nerver, med Traader overalt uddelet, indføjet i de underholdende Redskaber; men i sær i Sandse = Redskaberne udviklet og bestemt. Dyrets Begyndelse og Egnernes Udspring, hvorved den hele Maskine styres.

Bevægende, de med sammentrækkende Kraft begavede Trævler, i Bundter samlede til fiøddede Muskelblade, som ere nøyagtig uddeelte og med deres sneenede Ender hæftede ogsaa paa det næste Led. Derudi ere alle Bevægelsernes Kræfter nedlagde.

Sandsende, i hvilke Yderenderne ere indhæftede, af de Nerver som ligge Hiernens Sandseplads nærmest, som tilkiendegive Dyrene fraværende Ting.

Og det,

Oculus, camera obscura, imaginem proportione, figura, colore depingens.

Auris, tympanum, membranæ corda tensa à motu ætheris tremens.

Nasus, membrana, latissima, humida, contortuplicata, aeris perreptantis volatilia figens.

Lingva, spongiolæ bibulæ, sparilæ, humido solutum atrahentes.

Tactus, papillæ molliusculæ, figuram impressam brevi assumentes.

His gaudent perfectiora animalia, eminent præ aliis nonnulla. Indicat oculus ex luce, auris ex æthere appropinquantia, percipit tactus ex unione solida præsentia; examinat nasus volatilia nervis, lingva solubilia fibris, assumenda. Ignota manent, quæ nobis non sunt concessa.

Interna animalium structura inprimis differt quoad

Cor biloculare, biauriturum,

Sanguinem rubrum, calidum,

Pulmones respirantes reciproce

lactiferis — MAMMATIS,

incubantibus — AVIBUS.

Cor uniloculare, uniauriturum,

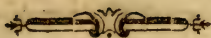
Sanguinem rubrum, frigidum,

Pulmones spirantes arbitrarie

incuriosis — REPTILIBUS,

Branchias extus spirantes

deserentibus — PISCIBUS.

Øyet, Formørknings Kammeret, som afmaler Billederne med deres Forhold, Figur og Farve.

Øret, Trommen, hvis udspændte Hinde-Strænge jitre ved Luftens Bevægelse.

Næsen, en bred og vædskesuld indviklet Hinde, som opholder de med Luften sig indsnigende slygtige Deele.

Tungen, smaae hist og her spredde Suesvampe, som trække til sig hvad i Fugtighed opløses.

Følelsen, bløde Borter, som for en kort Tid antage den indtrykte Figur.

Disse besidde de fuldkomnere Dyr, hos nogle ere de i en høy Grad. Øyet lærer os af Lyset og Øret af Luften, hvad der er i Nærværelsen. Følelsen fornemmer ved en tæt Forening det nærværende, Næsen tager imod og prøver det slygtige ved Nerverne, Tungen det opløselige ved Trævlerne. De blive os ubekjendte, som vi ikke have enet.

Dyrenes indvortes Skabning adskilles meest ved Hjertet som har tvende Kamre og tvende Øren,

Blodet som er rødt og varmt,

Lungerne, som aande veyelviis

hos de mælkende — Pattedyr,
udruende — — Fugle.

Hjertet som har et Kammer og et Øre,

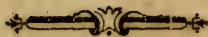
Blodet som er rødt og koldt,

Lungerne som aande efter Behag

hos de uomhyggelige - Krybdyr.

Gieællerne som puste ud ad

hos de forladende — Fiske.

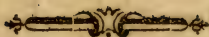
Cor uniloculare inauritum,
Saniem albam frigidam,
Tracheas distinctas,
 vagis — — INSECTIS.
Respirationem obscuram,
 vegetantibus - MOLLUSCIS.

Externa animalium differentia maxima quoad

Tegmen pilosum,
 Copulam durantem,
 Partum vivum,
 Mammam lactantem,
 Maxillas incumbentes tectas,
 Sensuum organa omnia praesentia,
 Respirationem per os & nares reciprocam,
 Pedes IV. — — QVADRUPEDIBUS.
 Pinnas muticas carnosas — CETACEIS.

Tegmen plumosum,
 Copulam momentaneam,
 Ova crustaceo-calcarea,
 Incubationem,
 Maxillas exsertas nudas incumbentes corneas,
 Sensuum organa omnium praesentia,
 Respirationem per os & nares reciprocam.
 Pedes bini, alae binæ — — AVIBUS.

Tegmen membranaceum laeve rugosum v. scutellatum,
 Fæcundationem per copulam durantem,
 Ova membranacea, rarius vivos fœtus,
 Maxillas

Hjertet som har eet Kammer ingen Dren,
 Edder som er hvidadrigt og koldt,
 Lustrørene, som ere tydelige
 hos de omvankende — Insekter.
 Aandedraget som er utydelig
 hos de Planteartede - Sliimdyr.

Dyrenes udvortes Forstiel er størst i Henseende til
 Haared Skiul eller Huud,
 Vedvarende Parring,
 Levende Foster,
 melkende Patter,
 paa hinanden faldende og skjulte Kiæber,
 alle tilstædeværende Sandseredskaber,
 ordentlig afverlende Aandedræt giennem Næsebore
 og Mund,
 Firesødder — — — Firesødde.
 Kiødede Finner uden Kløer — Svalene.

Fjæred Skiul,
 hastig Parring,
 Kalkskallede Eg,
 Udrueningen,
 paa hinanden faldende udstaaende blotte Kiæber,
 alle tilstædeværende Sandseredskaber,
 ordentlig afverlende Aandedræt giennem Næsebore
 og Mund,
 Tvende Fødder og Vinger — — Sagle.

Hindeagtig glat rynket eller skjolded Huud,
 Befrugtningen ved varig Parring,
 hindeffallede Eg,ielden levende Foster,

Maxillas incumbentes tectas,
 Lingvam, nares, oculos semper, aures quibusdam
 distinctos,
 Respirationem per os & nares arbitrariam,
 Corpus pedatum v. omni fulero destitutum teres

— — REPTILIBUS.

Tegmen cutaceum nudum, v. squamosum, mucosum,
 Fæcundationem sæpius extra abdomen,
 Ova membranacea, quibusdam vivos fætus,
 Maxillas incumbentes,
 Lingvam, Oculos, & foramina nasalia, quibusdam
 aures distinctos,
 Respirationem per os & aperturam thoracis,
 Pinnas natatorias. — — PISCIBUS.

Tegmen corneum v. osseum,
 Fæcundationem intra abdomen,
 Ova membranacea,
 Maxillas laterales,
 Antennas, oculos, semper distinctos,
 Respirationem per poros laterales,
 Pedes VI. & ultra,
 Alas plurimis — — INSECTIS.

Tegmen calcareum vel nullum, carnem mucosam interdum spinis horridam.
 Fæcundationem hermaphroditis, androgynis, du-
 biam,
 Ova membranacea plures plenosque fructus continencia,
 Maxillas multifarias,

Respiratio-

paa hinanden faldende skiulte Kiæber,
 Tunge, Næsebore, Dyne, og undertiden Dren,
 Mandedræt giennem Mund og Næsebore efter
 Behag.

Kroppen med Fodder eller uden Fodder og smal-
 rund. — — Krybdyr.

Skindet bart, skiullet og slimed skiul,
 Befrugtningen oftest uden for Livet,
 Hindeskallede Eg, sielden levende Foster,
 Paa hinanden faldende Kiæber,
 Tunge, Dyne, Næsehuller og undertiden tydelige
 Drebhuller,
 Manddrættet igiennem Munden og Brystets Åb-
 ning,

Svømfinner. — — Siske.

Hornagtigt eller beenagtigt skiul,
 Befrugtningen udi Underlivet,
 Hindeskallede Eg,
 Side Kiæber,
 Famlestænger og Dyne altid tydelige,
 Mandedrættet giennem Kroppens Sidehuller,
 Fodderne 6 og flere,
 Binger for de fleste — — Insekter.

Kalkagtigt skiul eller intet; Slimed Kiød, undertiden
 med Pigger besat,
 Befrugtningen af Hermaphroditer eller de Kiøn-
 samlede, uvis,
 Hindeskallede Eg, som indeholde flere og fuldkomne
 Frugter,
 Mangeslags dannede Kiæber,

Sensuum organa obscura: Tentacula,
 Respirationem obscuram,
 Pedes aut pinnas nullas, filamenta variis,
 — — MOLLUSCIS.

Vivarium naturæ alit itaqve pilosa mammata, plumosas aves, tunicata reptilia, squamatos pisces, cataphracta insecta; excoriata mollusca. Clamant in terra gradientia, cantant in aere volitantia, sibilant in calore serpentia, poppyzant in aqua natantia, tinnitant in sicco reptantia, obmutescunt in humido expansa. Victus hic cuique suus, carnivoris alius, phytiphagis alius: Omnia satisfaciunt necessitati, homines intemperantiæ. Noxia sunt, quæ destrunt, effectu tamen omnia bona. Quæ ob magnitudinem speciosa, ob numerum sunt minima; minimis autem animalculis abundat terra. Generatione ut renovellantur species, ita morte destruuntur vel violenta vel naturali, quæ terram purgat & superpondium tollit, perpetuam juventutem conservat & productionum numerum limitat.

Historia animalium absolvitur descriptione, habitatione, motu, propagatione, moribus & victu.

M a m m a t a.

QVADRUPEDA pilosa, ex structura, visceribus, organis homini proxima, nobiscum continentem inhabitant, sub
 variis

Sandsereffskaberne utydelige. Føle-Horn,
 Mandedrættet utydelig,
 Fodder eller Finner ingen, Trævler hos adffillige
 — — Sliindyr.

Naturens Dyreplads føder altsaa de haarede Pattedyr, de fiædrede Fugle, de hammede Krybdyr, de ffiællede Fiske, de pantserede Insekter, de huudtrakte Sliindyr. Paa Jorden fkrige de gaaende; i Luftten fnyge de flyvende, i Heeden hviſle de krybende, i Vandet fmaſke de fsvømmende, paa det Tørre pidre de kravlede, i det Fugtige tie de udſtrakte. Enhver har fin Føde, nogle æde Kiød, andre leve af Planter: Alle opfyldte Nødvendigheden, Menneffene Umaadeligheden. De ere ffiædelige fom ødelegge, i Virkningen blive de dog alle gode. De af Størrelſen anfeelige ere i Tallet de mindſte, men af de mindſte Smaaedyr vrimler Jorden. Ligefom Arterne fornhes ved Uolingen, faa ødelegges de ved en voldsom eller naturlig Død, fom renſer Jorden og letter Overvægten, fom vedligeholder en beſtändig Ungdom og indſkrenker det frembragtes Tall.

Dyrenes Hiſtorie ſkal udgiøre Beſkrivelfen, Opholds Stædet, Maaden at bevæge fig paa, Forplantelfen, Levemaaderne og Underholdnings Midlerne.

Pattedyrene.

De fire føde de haarede, fom udi udvortes og indvortes Skabning ſamt organiſke Redffaber ere Menneffet nærmef, beboe med os det faſte Land; ere forſkiellige under adffillige Climer; De ſelvfamme forandres dog

variis climatibus diversa; eadem moribus tamen & externa facie pro natura climatis varia.

Cicurata, naturæ contracta, rarius perfecta, sæpius alterata, defigurata & semper impedimentis circumdata, vel peregrinis ornamentis onusta. Huc referenda sunt *Pecora*, ob carnes, lac, corium, vellera, pinguedinem utilissima; *Jumenta* ad onera necessaria; *Familiaria*, domestici custodes, vel pro venatu instituta; *Rariora*, vivariis asservata.

Fera, homini nondum subjecta, naturæ simplicis libera, pulchritudine & reliquis independentiæ qualitatibus conspicua. Quæ mansuetiora & maxime innocentia in campis degunt; suspiciosa ferocia sylvas quærunt, securitatem desperantia pavidam in cavernas vel summitates montium refugiunt; Superba inhabitant deserta & climata torrida, ubi homo æque ferus non potest illis disputare imperium.

Vestitus corporis e pilis iisque fertilibus in frigidis quam æstuantibus terris, parcissimus æquoreis, ne in ficum madida exeant. Pili substantiæ corneæ, flexiles, molles, distincti, injuriæ minus obnoxii plerumque annui; colore ludunt, non splendent, variant tempestate & climate; colliguntur ad futuras, interdum in jubam elongatas. E pilis coalescunt setæ, indurantur aculei, explanantur squamæ, coadunantur scuta; obteguntur facies verrucis fetiferis, labia vibriscis, mentum barba: Corroborantur pedes pectusque callis.

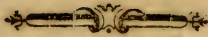

i Søder og deres udvortes Anseelse efter Climets naturlige Bessaffenhed.

De tæmmede, i Natur tilsammenknebne, sielden fuldkomne, oftest forandrede, vanskabte, og altid med Hindringer omgivne, eller med fremmed Prydelse besværede. Dertil maae regnes Qvæget, som for Kød, Melk, Huud, Skind og Fet ere de nyttigste; Lastdyrene, til Byrder fornødne; De venlige Huusvogtere ere de til Jagten afrettede; de rarere, i Dyrehusene indsluttede.

De vilde, Mennesket endnu ikke underlagte, den rene Naturs friegivne, af Smukhed og øvrige Utvungenheds Egenskaber anseelige. De rolige og mest uskyldige leve paa Marken; de mistænkelige, stolte søge Skovene; de om Sikkerhed tvivlende, frygtsomme, singte i Huler eller paa Biergetoppene; de overmodige boe i Ørkener og varme Lande, hvor det ligesaa vilde Menneske ikke kan afstvinge dem Herredømmet.

Kroppens Klædning er Haar, som i de kolde Lande ere tykkere end i de varme. De mest tyndhaarede ere Hviddyrene, at de ikke skal komme vaade paa Land. Haarene ere hornagtige, bønelige, bløde, tydelig adskildte, ald Bold ikke ganske underkastede, som oftest aarlige; Deres Farve ere mange slags, men glimrer ikke; De samle sig ved Hvirveler, som iblant ere udvorne til Manker. Haaret voxer sammen til Børster, hærdes til Pigge, flad udvikles til Skiel, forenes til Skiolde. Ansigtet skiules med haarige Borter; Læbene med Barhaar, Hagen med Skieg. Fodder og Bryst forstærkes med haard Huud.

Generationis organa diversa, sexuum differentias constituunt. Penis structura & substantia copulam intra vulvam fœminæ modificat. Venere *vaga* pruriunt pleraque ubi mares dimicant, quo valentiores polleant pro sobole vivaciore. *Polygama* nonnullis, ubi mas gynæceum ex pluribus fœminis sibi associatis defendit. *Monogama* paucissimis, ubi mas & fœmina individui focii curam gerunt fœtus.

Viviparæ fœminæ, certo vel quolibet anni tempore gravidatæ, plures vel unicum fœtum intra se excludunt; enixos partus lactant, defendunt, curant in proximas nuptias, adultioremve ætatem.

Mammæ omnibus, *lactantes* fœminis, numero determinato pares, sæpius binæ pro singulo fœtu ordinario, in pectore, abdomine aut inguine dispositæ.

Cibaria instrumenta latent intra labia. *Maxillæ* invicem incumbunt, inferior movetur. Dentes e latentibus staminibus nati, pluribus adsunt, in certa ætate decidui, renascentes, hi ultimi destructi amittuntur, id quod ordinarie senii indicium. *Incisores* ex usu, *primores* e situ dicuntur; ita *Canini* Laniarii, absque antagonista occursante *angulares* salutati; ex usu solo nomen trahunt molares postici, phytiphagis obtusi, carnivoris acutiores lobati. *Lingva* carnosâ lambit, fuget, cibum versus dentes vel in fauces dirigit: Lævis est dentatis plerisque, sed denticulato-ciliata canibus, scrabra pecoribus,

Avlingens organiske Redskaber ere forskjellige, de udgør Kønnetts Forskielle. Det Mandliges Dannelse og Væsen bestemmer Parremaaden, som skeer i Hunnkønnetts Fødsels Dele. De fleste lyster en frie Elskov, da Hannerne slaaes, at de Stærkeste kan faae Overhaanden til en syrig Ulfkom. Nogle leve i Polygamie, hvor Hannen forsvare en Flok Hunner, som have slaget sig paa hans Side. Gaa leve i Monogamie, hvor en Han og en Hun boe sammen, og opdrage deres Foster.

Hunnerne føde levende, og besvangres paa en vis eller enhver Aarsens Tid, legge flere eller et enkelt Foster, give die, forsvare det og drage Omsorg derfor til næste Parring eller moednere Alder.

Bryste have de alle, diende have Hunnerne; Tallet er parviis bestemt, oftest tvende for ethvert ordentlig Foster, siddende paa Brystet, Bugen eller Lyskerne.

Spiseredskaberne ligge skjulte inden for Læberne. Ræsterue falde paa hinanden, den nederste bevæges. Tænder som vore ud fra skjulte Begyndelser have de fleste; i en vis Alder fældes de og vore ud igien; Disse, de sidste, forderves og mistes, ordentlig viis et Tegn paa Alderdommen. Skiare-Tænder af Bruget kaldes Sorttænder af Pladsen, saaledes heder Huggetænderne, som har ingen modsatte til at tørne paa, Hjørnetænder. Kindtænderne ere de bageste Malere, paa de plantædende Dyr stumpe, paa de Kiedædende spidse og udskaarne. Den kiøddede Tunge slikker, suer og vender Maden mod Tænderne og til Svælget. De fleste tandede Dyr har den glat, men Hundens er med smaae Tænder

ribus, aculeata sangvisugis, teres & extensilis viscida edentulis, bifida paucis.

Alimentaria organa intestina digestiva, ungulatis ruminantibus ampliora. *Ventriculi* quatuor sunt: *Rumen* macerans, *Reticulum* cancellatum recipiens, *omasus* multiplicatus consumens, *Abomasus* fasciatus acescens coagulo pro sebo, ut minus calefescant. *Ægagropilæ* his frequentes, e pilis deglutitis collectæ, etiam in aliis quadrupedibus obviæ. Uno stomacho & intestinis brevioribus gaudent reliqua.

Custodes animalium, sensus sunt pro conservatione individui, eminent *auriculis* terrestria; oculi *pupilla orbiculari* diurna, *lineari expandenda* nocturna; membrana nictitante pauca; *palpebris* mobilibus, unica vel binis, omnia; *nasi nariumque figura varia* diversa.

Pedes motus instrumenta, fugæ vel prædæ adaptata, omnibus quatuor, anteriores *palmis*, posteriores *plantis* innituntur, *talis* firmiter persistunt; laxa inter pedes expandenda pelle aera scandunt vel velificant pauca. Aquam intransibilibus membrana connectuntur digiti; volantibus in radios membranacearum alarum longissime protenduntur palmarum phalanges; cursu properantibus finduntur palmæ plantæque, manu prehendentibus removetur pollex. *Ungula* solida vel divisa, tanquam calceolis, induuntur pascentium digiti, sæpe includuntur

Tænder udtakket, Næbets er hvas, de Blodsuendes pigged, de Tandløse har en smal og langstreckelig slimed Tunge. Nogle faa have den fløstet.

Underholdningens organiske Redskaber, de fordøende Indvolde, som hos de døvtriggende ere af mere Bidløstighed. De fire Maver ere: den opløsende Vom, den imodtagende celluløse Kongshat, de fordøende foldede Ladelebbes, det rynkede Kallun, hvis suure Løbe i Steden for Talg hindrer de alkaliske Egenskaber. Haarbolde forekomme her ofte som samles af nedslugte Haar, og findes ligeledes hos andre Fiirefødde. Een Mave og mindre Indvolde have de øvrige.

Vogterne, Dyrenes Sandser, tiene til enkelte Dyr's Bevarelse, i sær kiendes af Ørelipperne Landdyrene, af den runde Øyesteen, de som vandre om Dagen; af den linie dannede udvidelige, Nattegiengerne; Af Falhinden faae; af et eller tvende bevægelige Øynelaage alle; af Næsens og Næseborenes forskiellige Figur adskillige.

Sødderne Bevægelsens Redskaber, dannede til Flugt eller Kov, ere altid fire. De forreste støttes paa Laller, de bageste paa Soddblade; som staae endnu fastere paa Sælene. Nogle faa stige i Luften eller styre sig i Farten ved Hielp af en slap udspendelig Huud. De som gaae i Vand have Tærne samlede i en Svømhud, de som flyve have Tærnes Fingre overmaade lange og udstrakte som Straaler paa de hindeagtige Vinger; Paa de løbende ere Tærne splittede, paa de som bruge Vallen til Haand er Tomelfingeren langt tilbage fra Linien med de andre; Hiordenes Tær ere indskårde i hele eller fløse-

tur succenturiati tali. Superimpositis *ungvibus* pro varia figura roborantur vel armantur phalangiorum apices, rarissime mutici.

Arma decus & tutamen, quibus adversarium occurrant, penetrant, verberant, eludunt, fugiunt, subministrant scuta, squamæ & aculei imbecillium nonnullorum; ungula, ungues & dentes aliorum; cornua cartilaginea capiti inserta, solida, perennia vel annua, sexualia quibusdam, simplicia vel ramosa; cava, vaginantia, calida. Fœtore, clamore & aliis naturæ adminiculis hostem fugant vel ipsa terrefacta scandendo, fodiendo, natando, urinando, volitando fugiunt.

Umbraculum est *cauda* e vertebrais dorsi multiplicatis postice composita, paucis nulla; abbreviata aliis, nec femoribus longior; elongata reliquis ad pedum longitudinem & ultra. Harum singulæ nudæ vel pilosæ, prehensiles convolvendæ, vel comosæ longis setis, vel floccosæ apice penicilliforme, vel distichæ utrinque pilosæ, flabellantes.

CETACEA pinnata pelagica, genitalibus, copula, graviditate, mammis, sensoriiis organis, structura interna visceribusque omnibus a quadrupedibus minus remota, licet habitu ab iis diversissima. Nuda, quibus brachia intra latus retracta in pinnas pectorales, carnosas, muticas; femora postica plantis coadunata in pinnam horizontalem muticam; dorsum in paucis pinna
eminet,

tede Hover, (Klover), ofte indsluttes og de baghængende Håle. Kløverne som ligge øverst, styrke eller bevæbne Tærnes Yderender, som sielden ere blottede derfor.

Vaabnene Pjyntningen og Forsvaret, hvormed de gaae Fienden i Møde, stikke ham igiennem, slaae, drive Spot med ham, eller undsløye ham, ere Skiolde, Skjal og Pigger. paa nogle svage Dyr; Hover, Kløver og Tænder paa andre; Blødagtige Horn som sidde i Hovedet indgroede, og ere massive, altid vedvarende eller aarlige, nogles Forskiel i Kønnet, enkelte eller gree-nede, hule, eller med fremmed Materie fyldte og varme. Ved Stinken, Skrigen og andre Naturens Hjelpe-midler drive de Fienden for sig; eller og, selv redde, søge at undgaae ved Klyven, Graven, Svømmen, Duffen eller Flyven.

Skullet gjør Salen, som er sammensat bagtil af en Mængde Rygbeen. Nogle have ingen, paa andre er den affumpet, og naaer ikke længere end med Laarene; De øvrige have den af Længde med Fødderne og derover. Enhver saadan er skalled eller haared, fattende hvor den kaster sig rund omkring; Langhaared, strie eller totted, med Duff i Enden, eller og tvæklostet, til begge Sider haared og tienlig til Biste.

Svalene de finnedede Hvardyr, som i Henseende til Avlings Delene, Parrings Maaden, Svangerheden, Patterne, Sandseredskaberne, den indvortes Ekabning og alle Indvolde vige ikke meget af fra de Firesødde, endskiønt de til Udseendet ere fra dem meget forskiellige. Deres Krop er nøgen, Armene ere indtrakte i Siderne og udgiøre kiedede stumpe Brystfinner, Baglaarene ere forenede

eminet. Fistula verticali aqvam spirant. Labium superius unius speciei perforat dens elongatus. Dentes numerosi aliis & occulti; per laminas corneas, e maxilla superiore dentium loco fasciculatim dependentes, aqvam cribrant edentula reliqua.

Auctores præcedentis seculi præcipui numerantur *Gesnerus*, *Aldrovandus*, *Jonstonus*, *Sibbaldus*; præsentis seculi illustriores *Rajus*, *Linne*, *Briffon*, *d' Aubenton*, *Buffon*, *Kleinius*, *Pallas*, *Pennant*.

Divisio obtinetur naturæ minus contraria, si juxta pedum differentiam maximam formantur *Tribus*, si pro dentium incisorum præsentia vel absentia componuntur *Ordines*; si situs, numerus vel exstantes aliæ congruentiæ constituent *Familiam*; si peculiæres notæ una cum vitæ ratione determinant *Genera*, sub quibus militant *Species*, ob characteres proprios quorum nonnulli pro differentia climatum & victus etiam in adultit interdum leviter variant.

Tribus.

Ordo.

Ungviculata

Dentes	{	primores nulli utrinque	- -	BRUTA.
		primores supra & infra	- -	FERÆ.

Ungulata

Dentes	{	primores infra	- -	PECORA.
		primores supra & infra	- -	BELLUA.

Mutica pinnata

Dentes	{	Laminæ corneæ	}	- - -	CETACEA.
		Dentes ossei			

I. BRUTA

forenede med Fodbladet og udgiøre en flad og stump Finne. Paa nogles Ryg staaer en Finne i veyret. Igiennem en Aabning paa Tssen udpuuste de Vandet, Overløben af eet Slags er giennemboret af en lang udstrakt Tand. Andre have mange men skiulte Tænder; de som ingen have, sie Vandet giennem hornagtige Plader (Barder) som i Steden for Tænder bundteviis henge ned oven i Munden.

Skribenterne af forrige Aarhundrede ere fornemmelig Gesner, Aldrovand, Jonston, Sibbald. I dette nærværende regnes de berømteste Ray, Linne, Brisson, d'Aubenton, Buffon, Klein, Pallas, Pennant.

Inddelingen som mindst strider mod Naturen faaes, naar Føddernes største Forskiel afgior Stammerne, naar Fortændernes Fra- eller Tilstedeværelse udgior Ordenerne; naar Stedet, Tallet og andre tydelige Overensstemmelse afdeeler Familierne, naar besynderlige Kiendetegn og Livets Forhold bestemmer Slægterne, under hvilke Arterne adskilles, formedelst egentlige Kiendetegn, hvoraf nogle efter Climernes og Fødens Forskiellighed, endog hos de fuldvorne, undertiden ere noget fra hinanden afvtgende.

Stammen.

Ordenen.

Klørede

Fortænderne	{	ingen oven eller nedentil	Uskiellige.
		oven og nedentil	Vilde.

Kløvede

Fortænderne	{	neden til	Siordqvæg.
		oven og nedentil	Beesker.

Stumpfinnede

Tænderne	{	Hornplader	}	Svalene.
		Beentænder		

ORDINUM *Characteres.*

I. BRUTA.

Dentes primores nulli superius aut inferius;

Pedum unguis majores validi;

Incessus ineptior,

Victus varius comprimendo.

Dentes ubiqve

nulli. - Molares, - Laniarii & Molares.

Myrmecophaga. Dasypus. Elephas.

Manis. Bradypus. Manatus & Ros-

marus.

II. FERÆ.

Dentes primores supra & infra;

Pedum ungviculi minores, robusti;

Curfus saltando & scandendo velo;

Victus ex animalibus & plantis, rodendo, lacerando,
incidendo.

Dentes incisores superiores

a) 2 Solitarii,

6 & plures,

Hystrix. Castor.

Phoca. Ursus.

Lepus. Mus.

Lutra. Viverra.

Cavia. Sciurus.

Hyæna. Mustela.

b) 2 & lanarii.

Felis. Talpa.

Erinaceus. Sorex.

Canis. Didelphis.

4.

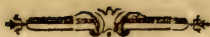
Simia.

Cercopithecus.

Lemur.

Vespertilio.

III. PECORA

Ordenernes Kiendemærker.

I. Ufskiellige

Fortænderne ingen oven eller neden i Munden ;

Kløerne store og stærke ;

Gangen ubeqvem ;

Føden er forskiellig og quasses tilsammen.

Jungen Tænder. Kindtænder. Hug og Kindtænder.

Myreslugeren. Armadillen. Elephanten.

Skældyret. Dovendyret. Søekoen og

Savhesten.

II. Vilde

Fortænderne oven og neden,

Kløerne mindre og stærke ,

Løbet i Spring og Klyven hastig.

Føden, af Dyr og Planter, gnaves, sønderrives, overbides.

De øverste Fortænder

a) 2 eenlige:

Piildyret. Beveren.

Saren. Musen.

Pakarotten. Egernet.

b) 2 og Hugtænder:

Pindsvinet, Spidsmusen.

6 og flere:

Sælen. Bjørnen.

Odderen. Sritten.

Syjcænen. Dæffelen.

Katten. Muldvarpē.

Sunden. Posedyret.

4:

Aben.

Marekatten.

Sunde-Aben.

Astenbækken.

III. PECORA.

Dentes primores inferiores plures, superiores nulli;

Ungula bifurca;

Incessus levis;

Victus evellendo plantas ruminandas.

Laniarii præsentés,

- Laniarii nulli,

Cornua nulla.

- Cornua maris præsentia.

Camelus.

Cervus.

Capra.

Antilope.

Moschus.

Giraffa.

Ovis.

Bos.

IV. BELLUA.

Dentes primores, supra & infra;

Ungulæ solidæ & fulcatæ;

Incessus gravis;

Victus extrahendo vegetabilia.

Equus.

Rhinoceros.

Hippopotamus.

Tapirus.

Sus.

Hydrochæris.

V. CETACEA.

Dentes ossei vel laminæ corneæ. Narium fistula unica
vel duo;

Pedum loco pinnæ pectorales & caudalis plana;

Ungues aut unguæ nullæ;

Incessus natando;

Victus e molluscis, piscibus.

Laminæ corneæ. — Dentes ossei,

Balæna.

Monodon.

Phyfeter.

Delphinus.

III. Giord=Ovæg.

Fortænderne nedentil; ingen oven til;

Kloverne tvækløstede;

Gangen let;

Føden ved at afrive Planterne og tygge Drov.

Hugtænder tilstædeværende, - Hugtænder ingen,

Hornene ingen: - Horn for Hankjønnet:

Kamelen.

Giorten.

Antilopen.

Kamelparden.

Særet.

Desmerdyret.

Giedden.

Oxen.

IV. Beester.

Fortænder oven og nedentil;

Kloverne hele eller kløstede;

Gangen tung;

Føden ved at oprykke Planter.

Hesten.

Næsehornet.

Flod=Hesten.

Tapiretten.

Svinet.

Elve=Svinet.

V. Hvalene.

Beentænder eller Hornbårder. En eller tvende Næses
Piber;

Brystfinner og Flak=Spore i Steden for Fodder;

Kløer og Klover borte;

Gangen ved at svømme;

Føden af Slimdyr og Fisk.

Bårder.

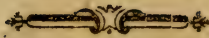
— Beentænder.

Sin=Hvalen.

| Nar=Hvalen.

Svin=Hvalen.

Spring=Hvalen.

Generum

Tabulæ Synopticæ.

Mammata quadrupeda, quibus

Pedes IV.

Ungvicolati,

Dentes incisores nulli,

Pedes ambulatorii,

Os edentulum

rostratum, lingua extensilis,

Vestitus squamosus - - - MANIS.

Vestitus pilosus - - - MYRMECOPHAGA.

Os dentatum

molaribus,

Vestitus ossæus - - - DASYPUS.

Vestitus pilosus - - - BRADYPUS.

caninis exsertis recurvis,

Proboscis longissima flexibilis - - ELEPHAS.

Pedes natatorii,

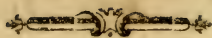
Postici retrorsum spectantes,

In unum coaliti,

Dentes exserti nulli - - - MANATUS.

Distincti,

Dentes canini exserti incurvi - - ROSMAREUS.

Slægternes
Udtogs-Tabeller.

Pattede Siresfødde, som have

Fire Fødder med

Kløer,

Ingen Fortænder,

Gangfødder,

Munden aldeles tandfri og

langsmudet; Tunge til at udstrekke,

Klædningen af Skæl - Skældyret.

Klædningen af Haar - Myreslugeren.

Munden tanded,

Kindtænder allene,

Klædningen af Been - Armadillen.

Klædningen af Haar - Dovendyret.

Hugtænder, som udhænge krummede,

Snabel, som er lang og bøvelig - Elefanten.

Svømfødder,

De bageste siddende bag ud,

Sammengroede,

Tænder som ikke udhænge - Søekoen.

Udfilte,

Hugtænder krumme og ud-

hængende - Savhesten.

Mammata quadrupeda, quibus

Pedes IV. ungviculati,

Dentes incisores supra & infra,

Palmarum digiti (excepto pollice) in radios membranearum alarum longissime protensi,

Cauda nulla

Cauda membranæ annexa

- VESPERTILIO.

Palmarum digiti subæquales liberi,

Corpus aculeatum,

Dentes canini

- ERINACEUS.

Dentium caninorum locus

- HYSTRIX.

Corpus læve,

Dentes incisores supra II. infra IV.

Rostrum acute elongatum

- SOREX.

Rostrum obtusum

- CAVIA.

Dentes incisores supra & infra II.

Cauda major,

Latiores depressa nuda

- CASTOR.

Planior pilis tumida

- SCIURUS.

Teres parce pilosa

- MUS.

Cauda brevissima vel nulla,

Auriculi longi

- LEPUS.

Dentes incisores supra & infra IV.

Cauda abrupta vel nulla

- SIMIA.

Cauda elongata

- CERCOPITHECUS.

Dentes incisores supra IV. infra VI.

Cauda elongata v. nulla

- LEMUR.

Dentes incisores supra VI. infra IV.

Pedes pinniformes,

Postici retrorsum extensi

- PHOCA.

Mamm-

Pattede Sirefødde, som have

Fire Fødder med Kløer,

Fortænder oven og nedentil,

Forlallernes Tæer, (den første undtagen) meget lange
udspilede som Straaler i deres Skindvinger,

Halen borte

Halen angroed til Skindet

} - Aftenbakken.

Forlallernes Tæer næsten af lige Længde og frie,

Kroppen pigged,

Hjørnetænder

- - Pindsvinet.

Hjørnetændernes Plads aaben

- Pildyret.

Kroppen glat,

Fortænder oven til 2, nedentil 4,

Snuden langspidset

- - Spidsmusen.

Snuden butted

- - - Pakarotten.

Fortænder oven og nedentil 2,

Halen stor,

Bred, fladtrykt og bar

- - Beveren.

Noget flad med brusende Haar

- Egern.

Trind og lidet haared

- - - Musen.

Halen stumpet eller aldeles borte,

Ørene lange

- - - Haren.

Fortænder oven og nedentil 4,

Halen astumpet eller aldeles borte

- - - Aben.

Halen langstrakt

- - - Marekatten.

Fortænder oven til 4, nedentil 6,

Halen langstrakt eller ingen

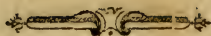
- - - Hundeaben.

Fortænder oven til 6, nedentil 4,

Fødderne finnedede,

De bagerste bag til udstrakte

- - - Sælen.

Mammata quadrupeda, quibus

Pedes IV. ungviculati,	
Dentes incisores supra & infra,	
Palmarum digiti subæquales liberi,	
Corpus læve,	
Dentes incisores supra & infra VI.	
Digiti palmati, ambulatorii & nata-	
torii	LUTRA.
Digiti fissi ambulatorii,	
Antici & postici IV.	HYÆNA.
Antici V. postici IV.	
Ungves hamati retractiles,	
Lingva retrorsum aculeata	FELIS.
Ungves arcuati exserti,	
Lingva lævis	CANIS.
Antici & postici V.	
Nasus prominens,	
Vestitus epilis laxis tumidus,	
Pedes calcaneis incedentes	URSUS.
Rostrum acutum,	
Pollex reliquis digitis propior,	
Cauda annulata,	
Lingva aculeata	VIVERRA.
Pollex a reliquis remotus,	
Caudæ pars maxima unicolor,	
Lingva lævis	MUSTELA.
Dentes incisores supra VI. infra VIII.	
Pedes brevissimi valide ungviculati,	
Rostrum acutum	TALPA.
Dentes incisores supra X. infra VIII.	
Plantarum pollex muticus,	
Cauda feminuda,	
Folliculus abdominalis	DIDELPHIS.

Dattede Sirefødde, som have

- Fire Fødder med Kløer,
 Fortænder oven og nedentil,
 Forlallernes Tæer næsten af lige Længde og frie,
 Kroppen glat,
 Fortænder oven og nedentil 6,
 Tæerne i Svømhud til at gaae og svømme
 med - - - - - **Odden.**
 Tæerne splittede til at gaae med,
 De forreste 4, de bageste 4, - - **Syænen.**
 De forreste 5, de bageste 4,
 Kløerne krogede, tilbagetrækkelige,
 Tungen op ad skarp pigged - **Katten.**
 Kløerne krumme udstaaende,
 Tungen glat - - - **Sunden.**
 De forreste og bagerste 5,
 Næsen fremstaaende,
 Kløendingen løs og bruschaarig,
 Fødderne hvile paa Halene - **Bisrnen.**
 Snuden spids,
 Tommeltaaen nær ved de andre Tæer,
 Halen ringed,
 Tungen skarp - - **Sritten.**
 Tommeltaaen fra de andre vidt adskilt,
 Halens største Deel eensfarved,
 Tungen glat - - - **Væffelen.**
 Fortænderne oven til 6, nedentil 8,
 Fødderne korte med stærke Kløer,
 Snuden spids - - - **Muldvarpen.**
 Fortænderne oven til 10 nedentil 8,
 Fodbladets Tommeltaaen uden Kløe,
 Halen halv nøgen,
 Pose under Mave - - **Posedyret.**

Mammata quadrupeda, quibus

Pedes IV.

Ungulati,

Incisores utrinque,

Pedum ungula integra - - - - - EQVUS.

Pedum ungula divisa,

Labium superius propendens extensile,

Corpus subnudum, cutis plicata,

Nasus cornutus - - - - - RHINOCEROS.

Corpus brevibus pilis tectum,

Nasus muticus - - - - - TAPIRUS.

Labium superius prominens,

Rostrum truncatum,

Laniarii exserti,

Vestitus fetosus - - - - - SUS.

Labia crassa obtusissima, vibrissis tecta,

Laniarii solitarii truncati,

Cauda brevis,

Corpus nudum - - - - - HIPPOPOTAMUS.

Laniarii nulli,

Cauda nulla,

Corpus fetosum,

Digiti palmati - - - - - HYDROCHÆRIS.

Pattede Fjrefødder, som have

Fjre Fødder med

Klover,

Fortænder oven og nedentil,

Kloven heel - - - - - Besten.

Kloven splittet,

Overløben udhængende og kan udvies,

Kroppen næsten nøgen, Huden foldet,

Næsen horned - - - - - Næsehornet.

Kroppen korthaaret,

Næsen uden Horn - - - - - Tapiretten.

Overløben udstaaende,

Snuden fladstumpet,

Hjørnetænderne udstaaende

Klædningen af Børster - - - - - Svinet.

Læberne tykke, buttede, skulte med Børhaar,

Hjørnetænderne enkelte, afstumpede,

Halen kort,

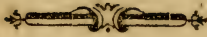
Kroppen nøgen - - - - - Flodhesten.

Hjørnetænder ingen,

Hale ingen,

Kroppen skult med Børster

Tænderne i Svømhad - - - - - Elvesvinet.

Mammata quadrupeda, quibus

Pedes IV.

Ungulati

Incisores infra

VI.

Pedes didactyli,

Labium fissum - - CAMELUS.

VIII.

Ungula bifulca,

Cornua solida

Simplicia - - GIRAFFA.

Ramosa - - CERVUS.

Cornua concava

Complanata,

Vestitus lanosus - - OVIS.

Vestitus pilosus - - CAPRA.

Tereti-angularia

Annulis distincta - ANTILOPE.

Lævia - - BOS.

Cornua nulla,

Laniarii superiores exserti - MOSCHUS.

Pattede Firesødder, som have

Fire Fødder med

Klover

Fortænder neden til

6.

Fødderne tvækløstede,

Læben splittet

Kamelen.

8.

Fødderne tvækløstede,

Hornene massive,

Enkelte

Kameelparden.

Greenede

Hiorten.

Hornene hule,

Fladtrykte,

Klædningen af Uld

Saaret.

Klædningen af Haar

Gieden.

runde med Kanter og

Kinge

Antilopen.

Glatte

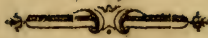
Koen.

Hornene ingen,

Hjørnetænderne oven til og ud-

staaende-

Desmerdyret.

Mammata pinnata

(CETACEA)

quibus

Pinnae muticae carnosae,

Fistula verticis duplex,

Dentes nulli,

Laminae corneae maxillae superioris - BALÆNA.

Fistula verticis unica,

Dentes infra tantum,

Alveoli respondentes supra - - PHYSETER.

Dentes supra tantum,

Duo vel unicus longissimus rectus,

Antrorsum exsertus - - CERATODON.

Dentes supra & infra - - DELPHINUS.

Pattede Sindyrr,
(Svalene)
som have

Risdfinner uden Kløer eller Kløver,

Dobbelt Pustehul i Panden,

Tænderne ingen,

Hornagtige Bårder i Overkæben. - Sindhvalen.

Enkelt Pustehul i Panden,

Tænderne neden til,

Åbne imod Tænderne svarende

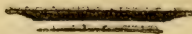
Huller oven til - - Svinhvalen.

Tænderne oven til,

Tvende, eller en eneste meget lang og lige,

Foran udstaaende - - Narhvalen.

Tænder oven og neden til. - Springhvalen.

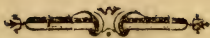
Aves.

VOLUCRES, quibus corpus plumis imbricatum, rostrum corneum, alæ duæ pennatæ, & pedes duo; calido incubatu quadrupedibus proximæ; recedunt destitutæ auriculis, labiis, cauda, scroto, dentibus deciduis, utero, epiglottide, fornice, corpore calloso & diaphragmate.

Vivendi genus ut & structura, ab homine nimis diversa, pauca *cicurata* permittit. In aviariis coluntur nonnulla ob carnes, ova, plumas, pennas, pulchritudinem, musicam. In usum plurium regionum & gentium *migrantur* annui æstatis & hiemis internuntii: Ad loca, ob defectum alimenti & congelatas aquas antea relicta, revocantur iterum per dies longiores, ciborum copiam, densiores vestitus & nuptias paratas. Asyla quærent nonnullæ per hiemem torpentes, quas vernum tempus iterum emergere jubet. Semper vigent aliæ, certis addictæ climatibus.

Loca, in quibus degunt, varia mutant illis diætam nunquam naturam: Committuntur pelago nunquam incedentes, compeditæ, nec volantes, impennes, sed amphibie, urinatrices, palmipedes. Vadunt longipedes, scandunt, incedunt, currunt leviores fisispedes, dum sedent feroces harpyjæ.

Diversis negotiis occupantur singula, ut minuantur aquarum hospites, paludum animalcula, quisquiliorum

F u g l e n e.

De Slyvende, som have Kroppen tækket med Fiare, Næbbet hornagtig, tvende fiædrede Vinger og tvende Fødder; hvilke ved deres varme Udruenings Kraft nærme sig meest til de Firesødde, men vige af i det de mangle Drelipper, Læber, Hale, Punge, affældige Tænder, Bæremoder, Lustrørets Lap, Hiernens hvælvede og dens haarde Dele, samt Mellemgulvet.

Deres Levemaade og deres Skabning, som er fra Menneskets heel forskjellig, har ikke kundet giøre uden et lidet Antal tæmmede. Nogle holder man i Fuglehuse for deres Kiød, Eg, Fiær, Fiædre, Smukhed eller Sang. Til Nytte for flere Lande og Folk flytte de aarlige Forbud for Vinter og Sommer. De lange Dage, overflødig Føde, tykkere Klødning og tilstundende Parretid kalde dem tilbage igien til de Steder, de før forlod af Mangel paa Næring, og fordi Vandet var tilfrossen. Nogle søge Tilflugts Steder for at ligge Vinteren over i Dvale, som Foraaret igien bringer for Dagen. Andre leve bestandig vel, anviste sig visse Climer.

De adskillige Opholds Steder giør Forandring i Levemaaden, men aldrig i Naturen. De overlades til Havet som ikke kan gaae, hvis Been ere indbundne, som ikke heller kan flyve, hvis Vinger ere uden Fiædre; men ere Amphibier, Dykkere og Lapfodede. De Langbenede vader; de lettere Splisfodede flyver, gaaer og løber, medens de graadige Koydyr sidde stille.

Enhver har sine forskjellige Forretninger, for at mindste Tallet paa Havets Indvaanere, Kiærenes Smaae-

rum vermes, ut legantur grana, carpantur femina & insecta, auferantur cadavera & tollantur inutilia imo noxia terræ pondera.

Volatu cantuque distinguuntur telluris vigiles diurni nocturnique, æthera scandunt alis, viam cauda pedibusque dirigunt. His adminiculis hostem effugiunt timendum, armis præter rostrum & unguës destitutæ pleræque. Alimenta non ubique obvia subito e longinquis accelerant, femina plantarum & ova piscium insectorumque ubivis disseminant, imo sponfas invitant vel quærunt libidinosæ, aeræ vocales.

Copula brevissima junguntur omnes, nuptias celebrant vestitu, musica, ludibus pleræque. *Monogamia* gaudent plurimæ, quæ conjunctis viribus sæpius nidum, uteri succedaneum, artificiosissime struunt, mollissime substernunt, ovis incubant, pullos alunt ostendendo, porrigendo, regurgitando; fovent, curant, defendunt; dum in his otientur polygami mares.

Vestitus corporis sunt *pennæ* avibus propriæ, materiæ corneæ, supra convexæ subtus concavæ, constantes e sua basi concava, vase, lymphaticis simili, gravido, porro rachi ejusque ramis lateralibus. Imbricatim tegunt corpus, cui in quincuncem irradicatæ. Pro annuatim deciduis sub defluvio enascuntur e corpore aliæ. Coloribus ludunt, sed ætate, sexu, tempestate climate variant minores, *plumæ*, totius corporis tectrices; constantiores sunt

dyr, Skarnets Orme; for at samle Korn, opplukke Frøet og Insekter, for at udrødde Uadseler, og afføre de unyttige ja de skadelige Jordens Byrder.

Af Flyvendet og Sangen kiendes Jordens Dag- og Nat-Vægtene. De stige i Veyret med Bingerne, og styre Beyen med Stierten og Fødderne. Saaledes undgaae de deres frygtelige Fiende, som næsten alle have intet Forsvar uden Næb og Kløer. Næringen som ikke faaes overalt, bringe de hastig tilsammen fra bortliggende Steder; de udsaae, hvor de komme hen, Frøe af Planter, og Eg af Fiske og Insekter; ja tillukke deres Mage eller opsoge hende, naar de ere genle, og i Luften give Lyd af sig.

Deres Parring varer meget kort, de fleste lave sig dertil med opreiste Fjær, Sang og Leeg. Paa nogle faa nær leve han og hun i Selskab, og med samled Flid, oftest med anvendt Kunst, bygge sig en Rede, som tiene dem i Steden for Bæremoder, de reder den blød, rue paa Eggene, opføde Ungerne ved at anwise dem, bringe eller ophulke dem Maden; de varme, beskyerme og forsvare dem; i Steden for at de Hanner, som parre i Slæng, leve ledige og frie for alt dette.

Kroppens Klædning er Siædre, som hør Fuglene allene til: Deres Væsen er hornagtig, deres Overflade er convec, men neden under ere de concav, de bestaae af en huul Rod, hvorudi ligger et lymphatiskartet Kar; fremdeles af en Stilk og de derpaa siddende Side-Grene. De dække Kroppen lagviis, og have derudi deres Rødder, i en fentrad Orden indhæstede. I Steden for dem, som aarlig fældes, vøyer der midt under

sunt majores, alas caudamque terminantes remiges & rectrices. *Plumulae* molles, subtiles & fibrillose sub pennis minoribus superioribus, quas interfingunt, reconditae, in aquaticis densiores.

Dividitur corpus in Caput, Truncum & Artus.

Caput, in quo observanda veniunt

Pileus, caput supra tegens, e *Vertice*, *Fronte*, *Occipiteque* unitis.

Mandibulae, antice prominentes, exprorectae, corneae, nudae, edentulae vel ferratae, quarum superior *naribus* pertusa immobilis. Utraeque complicatae efficiunt *Rostrum* in variis varie figuratum.

Cera, tunica callosa, nuda, basin mandibulae superioris cingens.

Capistrum, plumae basin mandibulae superioris cingentes, interdum recumbentes, rarius in *Mystaces* elongatae.

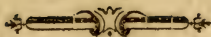
Lorum, linea nuda, utrinque a rostro ad oculos ducta.

Vibrissae, setae rigidae pectinatim ciliatae, ad faucis exterioris margines dispositae.

Lingua, latens, carnosae vel cartilagineae, lacerae vel pennaceae.

Oculi, *palpebris* & *membrana nictitante* detergendi; eos ambiunt *Orbitae*, supra quas *Supercilia* picta vel carunculata.

Aures.

Fældningen nye Fjær ud af Kroppen. De spiller med Farver, som Alderen, Kiønnet, Marsens Tid og Climet forandrer paa de Smaae = Fjær, som dækker hele Kroppen: Af mere Bestandighed ere de større, Vingens Sving = Fjædre og Gumpens Styrere. De bløde og fine trevlede Duun, som sfiules under de øverste Smaae = Fjære, som de omgive, ere overflødigst hos Sæfuglene.

Kroppen inddeles i Hoved, Skrog og Ledemode.

Hovedet, hvor man lærer at kiende

Hætten, Hovedets øvre Skiul, som indbefatter Isen, Panden og Baghovedet.

Kiæberne, foran udstaaende, udtrakte, hornagtige, blotte, tandfrie eller savtandede; Overkiæben er igiennemboret med Næsehuller, og er ubevegelig. Begge tilsammen udgør Næbbet, som hos adskillige er adskillig dannet.

Norhuden, er et haart Skind, som er bløt og omgiver Roden af Overkiæben.

Fjærgrimen, er de Fjær, som omgiver Roden af Overkiæben, de ligge undertiden forudover, sielden ere de forlængede til Anebelsbarter.

Rimmen, den blottede Linie paa hver Side fra Næbbet til Øjet.

Værhaar, stive Børster, som staae i Rad sammen ved Svælgets yderste Bredder.

Tungen, som er sfiult, kiødsfuld eller bruskagtig, heel, sønderreven eller fiærdannet.

Øynene, holdes rene med Øynelaagene og en Blinkhinde; dem omringer Øyekrindsen,

Aures, absque auriculis, pennatæ.

Tempora, regio inter oculos & aures.

Gula, principium plumarum in parte prona, a mandibulæ inferioris bifurcatione inclusum.

Genæ, regio oculos inter & gulam.

Collum, pone caput elongatum, erectiusculum, teres; supra incipit *Nucha*, continuatur *Cervice*; infra pone gulam continuatur *jugulo*, usque ad *sterni* principium tendente.

Truncus, ovatus, constans

Dorso, coadunato, macro.

Claviculis, in furcam coadunatis.

Sterno, magno carinato, cui superjacet musculosissimum *pectus*.

Abdomine, minore parte, infra pectus posita, molli, ossibus orba, postice perforata.

Ano, genitalibus communi, terminato

Crisso, margine labiali cingente pennato.

Artus sunt

Alæ, brachiales, compressæ, ossium articulis mobiles, terminatæ interdum spina pollicari, adjacentente spina setacea; tectæ pinnis, *tectricibus primis & secundis*; postice ciliatæ *remigibus*, pennis maximis, infimam alarum seriem constituentibus, longioribus, *primoribus* X. quarum

hvor oven for ere de malede eller vortede *Gynes* bryne.

Ørene, ere uden *Ørelipper*, befærede.

Tindingerne, Pladsen mellem *Dyret* og *Dret*.

Struben, *Fiarenes* Begyndelse under *Fuglen*, som indsluttes af *Underkiæbens* *Kløst*.

Rinderne, Pladsen mellem *Dynene* og *Struben*.

Salsen; bag *Hovedet* udraft, opraft, smaltrind, oven til begynder den med *Nakken*, hvorpaa følger *Riikket*; neden under efter *Struben* kommer *Overken*, som naaer til *Brystbenets* *Begyndelse*.

Skrogget, som er eggerund, bestaaer af

Ryggen, som er sammenvoret og maver.

Noglebenene, som ere sammenvorne til en *Fork*.

Brystbenet, som er stort og fioldannet, hvorpaa ligger det stærk musflede *Bryst*.

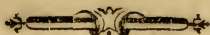
Underlivet, den mindste *Deel*, neden for *Brystet*, er bled, frie for *Been*, og bag til aabnet ved

Gadboret, som er ogsaa *Veyen* til *Fødselslemmermerne*, og endes med

Gadballen, den omringede, læbede, befærede *Rand*.

Ledemodene.

Dingerne, nærme sig til *Arme*, ere sammentrykkede, og bevægelige i *Benenes* *Leder*, de endes undertiden med en *Pig* for *Tommelfingeren*, og derved sidder en anden *Børstepig*. De ere skjulte med *Fiær*, de forreste og bageste *Dæksfiær*; bag til ere de straaede med *Svingfiære*, som ere de største og udgiøre *Vingens* sidste *Rad*:

I-IV. digiti, V-X. metacarpi, brevioribus, *secundariis* X-XVIII. cubiti, *posticæ* in aqvaticis longiores subbrachiales. *Alula spuria* pennis III-V pollicis infidet. *Ala notha* sunt pennæ longiores rigidæ, in aqvaticis sub axillis sitæ. Explicantur hæ alarum remiges in fornicatum ventilabrum volitanti, complicantur stabulanti primoribus subeuntibus secundariis, quæ latere antico depingunt sæpe specificum *Speculum* nitidum: nec deficiunt, nisi in *Impennibus* pelagicis, vel volatu ponderosioribus terrestribus.

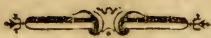
Pedes ex femore, tibia digitis ungvibusque.

Femora, ex osse femoris, crurisque binis; carnosa, pennis tecta, vel inferius denudata vadantibus & aqvaticis. Plerisque æqvilibrio supposita, nisi in compedibus ambulare nesciis, quibus intra commune abdominis tegmen recondita.

Tibiæ, ex osse tarfi elongato; macilentæ, angustæ, tendinosæ, tenui membrana vel crassa cute coriacea vestitæ; villosæ. plumosæ, vel frequentius nudæ; paucis, imprimis, masculis, postice spina calcaratæ.

Articulatio tibiam inter & crus *Genu* dicitur.

Digiti,

De længste ere de forreste 10. hvoraf 1-4 henhøre til Fingeren, 5-10 til Haandbladet. Kortere ere de mellemste 10-18 som henhøre til Nederarmen; De bageste ere paa Søefuglene længere og sidde næsten paa Overarmen. Vievvingen bestaaer af 3 eller 5 Fiære, som sidde paa Tømmelfingeren. Blindvingen er lange stive Fiære, som Vandfugle have under deres Vingehuller. Disse Vingernes Svingfiære udslaaes til en hvælved Vifte, naar de flyve, sammenfoldes naar de hvile, og det saaledes, at de forreste gaae ind under de mellemste, hvilkes Malning forpaa ofte udgjør et anseeligt og skinnende Speyl. De mangle aldrig uden paa de ubefiærede Søefugle, eller de sværeste Landfugle.

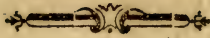
Fødderne bestaaer af Laar, Skinbeen, Tær og Kløer.

Laarene, af Laarbenet og et dobbelt Skenkelbeen sammensatte, er kiedfulde, befiærede eller nede til nøgne paa de vadende Vandfugle. Under de fleste staae de efter Ligevægten, dem undtagen, som ere ligesom indbundne og kan ikke gaae, hvor de ligge skjulte inden for Underlivets Huud.

Skinnebenene, bestaae af et forlænget Ankelbeen, ere magre, smale og seenefulde, skjulte med en tynd Hinde eller tyk lederagtig Hud, ere loddene, befiærede eller oftest nøgne; Nogle Hanner ere bagtil sporede.

Ledet mellem Skinbenet og Skenkelen kaldes
Knæet.

Tærerne,

Digiti, metatarfi phalanges, plerumque IV. unico postico brevior, sed *scansorii* digiti antici II. posticique II.; *cursorii*, destituti postico, tridactyli, rarissime didactyli. Sunt digiti distincti *fispedibus*, vel intermedius adnatus laterali *gressoriis*, vel anteriores intertexti membrana integra natorum *palmatis*, quæ fissa in *lobatis*, vel basi tantum connexa *semipalmatis* vadantibus, vel membranula marginali dilatati digiti in *pinnatis*.

Ungues acuti, quibusdam obtusi, paucis marginati vel ferrati.

Uropygium sessile, cordatum, glandula gemina tumidum, supra pertusum *poro* oleifero, cincto penicillo; ambitu ciliatum pennis majoribus, *rectricibus*, caudam constituentibus.

Rectrices sæpe XII. plures vel pauciores, quarum laterales subeunt intermedias, inde componitur

Cauda, vel pedibus brevior *brachyura*, vel longior *macroura*, ex rectricibus æqualibus *integra*, ad latera gradatim brevioribus *cuneata*, aut lateribus longioribus *forficata*.

Ornamenta corporis sunt picturæ & colores varii metallorum æmuli, quibus splendent maxime calidiorum climatum volucres; barba mystacea, crista pennacea,

Tæerne, Gødbladets Endespidsfer, ere gemeenlig 4. en Bagtaae er kortere, men Klyvfødderne har 2 Tæer foran og 2 bag til, Løbefødderne mangle Bagtaaen, og ere tretaaede, eller meget sjelden toetaaede. Tæerne ere adskilte paa de Splitføddede, eller den mellemste er med Sidetaaen sammengroet paa Gangerne, eller de forreste ere under en heel Hud sammensneyede paa de Svømmende Bladfoddede; hvilken Hud er splittet paa de Lapfoddede, eller inden ved Foden heel og holden paa de halv bladfoddede Vadere, eller Tæerne ere langs ved Siderne forseete med en Strimmel paa de Sinfoddede.

Kløerne ere skarpe, paa andre stumpe, paa nogle faa randede eller savtandede.

Gumpen sidder tæt til Skrogget, er hiertedannet, posser op af en dobbelt Kirtel, har oven paa et olie- svedende Hul, som er omringet med en Fjærberste, Omkredsen er straalet med store Fjædre, Styrrerne, som udgiøre Stierten.

Styrrerne ere ofte 12 flere eller ferre, de fra Siderne gaae ind under de mellemste, deraf udgiøres

Stierten, som er kortere end Fødderne stumprumpet; eller længere langrumpet; af lige lange Styrrere heelrumpet; paa Siderne efterhaanden kortere spidsrumpet; eller paa Siderne længere splitrumpet.

Prydelserne ere Malningerne og de forskjelligte høye Metalfarver, hvoraf meest de varmere Lands Fugle glimre; Knæbelsbårderne, Fjærtoppen, have

pennacea, carunculae carnosae nudaeque capitis & alia speciebus propria.

Arma sunt omnibus Rostrum & Ungues, paucis Cornua, Calcaria aut Spinæ pollicares.

Auctores numerantur eminentiores

VETERUM *Belonius* 1555 & *Gesnerus* 1555. patres artis; horum aves collegit & auxit *Aldrovandus* 1599. Brasilienses novas addente *Marcgravio* 1648. has omnes digesit & auxit *Willughby* 1676. cum suo *Rajo* 1713. iconesque varios dedit *Marsiglius* 1726.

RECENTIORES nova luce vivis coloribus illustrarunt artem; Germanicas *Frischius* 1734. Europæas *Albinus* 1731. Rariorum avium centuriam unam elaboravit splendidus *Catesby* 1731. sed tres & ultra centurias communicavit eximius *Edward* 1745. quas exactis suis locupletavit nitidus *Pennant* 1766. Iconum copiam adaugent ornithologiae *Laurentii* 1767. seqq.

SYSTEMATICAM in formam aves reducere tentarunt varii, inter quos, post varia tentamina felicia, prodiere *Linnei* specimina; integrum exercitum notarum & novarum posteris obtulere labores & museum *Reaumurii*, unde duplo plures recentiori methodo nuperrime collegit *Brissonius*, verum

numerum

have dets nøgne Kiødknopper og andet, som Arterne har for sig.

Vaabnene ere hos alle Næbbet og Kløerne, faa bær Horn, Sporer eller Tømmelpigget.

Skriventerne regnes de betydeligste,

De Gamles Belon 1555 og Gesner 1555 som ere Videnskabens første Dannere; Deres Fugle samlede og forøgede Aldrovand 1599. De nye Brasilianske bleve tillagde af Marcgrav 1648. Alle disse forbedrede og formerede Willughby 1676, med sin Ven Ray 1713. Adskillige Kobbere gav os Marsigli 1726.

De Yngere gav Videnskaben et nyt Lys og samlede dem med levende Farver, de Indiske udgav Frisk 1734, de Europæiske Albin 1731. Hundrede fældnere Fugle udarbejdede den prægtige Catesby 1731. men mere end tre hundrede udgav den hyperlige Edward 1745. som ved nogle vel trofne nye bleve formerede af den smukke Pennant 1766. Malningernes Tæll er voret ved Lorenzes Fuglebøger 1767 o. f.

Systematiske Methoder forsøgte adskillige at bringe Fuglene under; Efter adskillig Forsøg fremkom Linnæus lykkelige Prøver. En ganske Hær af bekiendte og ubekiendte fik Efterkommerne ved Reaumur's Flid og hans Samling, hvorved Brisson fik sammensamlet dobbelt saa mange efter en nyere Methode. Det vilkelige Tæll formeres og Methoderne forbedres iblant andre af den ved sin utrettelige Flid anseelige Pallas.

numerum augent & methodos emendat iuter alios indefesis laboribus conspicuus *Pallas*. Merita quoque sua habent *Kleinii* aliorumque tentamina.

Quoniam toto habitu, natura & forma externa differunt ab aqvaticis terrestres, vitæ ratio autem in primis e pedibus determinatur; desumantur ab illis differentiaæ maximæ, quæ *Tribus* constituent, dum rostri figurae diversæ aliquatenus indicant ordines. Familiares notæ plures, ordini propriae, rem verificant.

Tribus.

Ordo.

Pedes ad tibias usque plumosi,

Rostrum hamatum, compressum - ACCIPITRES.

Rostrum cultratum convexum - - PICÆ.

Rostrum conicum acuminatum - - PASSERES.

Rostrum convexum inæqvale, apice incurvum - - GALLINÆ.

Pedes supra genua denudati,

Rostrum sulcatum nudum - - GRALLÆ.

Rostrum læve epidermide tectum - - ANSERES.

Ikke heller fattes det sine Fortienester, hvad Klein og andre have forsøgt.

Eftersom Landfuglene adskilles fra Vandfuglene i deres hele Udseende, Natur og udvortes Skabning, men Levemaaden fornemmelig kan bestemmes af Fødderne, saa maae af dem tages den største Forskiel, som udgjør Stammerne, da Næbbets forskiellige Figur nogenledes tilkiendegiver Ordenerne. Flere Kiendtegn af Familierne tagne, som allene hør til en vis Orden, ere mere Beviis paa Tingens Rigtighed.

Stammen.

Ordenen.

Fødderne til Skinnebenene befærede,

Næbbet kroget og sammentrukt - Orneartede.

Næbbet skarprygget og convex - Skadeartede.

Næbbet kegeldannet og spidsset - Spurvartede.

Næbbet convex og ulige, i Enden

krum indbøyet - - - - - Hønsartede.

Fødderne oven for Knæerne nøgne,

Næbbet sribet og blottet - Sneppeartede.

Næbet glat og klædt med en

tynd Hud - - - - - Gaa-seartede.

ORDINUM *Characteres.*

I. ACCIPITRES.

Rostrum hamatum; Mandibula superior pone apicem utriusque in lobum dentiformem dilatata: Nares patulae. Pedes breves, robusti, ultra genua plumis vestiti: Tibiæ cute coriacea rugosa tectæ: Digniti IV. subtus verrucosi: Ungues hamati acutissimi. Victus: Laniena rapinaque animalium. Nidus in altis: Ova circiter IV. Pullis cibus porrigendus. Monogamia.

Vultur. Falco. Strix.

II. PICÆ.

Rostrum cultratum convexum. Pedes breves validiusculi, ad genua usque plumosi, tetradactyli; scanforii, gressorii, vel ambulatorii. Victus varius polyphagis. Nidus in arboribus: Mas alens feminam incubantem: Pullis cibus porrigendus. Monogamia plerisque.

Pedes scanforii:

<i>Torquilla.</i>	<i>Picus.</i>	<i>Galbula.</i>
<i>Rampastos.</i>	<i>Bucco.</i>	<i>Psittacus.</i>
<i>Trogon.</i>	<i>Crotophagus.</i>	<i>Cuculus.</i>

Pedes gressorii:

<i>Pipra.</i>	<i>Momotus.</i>	<i>Todus.</i>
<i>Buceros.</i>	<i>Alcedo.</i>	<i>Merops.</i>

Pedes ambulatorii:

<i>Trochilus.</i>	<i>Certhia.</i>	<i>Upupa.</i>
<i>Oriolus.</i>	<i>Sturnus.</i>	<i>Paradisæa.</i>
<i>Buphaga.</i>	<i>Corvus.</i>	<i>Coracias.</i>
<i>Xanthornus.</i>	<i>Sitta.</i>	<i>Gracula.</i>
<i>Lanius.</i>	<i>Turdus.</i>	

Ordenernes Kiendemerker.

I. Orneartede.

Næbbet kroget, Overkiæben ved Spidsen paa begge Sider udvidet med et tanddannet Snit; Næseborene aabne.

Fødderne korte, stærke, klædte med Fjær neden for Knæerne. Skinnebenene overdragne med en læderagtig rynket Hud. Træerne 4. neden under vortefulde. Klæerne krogede og meget skarpe.

Foden, Kov og Bytte af Dyr.

Neden i Hønden: Eggene omtrent 4. Ungerne bringes Maden.

Han og Hun leve i Selskab.

Griffen.

Falken.

Uglen.

II. Skadeartede.

Næbbet skarprygget og conver.

Fødderne korte og stærke, befjærede lige til Knæerne; frosretaaede; flyvende, trinende eller gaaende.

Foden er adskillig for de i Fleng adende.

Neden i Træer; Hannen foder Hunnen som ruet: Ungerne faaer Maden tilbragt.

Han og Hun leve blant de fleste tilsammen.

Klyvfødder:

Dreihalsen.

Spetten.

Takamaren.

Tukanen.

Sticærfuglen.

Papegøyen.

Kurakujen.

Løstefuglen.

Gøyen.

Triinfødder:

Manakinen.

Momottragen.

Tomtitten.

Koehornet.

Jsfuglen.

Biesfuglen.

Gangfødder:

Zonningsfuglen.

Træpikken.

Herfuglen.

Gullsticæren.

Stæren.

Paradisfuglen.

Koehakken.

Ravnen.

Kragen.

Redehængereren.

Spetmeissen.

Kaæsticæren.

Tornskaden.

Krams-fuglen.

III. PASSERES.

Rostrum conicum, acuminatum.

Pedes salientes, teneri, fissi, tetradactyli.

Victus: semina crassirostribus; insecta & vermes tenui-
rostribus.

Nidus supra terram: Pullis cibus inculcandus.

Monogamia.

Rostrum gibbosum:	Rostrum triquetrum:
<i>Fringilla.</i>	<i>Muscicapa. Ampelis.</i>
<i>Loxia.</i>	<i>Parus. Ficedula.</i>
<i>Emberiza.</i>	<i>Tangara. Caprimulgus.</i>
<i>Colius.</i>	<i>Alauda. Hirundo.</i>

IV. GALLINÆ.

Rostrum convexum, mandibula superior fornicata supra
inferiorem, incurva: Nares membrana fornicata.

Pedes cursorii, ad tibias usque vel ultra plumosi; Tibiæ
cute rugosa tectæ: Digniti IV. subtus verrucis
scabri.

Victus e granis: Pulveratrices.

Nidus in terra absque arte: Ova numerosa: Pullis cibus
demonstrandus.

Polygamia plerisque.

<i>Didus.</i>	<i>Columba.</i>	<i>Gallopavo.</i>	<i>Gallus.</i>
<i>Numida.</i>	<i>Tetrao.</i>	<i>Perdrix.</i>	<i>Phasianus.</i>

III. Spurvartede:

Ræbbet konisk og spidsset.

Fødderne hoppende, snævre, splittæede, firetaeede.

Føden er Frøe for de tyknebbede; Insekter og Orme for de smalnebbede.

Nedet over Jorden; Ungerne mades.

Han og Hun leve i Selskab.

Ræbbet tykt:

Ræbbet trekantet:

Sinken.

Gluefangeren.

Silktrosten.

Dumpapen.

Meisen.

Jerrisken.

Verlingen.

Tangartrosten.

Natravnem.

Koljuen.

Lærken.

Swalen.

IV. Hønsartede.

Ræbbet convex, Overkiæben hvælved ud over den underste, og indbøjet: Næseborene med en Hinde hvælvede.

Lebefødder; til Skinnebenene eller derover fæede. Skinnebenene overdragne med rynket Hud. Tærne 4. neden under skarpvortede.

Føden af Korn. Størkasterer.

Neden paa Jorden uden Kunst: Eggene mange: Ungerne anvises Føden.

De fleste leve i Selskab, en Han med mange Hener.

Dronten. Duen. Kalekuten. Smaahønsset.

Pentaden. Urhønsset. Agerhønsset. Sasanen.

V. GRALLÆ.

Rostrum fuleatum subcylindricum.

Pedes vadantes longiores: Femora feminuda:

Digiti IV. III. rarissime II. sæpius membranula aucti.

Victus in paludibus, animalcula.

Nidus in terra sæpius.

Nuptiæ variæ.

Digitus posticus:

<i>Fulica.</i>	<i>Parva.</i>	<i>Anhima.</i>
<i>Platalea.</i>	<i>Ardea.</i>	<i>Ciconia.</i>
<i>Tringa.</i>	<i>Rallus.</i>	<i>Glaveola.</i>
<i>Phalaropus.</i>	<i>Phanicopterus.</i>	<i>Cochlenrius.</i>
<i>Mycteria.</i>	<i>Numenius.</i>	<i>Grus.</i>
<i>Scolopax.</i>	<i>Avosetta.</i>	<i>Corvira.</i>
<i>Scops.</i>	<i>Cariama.</i>	

Digitus posticus nullus.

Strutbio. *Otis.* *Chevadrius.* *Hematopus.*

VI. ANSERES.

Rostrum læve, multiforme, epidermide tectum.

Pedes natatorii: Digitum membrana aucti IV vel III.

Tibiæ compressæ, breves: Genua denudata.

Victus in aquis, plantæ, pisces &c.

Nidus sæpius terrestris: Mater rarius porrigit pullis.

Polygamia plerisque.

Femora intra abdomen recondita:

<i>Pengvinus.</i>	<i>Spheniscus.</i>	<i>Plautus.</i>
<i>Colymbus.</i>	<i>Uria.</i>	<i>Alca.</i>

Femora extra abdomen posita:

<i>Pelecanus.</i>	<i>Anbinga.</i>	<i>Phaëton.</i>
<i>Sterna.</i>	<i>Rynchops.</i>	<i>Larus.</i> <i>Anas.</i>
<i>Mergus.</i>	<i>Procellaria.</i>	<i>Albatrossa.</i>

V. Sneppeartede.

Næbbet indskuret og noget cylindriskartet.

Fødderne vadende, lange: Baarene halv nøgne: Tærne 4, 3, meget sjelden 2, oftest med en liden Hud forogede.

Føden i Kær, er smaae Dyr.

Neden oftest paa Jorden.

Elstkoven forskjellig.

En Bagtaae:

Bleshønset.	Pandeslippen.	Sporvingen.
Stuffelen.	Seyren.	Storken.
Tyten.	Rixen.	Engrønnen.
Vandsneppen.	Slamingen.	Steefuglen.
Snipsturen.	Buesnablen.	Løveren.
Langnæbbet.	Tranen.	Kariamten.
Styggefiæren.	Klyden.	

Jugen Bagtaae:

Strudsen. Trappen. Loefuglen. Kielden.

VI. Gaaseflægten.

Næbbet glat og af adskillig Skabning, med en tynd Hud overdragen.

Svømmefødder: Tærne, med Svømhud, ere 4, eller 3.

Skinnebenene flad trykte og korte: Knæerne nøgne.

Føden i Vandet af Planter, Fisk o. s.

Neden oftest paa Jorden. Moderen mader rart Ungerne.

De fleste leve i Selskab, flere Hunner med en Han.

Baarene indtrækkede udi Underlivet:

Pengvinen.	Lapvingen.	Brillefuglen.
Lommen.	Lomvien.	Alken.

Baarene uden for Underlivet:

Pelekanten.	Slængehalsen.	Tropiken.
Tærnen.	Salvnæbbet.	Maagen. Anden.
Strækken.	Stormfuglen.	Albatrossen.

Generum

Tabulæ Synopticæ.

Aves, quibus

Crura in parte inferiori plumis denudata,

Pedes corpore postico multo longiores,

Alæ ad volatum ineptæ,

Digiti antici 3 vel 2, posticus 0,

Rostrum conicum, brevissimum,

Rectrices nullæ,

Sternum callosum

- - - STRUTHIO.

Alæ ad volatum aptæ,

Digiti antici III, posticus I.

Pinnati per totam longitudinem,

Membranis simplicibus vel emarginatis,

Rostrum conico-compressum,

Frons callosa, nuda

- - - FULICA.

Rostrum gracile, rectum, apice incurvum,

Frons plumis tecta

- PHALAROPUS.

Palmati per totam longitudinem,

Rostrum denticulatum,

Mandibulæ latiores, infracto-

incurvatæ

- PHOENICOPTERUS.

Rostrum edentulum,

Gracile depressum,

Elongato, recurvatum

- AVOSETTA.

Crasius,

Breve, rectum

- - - CORRIRA.

Slægternes
Udtogs = Tabeller.

Suglene, som have

Skenklernes nederste Deel nøgen,
 Fødderne meget længere end Kroppens Bagdeel,
 Vingerne uskiftede til Flyven,
 Fortæerne 3 eller 2, Bagtaaen 0,
 Næbbet konisk og meget kort,
 Styrrerne ingen,
 Brystet haarhudet,
 Tæerne tre eller tvende - Strudsen.

Vingerne beqvem til flyven,
 Fortæerne 3, Bagtaaen 1,
 Fannede langs ud ad,
 Hudlappen eens eller udskaaen,
 Næbbet konisk sammentrykt,
 Panden haarhudet og nøgen - Blisbønsset.
 Næbbet smekket, ret, i Enden indbøyet,
 Panden besæret - Vand sneppen.

Bladfodede heel ud ad,
 Næbbet tandfuld,
 Kæberne brede,
 Ved Brækning indbøiede - Flamingen.

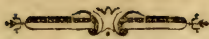
Næbbet uden Tænder,
 Smekket, flad nedtrykt,
 Langstrakt, tilbagekrummet - Klyden.

Tykkere,
 Kort, ret - Løberen.

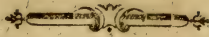
Aves, quibus

- Crura in parte inferiori plumis denudata,
 Pedes corpore postico multo longiores,
 Alæ ad volatum aptæ,
 Digni antici III, posticus I,
 Membranis destituti digitis æqualibus,
 Rostrum gibbosum,
 Mandibula superior cymbæformis,
 Apice ungviculata - COCHLEARIIUS.
 Rostrum planiusculum, depressum,
 Apex dilatatus orbiculatus - PLATALEA.
 Rostrum validum compressum,
 Caput longitudine superans,
 Apice acutum,
 Genæ nudæ - - - ARDEA.
 Orbita ocularis nuda - CICONIA.
 Frons squamosa nuda - MYCTERIA.
 Apice aduncum,
 Facies plumis tecta - - - SCOPS.
 Caput longitudine æqvans,
 Rectum acutum,
 Facies lanuginosa - - - GRUS.
 Rostrum conicum,
 Mandibula superior adunca,
 Frons cornuta,
 Alæ calcaratæ - - - ANHIMA.
 Frons cristata,
 Alæ inermes - - - CARIAMA.

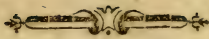
Fuglene, som have

- Stenklernes nederste Deel nøgen,
Fødderne meget længere end Kroppens Bagdeel,
vingerne beqvemme til flyven,
Fortæerne 3, Bagtaalen 1,
Uden Finner eller Blade heel ud ad,
Næbbet pukligt,
Overflæben som en omkeert Baad,
Spidsen nægeldannet - Skeefuglen.
Næbbet flad nedtrykt,
Spidsen rund udbredet - Skuffelen.
Næbbet stærk og sammentrykt,
Længer end Hovedet,
Spids i Enden,
Nøgne Kinder - - - Heyren.
Nøgen Dynkekrinds - Storken.
Nøgen og sfiælled Pande Snipstjuren.
Kroget i Enden,
Forhovedet befiæret - Skyggefæren.
Af Længde med Hovedet,
Ret og spids,
Forhovedet sugget - - - Tranen.
Næbbet konisk,
Overflæben kroget,
Panden hornet,
vingerne sporøde - Sporvingen.
Panden toppet,
vingerne ubevæbnede - Kariamen.

Aves, quibus

- Crura in parte inferiori plumis denudata,
 Pedes corpore postico multo longiores,
 Alæ ad volatum aptæ,
 Digiti antici III, posticus I,
 Membranis destituti digitis æqualibus,
 Rostrum gracile,
 Teretiusculum,
 Subulatum,
 Arcuatum leviter,
 Genæ nudæ - - - NUMENIUS.
 Obtusum,
 Caput longitudine superans - SCOLOPAX.
 Caput longitudine æqvans - TRINGA.
 Ante apicem crassius,
 Frons carunculata - - - PARRA.
 Compressum,
 Rectum, acutum,
 Corpus compressum - - - RALLUS.
 Incurvum apice - - - GLAREOLA.
 Digiti antici III, posticus 0,
 Rostrum conicum, incurvum, breve - OTIS.
 Rostrum teretiusculum, rectum,
 Ante apicem crassius - CHARADRIUS.
 Rostrum angustum, compressum,
 Apice cuneiforme - HÆMATOPUS.

Suglene, som have

- Skenklernes nederste Deel nogen,
 Fødderne meget længere end Kroppens Bagdeel,
 Vingernes bekvemme til flyven,
 Fortæerne 3, Bagtaaen 1,
 Uden Finner eller Blade heel ud ad,
 Næbbet snekkert,
 Trindagtig,
 Erylspid,
 Buekrummet noget lidet,
 Kinderne nøgne - Buesnablen.
 Bittet,
 Længere end Hovedet - Langnæbbet.
 Af Længde med Hovedet - Tyten.
 Tyk ved Enden,
 Panden fioldvortet - Pandeslippen.
 Sammentrykt,
 Ret og spids,
 Kroppen sammentrykt - - - Rixen.
 Krummet til Enden - - - Engrossnen.
 Fortæerne 3, Bagtaaen 0,
 Næbbet konisk, krum og kort, - Trappen.
 Næbbet snekkert, ret,
 Tykkere ved Enden - - - Loesuglen.
 Næbbet smal, og sammentrykt,
 Endespidsen fildannet - - - Kielden.

Aves, quibus

Crura in parte inferiori plumis denudata,

Pedes ultra corpus postice vix prominentes,

Femora intra abdomen recondita,

Alæ ad volatum ineptæ,

Digiti antici, palmati III.

Posticus unicus solutus,

Rostrum compressum, latius,

Apice incurvum,

Mandibula inferior integra - PENGVINUS.

Mandibula inferior truncata - SPHENISCUS.

Posticus o,

Rostrum compressum latius,

Apicibus incurvum - - - PLAUTUS.

Alæ ad volatum aptæ,

Digiti antici palmati III.

Posticus unicus solutus,

Rostrum rectum, acuminatum,

Membrana digitorum lobata

vel integra - - - COLYMBUS.

Posticus o,

Rostrum angustum, rectum, acu-

minatum - - - URIA.

Rostrum latum, compressum,

transversum striatum - - - ALCA.

Aves,

Suglene, som have
 Skenklernes nederste Deel nøgen,
 Fødderne neppe længere end Kroppens Bagdeel,
 Laarene skiulte i Underlivet,
 Vingerne ubequemme til flyven,
 Fortæerne bladede, 3.

En løs Bagtaae,

Næbbet sammentrykt og bredt,

Endespidsen indkrummet,

Underkiæben heel - - Pengvinen,

Underkiæben afftumpet - Lapvingen.

Bagtaae o,

Næbbet sammentrykt og bredt,

Endespidsene indkrummede - Brillenfuglen.

Vingerne bequemme til flyven,

Fortæerne bladede, 3,

En løs Bagtaae,

Næbbet ret, spidset,

Tæernes Skindlap udskaaen

eller heel - - Lummen.

Bagtaae o,

Næbbet smal, ret, spidset - Lumvien.

Næbbet bredt, sammentrykt,

Tverstribet - Alken.

Suglene,

Aves, quibus

- Crura in parte inferiori plumis denudata,
 Pedes ultra corpus postice vix prominentes,
 Femora extra abdomen posita,
 Alæ ad volatum aptæ,
 Digni IV. palmati, membrana connexi,
 Facies nuda,
 Rostrum rectum, apice aduncum,
 Gula faccata nuda - PELECANUS.
 Facies recta,
 Rostrum rectum, acuminatum - ANHINGA.
 Rostrum caltratum, acuminatum,
 Rectrices binæ elongatæ - PHAETON.
 Digni III. membrana connexi,
 Posticus solutus,
 Rostrum denticulatum,
 Cylindrico-subulat. apice adunc. - MERGUS.
 Semicylindricum apice ungviculatum - ANAS.
 Rostrum edentulum,
 Compressum lateraliter,
 Rectum, acutum,
 Mandibulæ æquales - STERNA.
 Mand. inferior longior - RYNCHOPS.
 Apice aduncum,
 Nares rostro impressæ - - - LARUS.
 Nares tubulosæ eminentes PROCELLARIA.
 Posticus nullus,
 Rostrum lateraliter compressum,
 Mandibula superior apice adunca,
 Inferior truncata - - ALBATROSSA.

Fuglene, som have

- Skenklernes nederste Deel nøgen,
Fødderne neppe længere end Kroppens Bagdeel,
Laaene uden for Underlivet,
vingerne beqvemme til flyven,
Læerne 4, under en Svømhed,
Forhovedet nøgen,
Næbbet ret, i Enden kroget,
Struben posende og nøgen - Pelikanen.
Forhovedet befiæret,
Næbbet ret og spidsset - Slængehalsen.
Næbbet skarprygget og spidsset,
Tvende lange Styrere - - Tropiken.
Læerne 3, under en Svømhud,
En løs Bagtaae,
Næbbet tandet,
Cylindrisk, sylspidsset og frogendet - Strækken.
Halv cylindrisk, næglendet - - Anden.
Næbbet tandfrie,
Sammentrykt paa Siderne,
Ret, spids,
Klæberne lige store - - Tærnen.
Underklæben længst - Halvnæbbet.
Kroget i Endespidsen,
Næseboerne indtrykt i Næbbet - Naagen.
Næseboerne som Piber ud-
staaende - Stormfuglen.
Bagtaae 0,
Næbbet paa Siderne sammentrykt,
Overklæben frogendet,
Underklæben afftumpet - Albarrossen.

Aves, quibus

Crura ad tibiam usque plumosa,

Pedes scanforii,

Rostrum teretiusculum, acuminatum, rectum,

Rectrices flexiles,

Lingva longissima - - - TORQVILLA.

Rostrum polyedro-cuneatum, rectum,

Rectrices rigidae,

Lingva longissima,

Nares pennis rectae - - - PICUS.

Rostrum tetragonum acuminatum, rectum,

Lingva brevis - - - GALBULA.

Rostrum cultratum,

Inane maximum, ferratum,

Apicibus incurvum,

Lingva pennacea - - - RAMPHASTOS.

Solidum breve,

Tectum fetis ad basin recumbentibus - - - BUCCO.

Tectum cera baseos,

Mandibula superior adunca - - - PSITTACUS.

Nudum,

Marginibus ferratum - - - TROGON.

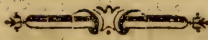
Marginibus integrum,

Dorso carinatum - - - CROTOPHAGUS.

Dorso convexum - - - CUCULUS.

- Suglene; som have
Slenklerne indtil Skinnebenet befærede,
Klyvsydder,
Næbbet trind og tilspidset, ret,
Styreflærene bøvelige,
Tungen meget lang - - Dreyhalsen.
Næbbet mangelantet, filespidset, ret,
Styreflærene stive,
Tungen meget lang,
Næseborene med Hjør bedækkede - Spetten.
Næbbet firekantet, tilspidset, ret,
Tungen kort - - Jakamaren.
Næbbet skarprundrygget,
Tomt, meget stort, savtandet,
Enderne indkrummede,
Tungen fiærdannet - - Tukanen.
Massiv og kort,
Dækket ved Roden med udliggende
Børster - - Stiæg fuglen.
Dækket ved Roden med en Borhud,
Overflæben frogendet - - Papegøyen.
Blottet,
Kandterne savtandede - - Kuruken.
Kandterne hele,
Paa Ryggen fioldannet - - Løskefuglen.
Paa Ryggen conve: - - Gøgen.

Aves, quibus

Crura ad tibiam usque plumosa,

Pedes gressorii,

Rostrum capite brevius,

Apice incurvum compressum,

Basi subtrigonum,

Cauda brevissima

- - -

PIPRA.

Rostrum capite longius,

Serratum marginibus,

Conicum,

Apicibus incurvum,

- -

MOMOTUS.

Falciforme,

Frons osseo-gibbosa vel lævis

-

BUCEROS.

Integrum marginibus,

Rectum, acuminatum,

Subtrigonum,

Validum, acutum

- -

ALCEDO.

Plano-depressum,

Apice obtusum

- -

TODUS.

Arcuatum,

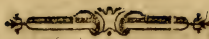
Angulato-compressum, acutum

- -

MEROPS.

Suglene, som have
Skenkterne indtil Skinnebenet befærede,
Trinsfødde,
Næbbet kortere end Hovedet,
Krum og sammentrykt i Endespidsen,
Trekantig ved Roden,
Stiarten meget kort - - Manakinen.
Næbbet længere end Hovedet,
Savtandet i Brederne,
Konisk,
Krummet i Endespidserne - Momotkragen.
Segelkrummet,
Panden beenknudet eller glat - Koehornet.
Heel i Bredderne,
Ret og tilspidsset,
Noget trekantet,
Stærk og spids - - Isfuglen.
Glad nedtrykt,
Stump for Enden - - Tomtitten.
Buekrummet,
Kantet, sammentrykt og spids - Biefuglen.

Aves, quibus

Crura ad tibiam usque plumosa,

Pedes ambulatorii,

Cute coriacea rugosa tecti,

Alæ ad volatum ineptæ,

Rostrum medio coarctatum rugosum,

Mandibula utraqve apice inflexa - - DIDUS.

Alæ ad volatum aptæ,

Rostrum aduncum,

Caput antice denudatum - - VULTUR.

Caput pennis arte tectum,

Cera ad basin rostri - - FALCO.

Setæ reversæ supra basin rostri - - STRIX.

Rostrum conicum apice incurvum,

Nares membrana molli tumida

tectæ - - COLUMBA.

Nares membrana cartilaginea con-

vexa femitectæ,

Palea unica gutturis - GALLOPAVO.

Paleæ plicæve binæ,

Sub gutture pendulæ - GALLUS.

Ad angulos oris pendulæ,

Calcaria nulla - - NUMIDA.

Paleæ plicæve nullæ,

Supercilia nuda papillofa,

Pedes plumosi - - TETRAO.

Pedes nudi - - PERDRIX.

Genæ nudæ papillofæ,

Cauda elongata - - PHASIANUS.

- Suglene, som have
 Stenklernerne indtil Skinnebenet befæerede,
 Gangfødder,
 Skiulte med en læderagtig rynket Hud,
 Bingerne ubequemme til flyven,
 Næbbet midt paa indknebet og rynket,
 Kiæberne i Endespidsen indbøiede - **Dronten.**
 Bingerne bequemme til flyven,
 Næbbet kroget,
 Hovedet foran noget - - - **Griffen.**
 Hovedet meget befæeret
 Borhud ved Roden af Næbbet - **Falken.**
 Stive Haar tilbage vendte ud over
 Næbbets Rod - - - **Uglen.**
 Næbbet konisk, i Endespidsen indkrummet,
 Næseborene skiulte med en posende
 blød Hud - - - **Duen.**
 Næseborene halvskiulte med en haard
 convex Hinde,
 En Skæglap under Struben - **Kalekuten.**
 Tvende Skæglappe eller Folder,
 Under Struben nedhængende - **Smaahønset.**
 Ved Mundkrogene nedhængende,
 Uden Sporer - - - **Pentaden.**
 Ingen Skæglapper eller Folder,
 Dyrnebrynnene nøgne og vortede,
 Fødderne befæerede - - - **Urhønset.**
 Fødderne nøgne - - - **Agerhønset.**
 Kinderne nøgne og vortede,
 Stierten langstrakt - - - **Sasanen.**
 Suglene,

Aves, quibus

Crura ad tibias usque plumosa,

Pedes ambulatorii,

Tenui membrana squamata tecti,

Rostrum gracile, elongatum,

Filiforme, apice tubulosum,

Arcuatum vel rectum - - TROCHILUS.

Subtrigonum, apice acutum,

Arcuatum - - - CERTHIA.

Convexum apice obtusiusculum - - UPUPA.

Rostrum validum, brevius,

Ad cristam compressum,

Cylindraceum, acuminatum, rectum,

Mandibulae aequales,

Angulus frontis nudus - XANTHORNUS.

Angulus frontis tectus - - ORIOLUS.

Mandibula superior apice latior

& obtusior - - STURNUS.

Compressum subulatum - - SITTA.

Subquadrangulare, breve,

Obtusum - - - BUPHAGA.

Fuglene, som have
Stenklerne indtil Skinnebenet befærede,
Gangfødder,
Skulke med en tyndskialet Hinde,
Næbbet smækkert og langstrakt,
Traaddannet i Endespidsen som et Rør,
Buekrummet eller ret - **Sonningfuglen.**
Noget trekantet, spidsendet,
Buekrummet - - **Træpikkeren.**
Conver stumpendet - - **Herfuglen.**
Næbbet føert og maadelig langt,
Bed Toppen sammentrykt,
Cylindrisk tilspidset og ret,
Kiaberne ligestore,
Pandeinklen nøgen - **Redehænger.**
Pandeinklen befæret - **Gulskiaeren.**
Overkiaaben bredere og stumpendet - **Stæren.**
Sammentrykt, sylspids - **Spetmeisen.**
Noget firekantet, kort,
Stumpendet - - **Koehakken.**

Aves, quibus

Crura ad tibias usque plumosa,

Pedes ambulatorii,

Tenui membrana squamata tecti,

Rostrum validum, brevius,

Ad cristam compressum,

Cultratum,

Integrum marginibus,

Tectum ad basin

Setis recumbentibus - - - CORVUS.

Capistro plumoso - - - PARADISÆA.

Denudatum,

Apice incurvum - - - CORACIAS.

Ad apicem incurvum - - - GRACULA.

Emarginatum ad apicem,

Aduncum - - - LANIUS.

Deflexum - - - TURDUS.

Ad cristam gibbosum,

Conico-attenuatum,

Margo mandibularum undique æqualiter

prominens - - - FRINGILLA.

Margo mandibularum utrinque in-

trorsum depressus - - - EMBERIZA.

Conico-gibbum,

Supra & infra - - - LOXIA.

Supra tantum,

Apice aduncum - - - COLIUS.

Aves,

Fuglene, som have
Stenflerne til Skinnebenene befærede,
Gangfødder,

Skiulte med en tynd skælled Hinde,
Næbbet ført og maadelig langt,

Bed Toppen sammentrykt,

Skarp buernygget,

Heelt i Randen,

Skiult ved Roden

Med udliggende Børster - Raven.

Med en smaaflæret Grime - Paradisfuglen.

Nøget,

I Enden indkrummet - - Kragen.

Med Enden indbøyet - Raastjæren.

Udfaaeren ved Endespidsen,

Kroget - - Tornskaden.

Nedbøyet - - Kramsfuglen.

Bed Toppen bugrundet,

Konisk tilspidset,

Kiebernes Rand

allevegne lige udstaaende - - Sinken.

paa begge Sider indad nedtrykt - Verlingen.

Konisk og buget,

Oven og neden - - - Dumpapen.

Oven til allene,

Krogendet - - Koljuen.

Fuglene,

Aves, quibus

Crura ad tibiae usque plumosa,

Pedes ambulatorii,

Tenui membrana squamata tecti,

Rostrum validum, brevius,

Ad cristam triquetrum,

Emarginatum ad apicem,

Depressum,

Os vibrissis instructum - MUSCICAPA.

Conicum,

Apice declive - - - TANAGRA.

Mandibula superior subincur-

vata longior - - - AMPELIS.

Integrum,

Cylindraceo-subulatum,

Rectum,

Setis ad basin tectum - - - PARUS.

Setis denudatum,

Ungvis posticus subrectus,

digito longior - - - ALAUDA.

Ungvis posticus arcuatus,

digito brevior - - - FICEDULA.

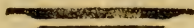
Incurvum,

Basi depressum,

Rictus oris amplior,

Vibrissae ad os - CAPRIMULGUS.

Vibrissae nullae - - - HIRUNDO.

Suglene, som have
Stenklerne til Skinnebenene befæredede,
Gangfødder,

Skiulte med en tynd sfiælled Hinde,
Næbbet føert og maadelig langt,
Bed Toppen trekantet,
Udskaaret ved Endespidsen,

Nedtrykt,

Gabet besat med Børhaar - Fluefangeren.

Konisk,

Endespidsen nedbøyet - Tangartrosten.

Overkiæben noget indkrummet

og længere - - Silktrosten.

Heelt,

Cylindrisk spidsset,

Ret,

Noden dækket med Børster - - Meisen.

Noden blottet uden Børster,

Bagkloen ret, og

længere end Taaen - - Lærken.

Bagkloen krummet, og

fortere end Taaen - - Irristen.

Indkrummet,

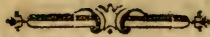
Bed Noden flad nedtrykt,

Gabet meget stort,

Besat med Børhaar - Natravnen.

Uden Børhaar - - Svalen.

R e p t i l i a.

Reptilia tetra, suspecti habitus, nuda, frigida, corde uniloculari, uniaurito, pulmonibus arbitrariis, vicaria pro diaphragmate gula dignoscuntur.

Plurimam specierum & varietatum diversitatem dant ætas, anni tempus, habitatio, victus, & sexus ratio, hinc coloribus ludunt, sæpius luridis, raro floridis, difficile describendis; adeo ut minus sint manifesta, quæ veneno horrent. Sceletum osseo-cartilagineum, circulatio tardior, vesiculæ pulmonales majores, vita tenax, transpiratio levisima, odor ex glandulis putoriis teter, sonus raucus, habitatio in squalidis. Diutissime hibernant, diutius abstemia. Cibum non masticant pleraque, sed integrum deglutiunt, tardissime digerunt. Prædam nisu astute assequuntur, vel fascino quasi eandem in fauces revocant. Perfectiorem vitam plerisque conciliat metamorphosium evolutio vel exuta cum exuviis senectus. Copula diu cohærent, ova ponunt, vel vivos fœtus pariunt. Omnia ob faciem torvam, obtutum meditabundum, nobis & omnibus mammatis suspecta; ideoque in horum numero parcissima fuit polymorpha natura.

Pedata, GRADIENTIA, aquæ terræve propiores incolæ, auribus denudatis distincta, variam vitam ex structura agunt; muniuntur testa tardissime incedentia: Squamata vel nuda relicta alis pedibusve velocissime fugiunt,

K r y b d y r e n e .

De Krybende, hestige af Udseende mistænkte, nøgne, kolde; skønnes af deres eenlige Hjertekammer, friepustende Lunger og den for Mellemgulvet tienende Strube.

Arternes og deres Afvoigellers største Forskiel gjør Alderen, Marsens Tid, Boepælen, Føden og Kønnetts Marsag, derfor spille de med Farver, som gierne ere smudsige, sielden høye, vanskelige at beskriue; saa at de ere mindre kiendte, som ere skrekfulde ved deres Gift. Beenraden er imellem Been- og bruskagtig, Bøddernes Omløb langsom, Lungekarrene store, Livet sent, Uddampningen meget liden, Lugten af Stinkfærtlerne hestig, Lyden hæs, Opholdsstædet skident. De ligge meget længe i Vinterleye, og kan endnn længere holde Livet uden Føde. De fleste tygge en Maden, men sluger den heel, og fordøye den meget langsom. De gjør deres Bytte med Stræben og Snedighed, eller ligesom ved Tryllerie lokke det i Gabet. De fleste blive fuldkomnere ved deres Forvandlingers Udvikling, eller ved at affkøde med Hammen deres Alder. I Parringen hænge de længe tilfammen, lægge Eg eller føde levende Unger. De ere os og alle Pattedyrene mistænkte af deres søle Udseende og alvorlige Øyeshyn. Derfor har den forandringsfulde Natur været sparsommeligt i disses Tall.

De Søddede, Siirkyb, Vandets eller Jordens nærmere Indbyggere, kiendelige af deres blottede Ørehuller, leve forskiellig efter deres Skabning: De ere bevæbnede med en Skal, som komme lang-

fugiunt, currunt, saltant, natant, abscondita petunt. Omnium acrimonia vix ulla nota.

Apoda SERPENTIA, ubi collum, truncus caudaque in unum corpus teretiusculum elongatum, apodum, uniforme conjuncta; reticulatim vestita scutis squamisque, quorum ordo genus, numerus speciem certius determinant; umbrosa, humida, calidiora inhabitant. Hæc in nuda terra rejecta corpora per contorsiones peculiare & attritu, ad humum in æqualem antrorsum seu retrorsum undulatim factò, incedunt, deglutiunt, vomunt, spiraliter scandendo æquilibrant: Per maxillas dilatibiles, nec inarticulatas, in oesophagum laxissimum prædam, duplo majorem, ingurgitant. Lingva illis est bifida: Genitalia duplicata contigua; penis duplex, muricatus, vicino ano est oppositus: Renascitur mutilata cauda. Omnium injuriæ exposita armavit natura conservatrix horrenda facie propriisque armis, execrabili veneno, pessimorum pessimo, in diversis diverso. Sunt autem hæc tela dentibus simillima, in ore sed extra maxillam superiorem collocata, proque lubitu exserenda & retrahenda, affixa sacculo repleto sanie, quam vulnere inflant in sanguinem, tum diri effectus causam, ceterum inertem. Istiusmodi telis tantum decima quæque species est instructa, ne nimium sævirent metuentia misera,

langsomme afstød; De skiallede, eller nøgne forladte, have Binger eller Fødder, dannede til at flygte med; de løbe, hoppe, svømme og søge Smuthuller. Tungen af disse er bekiendt for nogen synderlig bidende Bidske.

De uføddede Slinger, hvilkes Hals, Skrog og Hale ere samlede i et trindt, langstrakt, uføddet, eensdannet Legeme, som netviis er klædet med Skiolde og Skæl, hvis Orden bestemme Slægten, men Tallet Arten; beboe de skyggesløde, fugtige og varmere Egne. Disse, paa det blotte Land henkastede Legemer, komme affræd ved besynderlige Snoeninger og Gnidning mod den ujævne Jord, med hvilke de bølgevæis bevæge sig baade frem og tilbage, og saaledes svalge og udspye. Ved deres snirklede Klyven, holde de sig i Ligevægtz formedelst deres Kixber, som kan vides fra hinanden, skiont de i hverandre ere ledede, indsluge de i deres slappe Mave et Bytte, som er dobbelt større: Tungen er tvækløftet: De dobbelte Fødselslemmer ligge tæt til hinanden; Hankiønnets dobbelte Lem er pigged, og ligger ved Gadboret, hver paa sin Side: Den afflagne Hale vører ud igien. Dem som ere udsatte for alles Voldsomhed har den vedligeholdende Natur beværnet med et skræksfuld Udseende, og egne Vaaben, som ere en fordervelig Gift, den værste af alle, i hver Art forskjellig. Disse Vaaben see ud som Tænder, satte i Munden, men uden for Overkixben, og kan efter Behag strekkes ud eller trekkes ind. De ere heftede til en Pose, som er fyldt med en Edder, hvilken de under Saaret puste ind i Blodet, som da er Uarsag til grusomme Følger, men ellers gjør ingen Skade. Saadanne Pile er ifkun den tiende Art

quæ larvata, versipellia, ut metuerentur omnes. Superpondium tollunt Indorum ichneumon, Americanus fus & Europæa ciconia: Vulnera fanant, horum olea, illorum senega, istorum ophioriza. Venenatos Marsii Pyllicque Arabiæ & Americæ excantare feruntur Aristolochiæ speciebus.

Auctores omnium paucissimi:

Seba 1734 & 1735 numero stupendo sibi ignota pulchre collegit & delineavit, sed multiplicavit, & obiter descripsit.

Catesbæus 1731 & 1743 serpentum copiam pulchrius pinxit quam notavit.

Gronovius 1756 serpentes vivos rite descripsit.

Garden, Carolinensis observator hodiernus, verum numerum hujus & reliquarum classium quotidiana indagazione novorum animalium continuo auget.

forfynnet med, at ikke disse elendige, frygtfomme, skulle tage for grumt afftød; som igien ere forklædte og med Huden farveskiftende, at de alle skulle kunde ansees for befrygtelige. Deres Overtøgt lættes i Indien ved Sneumon, i America ved Svinet, i Europa ved Storfen; Biddet læger disses Olie, hiines Senega, og de andres Slangeroed. De Giftige siges de arabiske og americaniske Slangetryllere med Roden af Aristolokia at skulle kunde fortrylle fra at bide.

Stribenterne udgjør i denne Klasse meget faa:

Seba 1734 og 1735 gjorde en smuk Samling af de Dyr han ikke kiendte, tegnede dem vel, men gjorde for mange deraf, og beskrev dem løseligen.

Catesby, 1731 og 1743 gav en Mængde Slinger ud med smukkere Malninger end hans Forklaringer derover ere.

Gronov, 1756 beskrev regelmæssig de Slinger han saae.

Garden, vore Tidens Jagttager paa Carolina, forsøger jævnlig ved nye Dyrs Opfindelse det virkelige Tall i denne og de andre Dyreflasser.

Linné horum labores ad suam amussim examinavit; rededit, imo reptilia multa de novo descripsit, aliisque antea ignotis scientiam auxit oculatus testis; unde palmam reliquis præripit ejus systematis editio ultima 1766.

Exiguæ classis animalia in duas tribus secundum abentes vel præsentés suos pedes abire coguntur. Sufficiunt iidem characteres, deficientibus aliis, etiam ad determinandum ordinem, siquidem singulæ tribui unicus est.

Tribus. *Ordo.*

Pedata,

Corpora varie figurata - - GRADIENTIA.

Apoda,

Corpora teretia elongata - - - SERPENTIA.

Linne prøvede disses Arbeider efter sin Regel, bragte dem derhen, ja beskrev paa nye mange Krybdyr og forøgede Videnskaben ved andre ubekiendte, som han selv havde seet; saa at hans sidste Udgave af Systemet 1766 bærer Prisen for alle andre.

Denne liden Dyreklasse deles i tvende Stammer, eftersom de have Fødder eller mangle dem. Disse Kiendemærker ere tilstreffelige, i Mangel af andre, endog til at bestemme Ordenerne, eftersom der udi enhver Stamme er ikkun en eneste.

Stammen.

Ordenen.

Føddede,

Kroppen af adskillig Skabning - Siirkyb.

Uføddede,

Kroppen trind og langstrakt - - - Slanger.

ORDINUM *Characteres.*

I. GRADIENTIA.

Corpus tetrapodum: Tegmen osseum vel cutaceum,
squamis tectum vel nudum.

Aurium foramina plurimis.

Incessus rependo, saltando vel natando.

Victus varius: ova piscium, insecta & mollusca.

Testudo. Draco. Lacerta. Rana.

II. SERPENTIA.

Corpus apodum, teres, elongatum: Tegmen cutaceo-
squamosum.

Aurium foramina distincta nulla.

Incessus supra ventrem, undulatus.

Victus varius: Terrestria animalia fere omnia, quæ
lambendo & fugendo integra deglutiunt.

Crotalus. Coluber. Amphibæna.

Boa. Anguis. Cæcilia.

Ordenernes Kiendemerker.

I. Siirkyb.

Kroppen firføddet: Skiulet beenagtigt eller hudagtigt, dækket med Skæl eller noget.

Drehuller paa de fleste.

Gangen krybende, springende eller svømmende.

Føden forskjellig: Fiske-Eg, Insecter og Sliimdyr.

Skilpadden. Dragen. Siirbenet. Srøen.

II. Slinger.

Kroppen uden Fødder, trind-og udstrakt; Skiulet hudagtigt skællet.

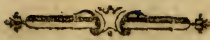
Drehuller ingen tydelige.

Gangen paa Bugen, bølgeførmig.

Føden forskjellig: Næsten alle Landdyr, som de ved at slikke og sue svalge levende.

Klapperslangen. Zugslangen. Ringslangen.

Kongeslangen. Snogslangen. Blindslangen.

Generum

Tabula Synoptica.

Reptilia, quibus

Corpus tetrapodum,

Caudatum,

Testa ossea obtectum - - - TESTUDO.

Squamis vel cute nuda vestitum,

Hypochondria in alas cutaceas ex-

panfa - - - DRACO.

Hypochondria stricta - - - LACERTA.

Ecaudatum,

Cute nuda vestitum - - - RANA.

Corpus apodum,

Imbricarum

Scutis abdominalibus,

Scutis caudalibus,

Cauda crepitaculo terminata - CROTALUS.

Cauda simplex - - - BOA.

Squamis caudalibus - - COLUBER.

Squamis abdominalibus

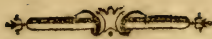
Squamis caudalibus - - - ANGVIS.

Annulatum - - - AMPHISBÆNA.

Rugosum - - - CÆCILIA.

Pisces

Slægternes
Udtogs-Tablelle.

Krybdyrene, som have

Kroppen firsøddet,

Haled,

Stiult med Beenskal - - - Skilpadden.

Klædt med Skæl eller bar Hud,

Tyndsiderne udvidede til hudagtige

vinger - - - - - Dragen.

Tyndsiderne stramfinnede - - - - - Firbenet.

Uden Hale,

Klædt med nogen Hud - - - - - Krøen.

Kroppen uden Fødder,

Tækket med

Bug-Skiolde,

Hale Skiolde,

Halen endes med en Skralle - - - - - Klapperlangen.

Halen enkelt - - - - - Kongslangen.

Hale Skæl - - - - - Sugslangen.

Bug-Skæl,

Hale Skæl - - - - - Snogslangen.

Ringet - - - - - Ringslangen.

Rynket - - - - - Blindslangen.

P i s c e s.

Aqvei elementi muti, si non furdi, volucres compendiosissimi, respirant per os & latera thoracis, natant pinnis, vestiuntur squamis cartilagineis vel muco gelatinoso, nec omnes toxico expertes.

Reptilibus sanguine frigido & cordis uniauriti camera unica accedunt eorum singuli: — *Propiores*, *ambigui* ob pulmones internos affines, *Chondropterygii*, & *Branchiostegi*; His organa generationis duplicata, ossa cartilaginea, branchiæ intra spiracula adnatæ incompletæ, sæda cutis, cetera: Sed piscibus commune vitæ genus exercentes, ob externam faciem & mores potius ad eos referendi: Pelagi feræ voracissimæ in his metuendæ; Pauci sapidi fluvios scandunt; Oceani calidiora climata inhabitant plerique. — A Reptilibus *Remotiores*, pulmonibus tantum externis, branchiis dictis, eisqve liberis operculatis, completis, latere extrorsum aquam spirantes, *Pisces proprii* dicti, a præcedentibus etiam peculiari aliqua intestinorum structura avulsi: Vitam tenuem præbent edules fere omnes; sapidiores thoracici, imprimis affati.

Omnium corpus dividitur in *Caput* & *Truncum*, quibus inarticulantur *artus*, *pinnæ* dicti.

Caput figura, proportione, integumentis & appendicibus variat; Compressum *cathetoplateum*, depressum, *plagioplateum*, auctoribus dictum; nudum, alepi-

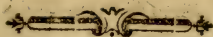
F i s k e n e .

Vand-Elementets stumme om en døve flyvende, med de mindste Redskaber forseeete, aander igiennem Munden og Overlivets Sider, svømmer med Finner, klædes med bruskagtige Skial, eller en sey Slim, og ere ikke heiler alle aldeles frie for en Gift.

Til Krybdyrene nærme sig enhver af dem formedelst et koldt Blod og det eenorede eenlige Hiertekammer — Nærmere ere de tvetydige, formedelst deres indvortes Lunge beslagtede Brusteskinnede og Gialleluftte. Disse have dobbelte Aalelummer, bruskagtige Been, Giallerne tilvoorne inden for Pustehullerne og ufuldstændige, en stng Hud og flere Egenkaber. Men da de leve paa samme Maade som Fiskene, saa bør de formedelst deres udvortes Anseelse og deres Forhold hellere regnes blant dem: Heriblant ere de grumme Dyr til at frygte sig for; saa ere velsmagende og gaae op i Floderne; de fleste beboe de varmere Hav-Climer. — Fra Krybdyrene mere afvigende ere de, som udpuste Vandet paa Siderne med deres udvortes Lunger, som kaldes Gialler, der staae frie, have Dæffel, og ere fuldstændige, de egentlige Fiske kaldte, som endog ved nogen indvortes beshnderlig Indretning ere fra de foregaaende udsatte: En let Føde give næsten alle de ædelige; de mere velsmagende ere de Livstrandede, i sær naar de steges.

Alles Krop deles i Hoved og Skrog, hvorudi ere indleddede Leddemodene, Sinnerne kaldte.

Hovedet er Forandring underkastet i Skabning, Forhold, Beklædning og Tilhæng; er sidetrykt eller flad nedtrykt,

alepidotum, vel squamosum, loricatum, muricatum, læve, spinosum, muticum. Complectitur

Os cavum, labiis carnosis aut osseis clausile; antice riçtu, lateraliter branchiarum operculis, postice gula s. faucibus, superne & inferne palato terminatum: linguam & osficula palati includit.

Rostrum, capitis pars anterior, ab oculis & naribus ad maxillarum apices protensa.

Maxilla, semper binæ, labiis rectæ vel nudæ; dentatæ vel edentulæ.

Dentes situ varii; mobiles vel immobiles.

Lingva vel ejus rudimentum, plerisque immobilis, figura & natura diversa.

Palatum, pars oris interna, a riçtu ad gulam usque imam s. originem oesophagi continuata; Huc pertinet pars inferna oris, pone linguam sita, *fauces* dicta.

Nares sunt foramina, organi olfactorii instrumenta, in rostro ante oculos sita; numero differunt.

Aures, foramina pone oculos, utrinque unum, paucis, chondropterygiis propria.

Osficula palati ut plurimum IV. in utroque latere faucium gemina, quibus adhærent per meram cartilagineam branchiæ.

Oculi bini, nudi, *membrana nictitante*, *pupilla* plerisque globosa, & *iride* colorata constantes.

Aper-

nedtrykt, noget, skiølsfrie eller skiøllert, pandseret, pigget, glat, tiørnet, ubevæbnet. Indbefatter

Mundens Huulhed, som kan tillukkes med kiøddede eller beenagtige Læber; foran ender sig med Gabet, paa Siderne med Giælledæklerne, bag til med Struben og Svælget, oven og nedentil med Ganen; indslutter Tænderne, Tungen og Ganebenene.

Trynen, Hovedets forreste Deel, udstrakt fra Dynne og Næsebore til Kiæbernes Endespidser.

Kiæberne, altid tvende, skiulte med Læber eller nøgne; tandede eller tandfrie.

Tænderne, forskiellige i Henseende til Stødet; bevægelige eller ubevægelige.

Tungen eller dens Begyndelse, hos de fleste ubevægelig, af Skabning og Beskaffenhed forskiellig.

Ganen, Mundens innere Deel, som naaer fra Gabet til det innerste af Struben eller Begyndelsen af Mavepiiben: Herhid hører Mundens nedere Deel, som ligger bag Tungen og kaldes Svælget.

Næseborene ere Huller, Lugte-Redskabernes Deele, som staae i Trynen foran Dynene, og ere forskiellige i Tallet.

Ørene, Huller bag Dynene, paa hver Side enkelte; hos nogle faa, og egentlige hos de Bruskfannede.

Ganebenene, gierne 4, paa hver Side af Svælget dobbelte, hvortil Giællerne formedelst en blot Brusk ere fæstnede.

Dynene, tvende, nøgne, bestaae af Blinkhinden, Øyesstenen, som hos de fleste er kugelrund, og den farvede Øyering.

Apertura branchiarum, rima lateralis vel foramen unicum aut plura, per branchias in os hiantia.

Opercula, laminæ osseæ, unica vel plures, ad maxillarum partes posteriores, mobiles, quæ branchias tegunt, aperturas claudunt, pinnamque branchialem sustinent.

Pinnæ branchiales, plicatiles membranæ branchios-
tegæ, officulis numero variis radiatæ, operculis bran-
chiarum subtus adhærentes. Utrinque unica.

Nucha pars capitis posterior & infima, quæ istud trun-
co jungitur; e regione aperturæ branchialis.

Collo proprie dicto carent pisces.

TRUNCUS, corporis pars ab apertura branchiarum ad
caudam usque extensa. Ubi observandæ

Branchiæ, respirationis organa, caput inter & tho-
racem sitæ, extus spirantes, comprimendæ; cu-
juslibet lateris sæpius IV. pectinata, libera, vel
vasi arcuato cylindrico tubuloso adnatæ, radio
osseo vel nullo instructæ.

Incompletæ, operculo, aut membrana branchios-
tega aut utroque carentes, ideoque *denudatæ* dictæ.

Gula est pars trunci, aperturis branchialibus respon-
dens, ipsisque subtus interjecta.

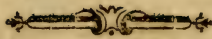
Thorax minimam cavitatem occupans, per branchias
a capite distinctus, ab extrema gula incipit, & ter-
minatur linea ad pinnarum pectoralium exortum
ducta; refertus corde intra pericardium suum;
destitutus costis; vertebra tantum, sterno, cla-
viculis scapulisque constat.

Dorsum

- Giallegabet**, Sidesprække eller Hul, eet eller flere, som formedelst Giallerne gaae lige ind i Munden.
- Gialledæklerne** ere Beenplader, een eller flere, ved Ribbernes bagerste Dele bevægelige, som skule Giallerne, lukke deres Gab, og bære Giallefinnerne.
- Giallefinnerne**, foldede Giallelukkende Hinder udspilede paa flere eller færre Beenstraaler, og hange neden til fast paa Gialledæklerne. Paa hver Side ere de enkelte.
- Nakken**, Hovedets bagerste og sidste Deel, hvorved det hænger fast til Skroget, lige over Giallegabet.
- Hals**, egentlig saa kaldet, have ikke Fiskene.
- Skrogget**, den Deel af Kroppen, som strækker sig lige fra Giallegabet til Halen: Her er at iagttage
- Giallerne**, Aande-Redskaberne, liggende imellent Hoved og Overliv, som puste ud ad, trykkende sig tilfammen; paa hver Side oftest 4, kamformige, frie, eller vorne til et krumt cylindrisk rørdannet Kar, forseete med een eller ingen Beenstraale. Ufuldstændige, naar de mangle Dæklet, Finnen eller begge Dele, og derfor kaldte blottede.
- Struben** er en Deel af Skrogget, som svarer til Giallegabene, og ligger neden under mellem begge.
- Overlivet**, indtager den mindste Plads, er ved Giallerne skilt fra Hovedet, begynder fra Enden af Struben og ender sig ved den Linie, som begynder ved Brystfinnerne; indslutter Hjertet i dets Hjertesvøb; har ingen Ribbeen, men bestaaer allene af Nøgaden, Brystbenet, Nøglebenene og Skulderbladene.

Ryggen,

Dorsum est corporis pars supera, a nucha ad basim caudæ extensa.

Latera, regiones a branchiis ad anum utrinque excurrentes; interdum varie picta.

Abdomen s. *venter* est corporis infima pars, inter thoracem extremum & caudæ initium sita; costatum, visceribus, intestinis, vesicula aerea, genitura prole ovisve repletum.

Linea lateralis, utrinque per latera corporis a capite ad caudam producta.

Anus, intestini recti exitus abdomen terminans, sæpius communis intestinis, vesicæ & genitalibus.

Cauda, e columna vertebrarum, ab ano ad extremum corpus protensa, formata; solida, musculosa, truncum terminans pars.

ARTUS, *pinnae*, quibus se movet corpus, dum explicantar membranaceæ radiis ejusdem cum squamis substantiæ; *Radii* sunt *spinosi*, duriores, ossei, simplices, pungentes *acanthopterygiis*; *mutici* flexiles, tendinei, dichotomi, *malacopterygiis*. *Pinnae* ipsæ dicuntur a loco

Dorsales, dorso longitudinaliter impositæ, impares sæpius I, rarius II. paucissimis III. Si radiis destituitur talis, *Spuria* vel *adiposa* dicitur.

Pectorales, ad latera thoracis positæ, pares.

Ryggen, den øverste Deel af Kroppen, fra Nakken til Begyndelsen af Halen.

Sladerne, Pladsen som paa begge Sider strækker sig fra Giællerne til Gatboret; undertiden ere de adskillig malede.

Bugen eller **Dommen**, er den underste Deel af Kroppen mellem det sidste af Overlivet og Begyndelsen af Halen; ribbed, og opfyldt med Indvolde, Larme, Luftblære, Aulelemmer, Foster eller Eg.

Sladelinien, draget paa begge Sider af Kroppen fra Hovedet til Halen.

Gatboret, Endetarmens Udgang, som slutter Bugen, og er oftest eene men tilfælles for Larmene, Blæren og Aulelemmerne.

Halen, dannet af Rygraden, som strækker sig fra Gatboret til det nederste af Kroppen; en tæt og muskelfuld Deel, som ender Skrogget.

Ledemodene, Sinner, hvormed Kroppen bevæges, da de hindeagtige udspiles ved Hielp af Straaler, som er af samme Væsen med Skiellene; Straalerne ere hvasse, haarde, beenagtige, enkelte, stikkende, paa de Tornfinnede; stumpe, bøvelige, seenagtige, splittede, paa de Blødsfinnede. Sinnerne selv kaldes af deres Plads

Rygfinner, siddende langs ad Ryggen, uden Side-mage, oftest 1, sjældnere 2; meget faa have 3. Om en saadan fejler Straaler, kaldes den Blindfinne.

Brystfinnerne, paa Siderne af Overlivet, ere altid tvende.

Ventrals, corpori subtrus annexæ inter caput & anum, pares, rarissime in unam coalitæ.

Analís pone anum, sub cauda longitudinalis, impar.

Caudalis, terminalis, perpendicularis, impar, varie figurata.

INTEGUMENTA piscium constituunt vel nuda cutis squallida aut mucosa, vel squamæ, plerisque cartilagineæ, rarius ciliatæ, nonnullis ossæ, ut piscis evadat loricatus, cataphractus vel spinosus.

Appendices sunt cirri filiformes, vel digiti fetacei, articulati, liberi, trunco adnexi; an piscaturæ instrumenta?

Skeleton piscium, non fecus ac aliorum animalium, compages est osium plurium, vario articulationum genere diversimode nexorum. Latitant intra propriam musculorum aut viscerum substantiam ossa vaga, nec cum aliis nec inter se vinculo nexa; item cerebri & cerebelli ossicula libera, auditus organa credita. Cartilaginea chondropterygiorum ossa, dum exsiccantur, formam, molem & colorem amittunt.

Visceribus conveniunt omnes, cerebro & medulla spinali, corde uniloculari, uniaurito, branchiis, diaphragmate, hepate, vesiculaque fellea, liene, pancreate, renibus, vesicaque urinaria, vesiculis seminalibus ovarisque, intestinis, nec non vesica natatoria plerisque.

Bugfinnerne fæstede neden under Kroppen mellem Hovedet og Gatboret, ere altid tvende, som meget sielden ere sammenvorne til en eeneste.

Gumpfinnen bag Gatboret, langs under Halen, uden Sidemage.

Spolen, det allerbagerste, staaer lodret, uden Sidemage, og er forskiellig danned.

Beklædningen paa Fiskene bestaaer enten i en blot Hud, er skiden eller slimed, eller og i Skæl, som paa de fleste ere bruskeagtige, sieldnere frønsede, paa nogle faa beenagtige, at Fisken bliver pantseret, harnisket eller tiørnet.

Tilhængene ere traaddannede Trævler, eller ledede børstedannede Stengler, som hænge frie, til Skrogget hæftede; maaskee Fiskerredskaber?

Beenraden i Fiskene er ligesom de andre Dyrs en Sammenfældning af flere Been, som ved adskillig Sammenledning ere forskiellig samlede. I Musklernes og Indvoldenes egen Substans ligge skulte løse Been, som hverken hænge sammen med andre eller imellem dem selv, ligeledes Hiernens og Baghiernens Friebeen, som man har anseet for Hørerredskaber. De Bruskefinnedes bruskeagtige Been miste naar de tørres, deres Skabning, Størrelse og Farve.

Indvolde have de alle tilfælles, Hiernen, Rygmarven, det eenørede enkelte Hierte, Giællerne, Mellemgulvet, Leveren, og Galdeblæren, Milten, Pankreas, Nyrene, Vandblæren, Sædkarrene, eller Eggestokkene, Larmene, og ligeledes Svømlæren som er hos de fleste.

Generatio piscium pro diversis organis genitalibus diversa; fœminas intrant mares pene duplici instructi. Desiderantur circa plerosqve observata pro determinando structuram genitalium & verum coeundi modum. Verosimilior videtur eorum sententia, qui putant mares fœminea ova spermate proprio irrorare, ac erit illorum, qui dicunt fœminas liquorem maris spermaticum vorare.

Coeunt non eodem anni tempore omnes; Vivos fœtus ponunt paucissimi: Littora adeunt *marinorum* pleriqve pro generandis & pariendis ovis, calidiore aqua excludendis, nisi mere *pelagici*, quorum natantia ova a littoribus semper aliena: Aquas dulces inhabitant in primis *lacustres*, fluvios ascendunt varii *fluviatiles*, statis temporibus ad mare redituri. *Diurni* in aqua plerumqve natant; dum *Nocturni* in fundo pascuntur. Alii subsolitarii vagantur, alii gregatim degunt, migrationibus sæpius addicti: Emigrantur haud raro vitæ necessariis destituti vel nimis inquietati. Exstirpantur a variis hostibus limitibus angustioribus circumscripti. Disseminantur iterum ab anatibus ova.

Pisces hi, si vel grunniunt, vocem non edunt; sonum articulatum vix audiunt, aëris licet tremorem sentiant, respirant latere extrorsum aquam. Movent se veris suis alis pedibusqve, pinnis explicatis: Caudali propelluntur, dorsali analiqve tanquam gubernaculo reguntur, pectoralibus tanquam alis attolluntur, ventralibus tanquam pedibus

Sortplantelsen blant Fiskene er forskiellig estee deres forskiellige Aolelemmer; I Hunnens Fødselslemmer passe Hannens dobbelte Aolelem. Vi mangle hos de fleste Jagtagelser for at bestemme Aolelemmernes Skabning og deres sande Parrings Maade. Næmeligere synes deres Mening, som holde for, at Hannerne overstanke med deres egen Sæd Hunnernes Eg, end deres kan blive, som siige, at Hunnerne opsluge Hannens Sædsafter.

De parres ikke alle paa een Tid af Aaret; meget faa legge levende Unger. De fleste Søefiske søge Strandbredderne for at avle og føde Eg, som behøve varmere Vand til at udklækkes, dog undtages de blotte Havfiske, hvis svømmende Eg blive altid langt fra Strandbreddene. Ferske Vand beboes i sær af Indsøefiskene. I Floderne opstige Glodfiskene, som igien paa visse Aarets Tider gaae tilbage. Dagfiskene svømme gierne omkring i Vandet, naar Natfiskene føde sig paa Bunden. Nogle gaae næsten eenlige, andre leve i Flokketal og ere oftest hengivne til Flytning. Iblant drage de reent bort, som mangle Næring eller Nolighed. Ere de i alt for engt Rum indsluttede, udryddes de af forskiellige Fiender. Eggene saaes igien ud af Wenderne.

Disse Fiske om de end murrer, give de dog ingen Røst; de høre neppe en tydelig Lyd, endskjønt de fornemme Lustens Zittrende. Vandet puste de ud paa Siderne: De bevæge sig med deres virkelige Binger og Fødder, de udspilede Finner; de drives frem ad med Spolen, de styre Beyen med Ryg- og Gumpfinen, som ere deres Roer, de skøde sig op ad med Brøstfinnerne,

dibus infistunt. Fugiunt natatu diversimodo; Defenduntur mucos, squamis, spinis vel lorica contra injuriam aquæ & hostium. Victitant mucos, insectis, vermibus, cadaveribus, piscibus, molluscis & plantis.

Ætas piscium a circulis concentricis vertebrarum vel laminis squamarum, si numeranda, non determinanda, ultra terminum reliquorum animalium se extendere videtur.

Auctores:

FIGURIS artem illustrarunt, sed ob defectum methodi non semper exactis: *Belonius* 1552. *Rondeletius* 1554. *Salvianus* 1554. *Gesnerus* 1558. *Aldrovandus* 1605. *Willughbæus* 1685. *Rajus* 1710. *Marsilius* 1726. *Seba* 1760.

Valentyni 1726. Orientis monstrosi pisces æri insculpti, colorumque descriptionibus aucti, factitii perperam declarantur.

Catesbæus 1731 sqq. Americanos quosdam pulchre depinxit.

Pennant 1769. Anglicos monstravit.

METHODO artem reddidit certiolem *Artedius* 1735, propriam tentavit *Linné* 1758. Suam construxit

nerne, de staae paa Bugfinnerne som paa Fødder. De flygte ved forskjellig Svømmende. De have deres Forsvar i Sliim, Skæl, Torner, eller Pandser, som frie dem fra Vandets og Fienders Overlast. De leve af Slim, Insecter, Ormer, Madsejer, Fisk, Skindyr og Planter.

Alderen hos Fiskene, om den kan tælles af de til en Middelpunct henhørende Cirkler, som sees i deres Rygbeen eller af Skællenes Plader, kan den dog ikke bestemmes, men synes at strække sig længere end hos de andre Dyr.

Skribenterne:

Ved Figurer, som dog af Mangel paa Methode ikke altid ere nøyagtige, have de forklaret Videnskaben: Belon 1552. Rondelet 1554. Salvian 1554. Gesner 1558. Aldrovand 1605. Willugby 1685. Ray 1710. Marsigli 1726. Seba 1760.

Valentins 1726. Orientaliske vanskabte Fisk, som ere i Kobber stukne, og hvortil er fenyet Farvernes Beskrivelse, er feil at kalde selvgiorte.

Catesby 1731 o. s. afmalede meget smukt nogle Americaniske.

Pennant 1769 forelagde os de Engelske.

Ved Methode er Videnskaben bleven giort tilførladeligere af Artedi 1735. En egen Me-

struxit *Kleinus* 1740 sqq. Peculiare schema proposuit *Gronovius* 1763. Novis observationibus scientiam amplificat *Pallas*. Artedi commentata ex parte dilucidata proposuit *Gouanus* 1770. Quædam nuperrime edidit *Dubamel*. Ad meliorandam methodum etiam infervere credimus, quæ *Ichthyologia nostra Masiensis* 1770 complectitur observata.

Quos nimia affinitas partium externarum idemque vivendi genus conjunxit, separant respirationis organa diversa. His superstruitur prima piscium divisio, utpote in interna corporis structura fundata; a pinnis autem desumuntur characteres ordinum.

Tribus.

Ordo.

Branchiæ incompletæ,

Pinnæ cartilagineæ - - CHONDROPTERYGII.

Pinnæ membranaceæ osibus

radiatæ - - BRANCHIOSTEGI.

Branchiæ completæ,

Pinnæ ventrales o - - - APODES.

Pinnæ ventrales ante pectorales - JUGULARES.

Pinnæ ventrales sub pectoralibus - THORACICI.

Pinnæ ventrales pone pectorales - ABDOMINALES.

thode forsøgte Linne 1758. Sin egen dan-
 nede Klein 1740 o. s. Et eget Udkast frem-
 satte Gronov 1763. Med nye Jagttagelser
 forøgede Pallas denne Videnskab. Artedi
 Afhandlinger ere for en Deel oplyste af Gouan
 1770. Nyelig har Duhamel udgivet noget.
 Til at forbedre Methoden troe vi og at de Jagt-
 tagelser biedrage, som vores marsellianske
 Fiskebog 1770 indeholder.

Dem, som i de udvortes Dele og een og samme
 Levemaade komme alt for meget overeens til at kunde
 skilles fra hinanden, gjør Mande=Kedskaberne Skils-
 misse imellem. Derpaa beroer Fiskenes første Indde-
 ling, saasom den der er grundet paa deres indvortes
 Skabning; men af Finnerne tages Ordenernes Kiende-
 mærker.

Stammen.

Ordenen.

Ufuldstændige Giæller,

Bruskagtige Finner - - - Brustfinnede.

Hindeagtige Finner med Been-
 - - - - - straalere - - - - - Giællestulte.

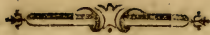
Fuldstændige Giæller,

Bugfinnerne o - - - - - Fodfrie.

Bugfinnerne foran Brystfinnerne - Halsfinnede.

Bugfinnerne under Brystfinnerne - Livfinnede.

Bugfinnerne efter Brystfinnerne - Bugfinnede.

ORDINUM *Characteres.*

I. CHONDROPTERYGII.

Branchiæ incompletæ.

Spiracula thoracis lateralia.

Pinnæ cartilagineæ.

Aurium foramina pone oculos.

Nares solitariae vel binæ.

Viçtus e cadaveribus & præda animalium.

Petromyzon.

Raja.

Acipenser.

Squalus.

Chimæra.

II. BRANCHIOSTEGI.

Branchiæ incompletæ.

Apertura thoracis linearis.

Pinnæ membranaceæ radiatæ.

Nares utrinque geminatæ.

Corpus sæpius cataphractum vel muricatum.

Pinnæ ventrales nullæ:

Syngnathus.

Ostracion.

Balistes.

Tetrodon.

Diodon.

Pinnæ ventrales præsentés:

Lophius.

Cyclopterus.

Centriscus.

Pegasus.

Ordenernes Kiendemærker.

I. Bruskfannede.

Giællerne ufuldstændige.

Overlivets Pustehuller paa Siderne.

Finnerne brusktagtige.

Drehullerne bag Dynene.

Næseborene enkelte eller tvende.

Føden af Nadsler og Kov.

Lampreten. Koffen.

Størren. Sæen. Jsgalten.

II. Giællelukte.

Giællerne ufuldstændige.

Overlivets Åbning linedannet.

Finnerne hindeagtige, straalede.

Næseborene paa hver Side dobbelte.

Kroppen oftest pandseret eller pigget.

Bugfinnerne ingen:

Sønaalen. Kofferfisten.

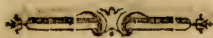
Balisten. Klystkiæben. Zeelkiæben.

Bugfinnerne tilstæde:

Savtassen. Steenbideren. Sneppefisten.

Slagerfisten.

III. Soeds

III. APODES.

Branchiæ completæ.

Apertura thoracis hians.

Pinnæ membranaceæ radiatæ; Ventrals nullæ.

Nares utrinque geminatæ;

Corpus sæpius alepidotum, vel desquamatum.

Xiphias. *Ammodytes.* *Ophidium.*

Anarhichas. *Stromateus.* *Gymnotus.*

Trichiurus. *Muræna.*

IV. JUGULARES.

Branchiæ completæ.

Apertura thoracis hians.

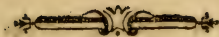
Pinnæ membranaceæ; Ventrals sub jugulo.

Nares utrinque geminatæ.

Corpus squamis minutis tectum vel nudum.

Lepadogaster. *Gadus.* *Callionymus.*

Blennius. *Uranoscopus.* *Trachinus.*

III. Soedfrie.

Giællerne fuldstændige.

Overlivets Aabning gabende.

Finnerne hindeagtige, straaled; Bugfinner ingen.

Næseborene paa begge Sider dobbelte.

Kroppen oftest skalfrie eller affkallet.

Sværdfisken. Sandgravlingen. Snogfisken.

Ulvfisken. Navefisken. Barryggen.

Barbugen. Aalen.

IV. Halsfinnede.

Giællerne fuldstændige.

Overlivets Aabning gabende.

Finnerne hindeagtige, straaled; Bugfinner under

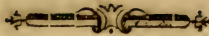
Overken.

Næseborene paa begge Sider dobbelte.

Kroppen skiult med smaae Skæl eller nøgen.

Bugskiolder. Torfken. Liren.

Qvabben. Zimmelsyet. Siersingen.

V. THORACICI.

Branchiæ completæ.

Apertura thoracis hians.

Pinnæ membranaceæ, radiatæ;

Ventrales in thorace.

Nares utrinque geminatæ. |

Corpus sæpius squamosum quam alepidotum.

• Malacopterygii:

Cepola. Coryphæna. Pleuronectes. Echeneis.

•• Acanthopterygii.

<i>Gobius.</i>	<i>Scomber.</i>	<i>Gasterosteus.</i>
<i>Sparus.</i>	<i>Trigla.</i>	<i>Scorpena.</i>
<i>Labrus.</i>	<i>Chætodon.</i>	<i>Cottus.</i>
<i>Mullus.</i>	<i>Perca.</i>	<i>Zeus.</i>

VI. ABDOMINALES.

Branchiæ completæ.

Apertura thoracis hians.

Pinnæ membranaceæ, radiatæ; Ventrales in abdomine;

Nares utrinque geminatæ.

Corpus squamatum, loriatum vel alepidotum.

• Malacopterygii:

•• Acanthopterygii:

<i>Esox.</i>	<i>Cyprinus.</i>	<i>Silurus.</i>
<i>Salmo.</i>	<i>Mormyrus.</i>	<i>Loricaria.</i>
<i>Argentina.</i>	<i>Amia.</i>	<i>Teuthis.</i>
<i>Exocoetus.</i>	<i>Fistularia.</i>	<i>Elops.</i>
<i>Cobitis.</i>	<i>Atherina.</i>	<i>Polynemus.</i>
<i>Clupea.</i>		<i>Mugil.</i>

V. Livfinnede.

Gællerne fuldstændige.

Overlivets Åbning gabende.

Finnerne hindeagtige, straaledede;

Bugfinnerne paa Overlivet.

Næseborene paa begge Sider dobbelte.

Kroppen oftere skællet end skælfrie.

* Blodstraaledede:

Slamfiskten. Doraden. Slynderen. Suehaleren.

** Hvasstraaledede:

Rutlingen.	Makrelen.	Zandstikken.
Blankesteen.	Riøten.	Skorpænen.
Gylten.	Baandfiskten.	Ulken.
Mullen.	Åborren.	Petersfiskten.

VI. Bugfinnede.

Gællerne fuldstændige.

Overlivets Åbning gabende.

Finnerne hindeagtige, straaledede; Bugfinnerne paa Underlivet.

Næseborene paa begge Sider dobbelte;

Kroppen skællet pantsered, eller skælfrie.

* Blodstraaledede:

** Hvasstraaledede:

Giedden.	Karpen.	Mallen.
Laxen.	Mormyren.	Pandsersfiskten.
Sølblæren.	Muddersfiskten.	Lærfiskten.
Slyvfiskten.	Pibefiskten.	Dobbelgællen.
Smerlingen.	Sølvaandet.	Singersfiskten.
Silden.		Mugillen.

Generum

Tabulæ Synopticæ.

Pisces, quibus

Branchiæ incompletæ,

Pinnæ cartilagineæ,

Spiracula VII. lateralia,

Fistula verticalis,

Corpus teretiusculum elongatum,

Pinnæ pectorales & ventrales ○ PETROMYZON.

Spiracula V. subtus,

Corpus depresso-planum,

Os sub capite - - - RAJA.

Spiracula V. lateralia,

Corpus oblongum teretiusculum,

Os in antica capitis parte - - - SQUALUS.

Spiracula solitaria subtus,

Quadripartita,

Dentes primores utrinque bini - CHIMÆRA.

Spiracula solitaria lateralia,

Linearia,

Os subtus, edentulum,

Rostrum cirratum - - - ACIPENSER.

Slægternes
Udtogs-Tabeller.

Sistene, som have

Gixallerne ufuldstændige,

Finnerne bruskeagtige,

Pustehullerne 7 paa Siderne,

Åbning oven i Hovedet,

Kroppen trind og langstrakt,

Borst- og Bugfinner 0 - - - Lampreten.

Pustehullerne 5 neden under,

Kroppen ovenfra fladtrykt,

Munden under Hovedet - - - Rokken.

Pustehullerne 5 paa Siden,

Kroppen aflang og trindagtig,

Munden foran paa Hovedet - - - Saaen.

Pustehullerne enkelte, neden under,

Med fire Afdelinger,

Fortænderne paa begge Sider 2 - - - Isgalten.

Pustehullerne enkelte, paa Siden,

Liniedannede,

Munden neden under, tandfrie,

Tryn timerøvel - - - - - Størren.

Pisces, quibus

- Branchiæ incompletæ,
 Pinnæ membranaceæ, radiis osseis fulcitæ,
 Ventrals nullæ,
 Corpus cataphractum, articulatum,
 Rostrum subcylindricum, operculatum,
 Nucha foramine spirans - SYNGNATHUS.
 Corpus loriceatum osse integro,
 Apertura branchiarum linearis - OSTRACION.
 Corpus squamis corio coadunatis tectum,
 Apertura branchiarum supra pectorales,
 Abdomen carinatum - - - BALISTES.
 Corpus muricatum,
 Maxillæ porrectæ bipartitæ,
 Apertura branchiarum linearis - TETRODON.
 Maxillæ porrectæ indivisæ,
 Apertura branchiarum linearis - - - DIODON.
 Ventrals ante pectorales,
 Pectorales brachiis insidentes,
 Apertura branchiarum pone brachia - LOPHIUS.
 Ventrals sub pectoralibus,
 In orbiculum connatæ,
 Caput obtusum - - - CYCLOPTERUS.
 Ventrals pone pectorales,
 Caput rostratum,
 Corpus compressum,
 Abdomen carinatum,
 Apertura branch. repanda - CENTRISCUS.
 Corpus depressam,
 Apertura branch. ante-pectorales - PEGASUS.

Sistene, som have

Giællerne ufuldstandige,

Finnerne hindeagtige med Beenstraaler,

Bugfinnerne ingen,

Kroppen pandsered og ledded,

Trynen noget cylindrisk og laaget,

Nakken puster giennem en Sprække - Sønaalen.

Kroppen harnisket med et heel Been,

Giælle-Åbningen linedanned - Kofferfisken.

Kroppens Skæl med Skindet sammenvorne,

Giælle-Åbningen over Brystfinnerne,

Bugen underkioled Balisten.

Kroppen skarppigged,

Kiæberne fremstaaende, tvækløstede,

Giælle-Åbningen linedanned - Klosttanden.

Kiæberne fremstaaende, hele,

Giælle-Åbningen linedanned - Heeltanden.

Bugfinnerne foran Brystfinnerne,

Brystfinnerne siddende paa Armer,

Giælle-Åbningen bag Armerne - Savtaffen.

Bugfinnerne under Brystfinnerne,

Sammenvorne i Munddeel,

Hovedet buttet Steenbiden.

Bugfinnerne bag Brystfinnerne,

Hovedet langtrynet,

Kroppen sammentrykt,

Bugen underkioled

Giælle-Åbn. vendende op ad - Sneppefisken.

Kroppen nedtrykt,

Giælle-Åbn. foran Brystfimm. - Slagerfisken.

Pisces, quibus

Branchiæ completæ,

Pinnae ventrales nullæ,

Dorsum pinnatum,

Maxilla superior ensiformis, prolongata,

Corpus teretiusculum alepidotum,

Os edentulum - - - XIPHIAS.

Maxillæ subæquales,

Pinna dorsalis a caudali distincta,

Corpus teretiusculum,

Caput obtusum,

Dentes primores conici - ANARHICHAS.

Caput angustum,

Dentes acerosi - - - AMMODYTES.

Corpus ensiforme, elongatum,

Cauda subulata - - - TRICHIURUS.

Corpus ovatum,

Cauda bifida - - - STROMATEUS.

Pinna dorsalis cum caudali unita,

Corpus teretiusculum,

Spiracula ad pinnas pectorales - MURÆNA.

Corpus ensiforme,

Membrana branchiarum patula - OPHIDIUM.

Dorsum impenne,

Corpus compressum,

Subtus pinna carinatum - GYMNOTUS.

Siftene, som have

Giællerne fuldstændige,

Bugfinnerne ingen,

Ryggen finned,

Overkiæben sværddannet, udstrakt,

Kroppen trindagtig, skælfræ,

Munden tandfræ - - - Sværdfisten.

Kiæberne næsten ligestore,

Rygfinnen adskilt fra Spolen,

Kroppen trindagtig,

Hovedet buttet,

Fortænderne koniske - - - Ulvfisten.

Hovedet smallet,

Tænderne tynde og spidse - - Sand-
gravlingen.

Kroppen sværddannet, langstrakt,

Halen sylspids - - Barbugen.

Kroppen eggerund,

Halen splitted - - Mavefisten.

Rygfinnen foreenet med Spolen,

Kroppen trindagtig, langstrakt,

Pustehuller ved Brystfinnerne - - Halen.

Kroppen sværddannet,

Giællefinnen aabenliggende - Snogfisten.

Ryggen uden Finne,

Kroppen sammentrykt,

Med en Finne underkiølet - Barryggen.

Pisces, quibus

Branchiæ completæ,

Pinnæ ventrales sub jugulo,

Pinna unica in extremo dorssi,

Pectorales duplicatæ,

Scutum ventrale - - LEPADOGASTER.

Pinna unica pluresve per totum dorsum,

Pinnæ ventrales didactylæ,

Corpus lanceolatum,

Caput glabrum - - BLENNIUS.

Pinnæ ventrales polydactylæ,

Caput læve,

Ventrales in acumen attenuatæ - - GADUS.

Caput asperum,

Depressum,

Os simum,

Apertura branch. linearis - URANOSCOPIUS.

Aperturæ foramina plura - CALLIONYMUS.

Compressum,

Lamina operculorum inferior

ferrata - - TRACHINUS.

Sistene, som have

Giallerne fuldstændige,

Bugfinnerne under Overken,

En Finne paa det yderste af Ryggen,

Brøstfinnerne dobbelte,

Et Bugskield - - Bugskieldet.

En eller flere Finner over hele Ryggen,

Bugfinnerne tostraalede,

Kroppen lancedanned,

Hovedet glat - - - - - Kvabben.

Bugfinnerne mange straaledede,

Hovedet glat,

Bugfinnerne til en Spids smallebende - Torsten.

Hovedet hvast,

Nedtrykt,

Munden oven fra brakløbende,

Gialle-Nabn. liniedannet - - - - - Himmeløyet.

Gialle-Nabn. i Huller afdeelt - - - - - Liren.

Sannmentrykt,

Gialledæklernes nederste Plade

savtandet - - - - - Sierlingen.

Pisces, quibus

Branchiæ completæ,

Pinnæ ventrales in thorace,

Pinnarum radii molles,

Pinna unica per totum dorsum extensa,

Caput subrotundum, compressum,

Corpus ensiforme,

Os finum

CEPOLA.

Caput truncato-declive,

Corpus cuneiforme

CORYPHÆNA.

Caput applanatum,

Corpus applanatum,

Oculi in unico latere

PLEURONECTES.

Pinna unica in extremo dorsi,

Caput supra planum, sulcatum

ECHENEIS.

Pinnarum radii aliquot spinosi,

Caput glabrum,

Pinnæ ventrales unitæ in ovatam

GOBIUS.

Pinnæ ventrales distinctæ,

Squamæ corporis tenaces,

Pinnæ pectorales acuminatæ

SPARUS.

Pinnæ pectorales rotundatæ

LABRUS.

Squamæ facile deciduæ v. nullæ,

Linea lateralis vix conspicua,

Caput declive squamosum

MULLUS.

Linea lateralis postice carinata,

Caput alepidotum,

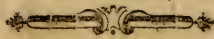
Dorsum sæpius pinnis spuriiis

SCOMBER.

Sistene, som have

- Skællerne fuldstændige,
Bugfinnerne paa Overlivet,
Finnestraalerne bløde,
En Finne over hele Ryggen,
Hovedet rundagtigt, sammentrykt,
Kroppen svaerddannet,
Munden ovenfra braklobende - **Slamfisken.**
Hovedet ned ad afftumpet,
Kroppen filedannet - - **Doraden.**
Hovedet flat,
Kroppen flad,
Dynnene paa den ene Side - **Glynderen.**
En Finne paa det yderste af Ryggen,
Hovedet oven paa flad, suret - **Suehaleven.**
Finnestraalerne, nogle tornespidsede,
Hovedet glat,
Bugfinnerne forenede til een
eggerund - - **Kutlingen.**
Bugfinnerne adskilte,
Kroppens Skæl fastsiddende,
Brystfinnerne tilspidsede - **Blankesteen.**
Brystfinnerne rundagtige - - **Gylten.**
Kroppens Skæl løse eller ingen,
Fladelinien neppe synlig,
Hovedet nedlobende, skælled - **Mullen.**
Fladelinien bag til kioldanned,
Hovedet skælfrie,
Ryggen oftest blindfinnet - **Makrelen.**

Pisces, quibus

Branchiæ completæ,

Pinnæ ventrales in thorace,

Pinnarum radii aliquot spinosi,

Caput asperum,

Loricatum,

Radii liberi ad pinnas pectorales - TRIGLA.

Squamosum,

Pinna dorsi aniqve carnosâ squamosa,

Corpus pictum - CHÆTODON.

Pinnæ omnes nudæ membranaceæ,

Opercula ferrata - PERCA.

Nudum,

Dorsum ante pinnam spinis solitariis,

Caudæ latera carinata - GASTEROSTEUS.

Dorsum ante pinnas muticum,

Corpus ovatum leviter compressum,

Caput magnum,

Rictus obliquus - - - SCORPÆNA.

Rictus horizontalis - - - COTTUS.

Corpus ovatum, applanatum,

Caput compressum - - - ZEUS.

Pisces,

Sistene, som have

Giællerne fuldstændige,

Bugfinnerne paa Overlivet,

Hovedet hvast,

Pandserklædet,

Friestraaler ved Brystfinnerne - - Ryten.

Skællet,

Gatfinnen og Rygfinnen kiødded og skiælled,

Kroppen malet - - Baandfisten.

Alle Finnerne nøgne og hindeagtige,

Giælledæklerne savtandede - - Aborren.

Noget,

Foran Rygfinnen enkelte Torne,

Halens Sider i Kiøl ophøiede - Sundstikken.

Foran Rygfinnen ingen Torne,

Kroppen eggerund noget sammentrykt,

Hovedet stort,

Gabet skiøvt - - - Skorpænen.

Gabet vandret - - - Ulken.

Kroppen eggerund, flad,

Hovedet sammentrykt - - Peterfisten.

Pisces, quibus

Branchiæ completæ,

Pinnae ventrales in abdomine,

Pinnarum radii molles,

Pinna dorsi postica adiposa,

Lingva dentata,

Corpus squamosum - - SALMO.

Corpus nudum - - ARGENTINA.

Pinna dorsi adiposa nulla,

Caput osseum, excoriatum, scabrum,

Cirri nasales duo - - AMIA.

Caput squamosum v. cute nuda tectum,

Tubulosum apice maxillosum - FISTULARIA.

Rostratum,

Maxilla inferior longitudinaliter poris pertusa,

Utraque dentata, elongata, sæpius inæqualis,

Pinna dorsi sæpius unica - - ESOX.

Maxillæ imperforatæ,

Pinna dorsi unica,

Opercula frænata,

Oculi verticales prominuli - COBITIS.

Opercula patula absque frænulo,

Os edentulum - - CYPRINUS.

Os dentatum,

Pinnae pectorales longisf. - EXOCOETUS.

Pinnae pectorales breves - CLUPEA.

Opercula brevissima vel o.

Apertura branch. linearis - MORMYRUS.

Pinna dorsi duplex,

Fascia lateralis argentea - - ATHERINA.

Sistene, som have

Giællerne fuldstændige,

Bugfinnerne paa Underlivet,

Finnestraalerne bløde,

Den bagerste Rygsfinne blind,

Tungen tanded,

Kroppen skielled - - - Laxen.

Kroppen nøgen - - - Sølvblæren.

Ingen Blindfinne paa Ryggen,

Hovedet beenagtig, hudtrakt, hvas,

Næsetrævler tvende - - - Mudfisken.

Hovedet skielled eller med Hud beklædet,

Rordannet i Enden kiæbed - Pibefisken.

Tyngnet,

Underkiæben langs ad giennempriffed,

Begge tandede, lange, ofte uligestore,

En Rygsfinne, sielden flere - Giedden.

Kiæberne upriffede,

En Rygsfinne,

Giællelaagene tilbundne,

Dyne i Issen fremstaaende - Smerlingen.

Giællelaagene aabne uden Baand,

Munden tandfrie - - - Karpen.

Munden tanded,

Brystfinnerne meget lange - Flyv fisken.

Brystfinnerne korte - - - Silden.

Giællelaagene korte eller o,

Giælleaabningen liniedanned - Normyren.

Tvende Rygsfinner,

Kropp. maled med et Sølv. - Sølvbaandet.

Sistene,

Pisces, quibus

Branchiæ completæ,

Pinnæ ventrales in abdomine,

Pinnarum radii aliquot spinosi,

Corpus nudum,

Os cirrosum,

Radius pectoralium aut dorsalium spi-

nosus - - -

SILURUS.

Corpus cataphractum,

Os edentulum retractile - - -

LORICARIA.

Corpus squamosum,

Pinna dorsi unica,

Caput antice declive subtrunca-

tum - - -

TEUTHIS.

Caput compressum, supra planiusculum,

Membrana branchiarum duplicata -

ELOPS.

Pinna dorsalis duplex,

Pectorales radiis liberis auctæ,

Rostrum obtusissimum - -

POLYNEMUS.

Pectorales solitariae,

Os intus carinatum edentu-

lura - - -

MUGIL.

Sistene, som have

Giællerne fuldstændige,
 Bugfinnerne paa Underlivet,
 Finnestraalerne, nogle tornspidsede,
 Kroppen nøgen,
 Munden treled,
 Tornspidset Straale i Bryst- eller Ryg-
 finnerne - - - - - Malle.
 Kroppen pandserklædet,
 Munden tandfrie tilbagetrækkelig - Pandserfisten.
 Kroppen skælled,
 Rygfinnen enkelt,
 Hovedet foran og ned ad noget af-
 stumpet - - - - - Lærfisten.
 Hovedet sammentrykt, øren til fladagtigt,
 Giællefinnen dobbelt - Dobbelgiællen.
 Rygfinnerne tvende,
 Brystfinnerne med enkelte Friestraaler,
 Trynen meget buttet,
 Brystfinnerne eenlige,
 Munden inden til ved Kiesel ophøjet,
 tandfrie - - - - - Mugillen.

I n s e c t a.

Animalcula polypoda, poris lateralibus spirantia, cute ossea cathaphracta, antennis exsertis mobilibus capitis instructa.

Insecta ob corpus, in varias incisuras, segmenta & commissuras transversim divisum, a veteribus *vermium* classi sunt combinata, quorum tamen tanta differentia, quanta inter illa & pisces, osseo corporis tegumento munitos. Ossibus internis destituta insecta induuntur lorica plus minusve ossea; sic injurias externas facilius tolerant, nec metuunt solis ardorem, exsiccationem & perspirationem nimiam, aut rigorem hyemalem, quem etiam intensissimum sine humorum consistentiam perferre possunt. *Antennis*, exquisitæ sensationis organo, sine dubio grata ab ingratis accurate distinguunt: An isto aërem sonorum quoque percipiunt, an sensum nobis plane incognitum hic posuit natura, nondum fuit detectum. *Oculi*, ex innumeris lenticulis, in unico bulbo aggregatis, *compositi*, propinqua vident, dum *simplices*, multis generibus simul concessi, remotiora percipiunt. *Pedes*, ubi tantum VI. adfunt, semper pectori nunquam abdomini simul adnexi; in paucis plures, rarissime ultra centum, pectori cum capite unito, vel etiam abdomini, a thorace multiarticulato vix distincto, adhærent. Per plures *tracheas* variaque loca aërem hauriunt, qui per plurimos & innumeros poros

iterum

Insekter.

Smaa Dyr med mange Fødder, som aander giennem Sidehuller, ere pandserklædte med en beenagtig Hud, og forsynede paa Hovedet med udstaaende og bevæglige Samlestængler.

Insekterne ere formedelst deres Legeme, som tvertover er afdeelt i adskillige Indsnit, Stykke og Sammenfaldninger, af de Gamle sammenføjet i en og samme Klasse med Ormene, hvis Forskiel er dog iaa stor, som den er imellem dem og de Fiske; hvis Krøp er bevæbnet med et beenagtigt Skiul. Disse Insekter, som indvortes i Kroppen have ingen Been ere overdragne med et mere eller mindre beenagtigt Pandser; saaledes udholde de lettere udvortes Bold, og frygte en peller for Solens Brand, Udtørring og alt for stærk Udræmpning, eller for Vinterens Strengthed, som de, endog den aller skarpeste, kan udholde uden at Bædderne skal standse. Ved Samlestænglerne, et nonagtigt Sindserefskab, kan de uden Tvivl med Visshed skille det behagelige fra det ubehagelige: Om de dermed fornemme Luftens bevægende Lyd, om Naturen her har nedlagt en os ganske ubekendt Sands, er endnu ikke opdaget. Gynene, som ere sammensatte af utallige Smaa-glober, i en Klode samlede, seer det, som er i Nærheden, naar de enkelte, som mange Slægter tillige ere begavede med, fornemme de længere fraværende Ting. Fødderne, hvor kun 6 ere tilstæde, ere altid fæstede til Brystet, aldrig til Bugen; saa have flere, menielden over hundrede, som hængs enten ved Brystet, som gjør et Stykke

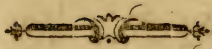

iterum transit. *Cor* uniloculare uniauratum & reliqua vasa, corrosivam *saniem* continentia, ventriculus & intestina, quibus referta sunt eorum corpora, simplicioris structurae, vitam plurimis brevissimam concedunt: Pauca senectutem una cum tegmine exuunt, in plures annos crescentia. Scatent nonnulla acrioribus spiculis s. particulis vesicatoriis; inflammationem sanguinis causat per aculeum quorundam injectum virus, etiam lethale.

Diverfo sed stato anni tempore prodeunt, revocata vita, per hiemem torpentia, novaque forma, exuta ultima tunica; congregantur & copulantur cum feminis mares; *venere vaga* stimulantur pleraque, *polyandra* paucissima. Vivipara dantur pauca, reliqua deponunt ova fecundata, multiformia, putamine, brevi indurescente corneo circumdata, pellucida vel opaca & diversimode colorata, gummi, serico pilisve vestita. Ea non promiscue & ubique deponunt; ejusmodi enim sibi ipsis norunt loca eligere, quae proli recens exclusae atque saepius derelictae a parentibus, plerumque antea emortuis, victum aliaque implendis naturae desideriiis necessaria, sponte sua suppeditant; vel externam violentiam impediunt.

ud med Hovedet, eller ved Bugen, som neppe er adskilt fra det mangleddede Overliv. Igiennem adskillige Luftrør og forskjellige Stæder drage de Ersten, som gaaer igien ud igiennem mange og utallige Smaahuller. Det enkelte, eenørede Hjerter og øvrige Kar, som indeholde den bidende Løder, deres Mave og Indvolde, hvormed Kroppen er opfyldt, hvis Dannelse er saa enkelt, tillade de fleste ikkun en kort Levetid. Faa afdrage sig Alderen med Skialet og vore i flere Aar. Nogle ere fulde af skarpe Spidser eller blæretækkende Smaaedele; Forraadnelse i Blodet foraarsages ved en giennem nogles Braad indskudt Gift, som ogsaa er dræbende.

Paa adskillige men visse Aarsens Tider fremkomme de til Live, som Vinteren over have lagt i Dyale, og i en nye Skikkelse afdragne den sidste Ham; de samles og parres Hannerne med Hunnerne; for den største Deel ere de optændte af frie Elskov, meget saa leve med mange Hanner. Nogle føde levende Yngel, Resten legge befrugtede Eg af forskjellig Skabning, omgivne med en Skal som inden kort Tid bliver haard og er hornagtig; de ere giennemskinlige eller mørke og forskjellig farvede, overdragne med en Gummi, Silke eller Haar. Dem lægge de ikke i Gleng og hvor de komme, thi de veed at udsøge sig saadanne Stæder, som give af sig Føde og andre Nødvendigheder til at opfylde Naturens Begierligheder for den spæde Yngel, som nyelig er udflækket og oftest forladt af deres som tiest forud bortdøde Forældre; eller som kan frie dem fra udvortes Bold.

Singulæ plantæ alunt plures species sed non eodem in loco nec eodem modo: Aliæ cacumina, aliæ truncum, aliæ radices, aliæ flores, aliæ folia, aliæ corticem occupant; foliorum superficiem superiori vel inferiori ova sparsa vel in quincuncem adglutinant quædam, caules ramosve annulorum instar vel spiræ suis circumdant aliæ, epidermidem variarum herbæ vel arboris partium perforant aliæ, ibique ova demittunt: ipsis animalibus vivis, quadrupedibus, avibus, piscibus imo ipsis insectis eorumque ovis sua concredunt semina, eaque vel superficiem adglutinant vel intra corpus deponunt haud paucis; aquæ ejusque plantis vario & diverso modo ova sua committunt nonnullæ; humo, fœtibus vel stercorebus aliæ, putrefactis aliæ, cibis aliæ, utensilibus aliæ & denique ova secum circumferunt nonnullæ.

Ex *ovulo*, justo calore excluso, prodit *unicum* animalculum exiguum, apterum, sterile, vel parentibus apteris sæpius simillimum, vel alatis aut præcipue aut solummodo alarum respectu, aut tota facie & structura dissimile: Omnia post varias tunicas sub eadem vel diversa forma depositas, parentibus omni parte & structura, etiam colore, simillima evadunt, perfecta, aptera vel alata, *mares* vel *femine*; omnia ante supremum diem, anni vertentis sole raro collustratum, generantia; paucissima *neutra* semper sterilia manent, operarii. Hinc anima-

Enhver Plante føder flere Arter, men ikke paa samme Stad, ikke heller paa een og samme Maade: Nogle søge Toppene, andre Bullen, andre Rødderne, andre Blomstret, andre Bladene, andre Barken; Paa Bladenes øvre eller bagerste Side lime nogle deres Eg, enten strøede hist og her, eller i en femb Rad Orden. Stenglerne eller Grenene omgive nogle med sine, ligesom med Ringe eller Sneglegange, andre giennem bore Huden paa adskillige Dele af Urterne eller Træerne og der nedlade deres Eg; De betroe deres Eg til levende Dyr, til de Firesøddede, til Fuglene, Fiskene, ja Insekter selv, og hæfte dem enten uden paa, eller og legge dem ned i Kroppen paa endeel; I Vandet og paa dets Planter legge nogle deres Eg paa særskilt og forskjellig Maade; I Jorden, Møddinger og Møget legge nogle deres, andre i forraadnede Ting, andre i Madvare, andre i Boeskab, og endelig ere nogle, som ombære Eggene.

Uf Egget, naar det ved fornøden Varme er udflækket, fremkommer et eneste lille Dyr, uden Binger, ufrugtbar, oftest liig sine Forældre, om de vare uvingede, eller ulig de vingede enten i sær eller blot allene i Henseende til Bingerne, eller og i hele Udseendet og Skabningen: De alle naar de have affkudt adskillige Hammer med eller uden Forandring af deres forrige Skikkelse, blive de i alle Dele og Størrelse, ogsaa i Farven Forældrene lige, fuldkomne, rvingede eller vingede, Zanner eller Zunner; Alle avle førend deres Dødsdag, som sielden udebliver Aaret over; Meget faa ere Ukøn, som altid blive ufrugtbare Arbejdsdyr. Utsaa faaes om disse Dyr forskjellig Kundskab, ligesom de,

animalium horum pro exutis diversis tunicis diversa pro-
dit forma & diversa cognitio.

Metamorphosis est mutatio formæ ejusdem ani-
malis, exutis partium tunicis facta; plurimis triplex, pau-
cissimis nulla.

LARVA (*vermis, eruca*) ex ovo exclusum animal,
succosum, mollius, apterum, sterile, tardius, apo-
dum, sæpeque polypodum, vorax alimento proprio,
in majus volumen crescens, tunicas deponens ante
transitum proximum.

PUPA (*Nympha, Chrysalis, Aurelia*) ficcior, coar-
ctata, durior, nuda s. folliculata, sæpe absque ore.

Pedata,

Completa, omnibus partibus agilis, tunicas, dum
augetur corporis moles, exuens varias.

Semicompleta, folis alarum rudimentis, magnitu-
dine & coloribus a perfecto animali diversa.

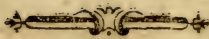
Incompleta, alis pedibusque visibilibus complica-
tis immobilis.

Apoda,

Obtecta, thorace abdomineque distincto; corti-
cata, immobilis; nuda vel folliculata.

Coarctata intra globum corticalem, omnia ob-
tegentem.

IMAGO, revelata, declarata, perfecta, generans, agi-
lis, antennis instructa.

ved at affkyde forskjellig Ham, faae forskjellig Skikkelse.

Forvandlingen er et og samme Dyr's Forandring i Skikkelse, som er skeet, naar det har skudt sine Hammer; hos de fleste er den tredobbelt, meget faa undergaae ingen.

Larven (Ormen) det af Egget udklækkede Dyr, som er saftesuld, blød, uvinget, usrugtbar, langsom, uføddet og ofte mangeføddet, begierlig efter sin særdeles Føde, voxer immer større, aflegger Hammer førend næste Forvandling.

Pupen (Nymphen, Krysaliden, Aurelien), som er tørrere, indkneben, haardere, nogen eller indspunden, ofte uden Mund.

Fødded,

Fuldkommen, i alle Dele bevægelig, som afskyder adskillige Hammer, medens Kroppen tager til i Størrelse.

Halvfuldkommen, som er forskjellig fra det fuldkomne Dyr i den blotte Begyndelse til Vingerne, i Størrelsen og Farverne.

Ufuldkommen, som er ubevægelig med sigtbare Vinger og Been.

Ufødded,

Skjulede, med tydelig Over- og Underliv, inden for en Bark, ubevægelig, nogen eller indspunden.

Indsluttet, i en Barkfluge, som tildækker alting.

Villedet, som er aaben fremlagt, fuldkommen, avlende, bevægelig, forsynet med Jamlestængler.

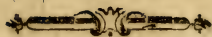

Ad varias has & diversas formas subeundas vario diverſoque modo, partim contra injuriam animalium, partim contra ſolis calores, aëris humiditatem vel nimum gelu ſe muniunt ſocietate junctâ vel ſeorſim degentia: pro diverſo itaque reſpectu involuero ſericeo, contortis foliis vel utroque ſeſe involvunt; in rimis foraminibusque arborum, ſub pilis vel cute animalium, quorum viſcera quoque intrant, ſub ceſpite terræ, vel in fundo aquæ aliisve in locis ſe abſcondunt; vel perſonatæ incedunt proprio obducta ſtercore; vel ſua ſe tegunt ſpuma, raſura lignorum, aliisve cuilibet aptis & obviis materiis; vel cucullos cylindræcos e villis, quos rodunt, vel e gramine, arena ſive conchis aquaticis ſibi fabricantur; vel ſpurcitie obtecta quisquiliâs mentiuntur; donec e ſingulis, juſte præſervatis, perfectâ prodeunt infecta, ad priora incommoda toleranda vel evitanda aptiora.

Corpus infectorum, varie figuratum, varie tectum vel nudum, alatum (pennatum) vel apterum (impenne) dividitur naturaliter ſecundum recentiores in *Caput*, *Truncum*, *Abdomen* & *Artus*.

Caput rarius cum truncò unitum, ſæpius diſtinctum & truncò inarticulatum, variat figura & partibus, quæ ſunt

Oculi omnibus; ſimplices vel ex millenis angulis reticulatim compoſiti, bini vel plures, capiti innati
 immo.

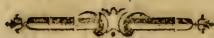

For at giennemgaae disse adskillige og forskiellige Skikkelser, forvare de sig paa adskillige og forskiellige Maader, deels mod Dyrenes Bولد, deels mod Solens Heede, Lustens Fugtighed eller alt for store Kuld, og leve saaledes i Selskab, eller hver for sig: Efter deres forskiellige Hensigt indspinde de sig med Silke-Svøb eller indvikle sig i indsnoede Blade eller i begge Dele; skule sig i Trærnes Sprækker og Huller, under Dyrenes Haar eller Hud, hvis Indvold de ogsaa søge ind i; under Jordens Skorpe, paa Bunden af Vandet eller andre Stæder; eller og de gaae formummede skulte med deres eget Skarn; eller de giemme sig i deres egen Fraade, i gnavede Træspaaner, eller i andre for enhver bequemme og forekommende Materier; eller de gjøre sig cylindriske Kræmmerhuse af de Klude de opgnave, eller af Græs, Sand og Vandsnekker; eller tildækkede med Støv see ud som Skarn; indtil af enhver i sær, naar de tilbørlig har været bevarede, fremkomme fuldkomne Insekter, som ere mere i Stand til at udholde eller undgaae de forrige Uleyligheder.

Insekternes Krop, som er af adskillig Skabning, adskillig dækket eller nøgen, vinget eller uvinget, deles naturligviis af de nyere i Hovedet, Skrogget, Vommen og Ledemodene.

Hovedet, som sielden gjør et ud med Skrogget, oftest adskilt og indleddet i Skrogget, haver adskillig Skabning og adskillige Dele, som ere:

Gynene, hvilke alle have; enkelte eller af nogle tusinde Kanter nætviis tilsammensatte, to eller flere, indgroede i Hovedet og ubevægelige, eller satte

immobiles, vel pedunculati mobiles. Usus forte in propinquo.

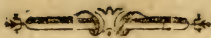
Stemmata nonnullis; verticis puncta prominula communiter II. vel III. nitida. *Ocelli* forte pro remotioribus.

Antennæ omnibus; cornicula sunt mobilia, articulis composita, lateribus capitis inserta, tanquam sensoria, quibus objecta forte explorare valent, tentacula.

Variant in paucis numero, semper longitudine, forma, positione aliisque. . Notantur imprimis setaceæ, pectinatæ, clavatæ, filiformes, moniliformes, prismaticæ, filatæ, subulatæ, plumatæ, pediformes.

Os, organum, quo nutrimenta sumunt, quibusdam in pectore, plerisque in anteriori & inferiori capitis parte; instructum

Rostro s. aculeo fistuloso corneo, ex una vel pluribus valvulis composita, quod pungendo corporum superficiem penetrat & succos attrahit. Pro vario situ vel figura dicitur setaceum, conicum, rectum, porrectum, geniculatum, inflexum, pectorale, nutans vel arcuatum.

paa en Stilk og bevæges. Deres Brug er maaskee i Nærheden.

GlasKnopper paa nogle; gemeenlig 2 eller 3 skinnende paa Jffen udstaaende Knopper, som ere maaskee Smaaøyen for fraværende Ling.

Samlestengler have alle; bevægelige Horn, sammensatte af Ledder, indsatte i Hovedets Sider, ligesom Sandseredskaber, med hvilke Følehorn de maaskee ere i Stand til at udforske, hvad der er for dem.

De ere forskiellige i Tallet hos nogle faa; adskilles altid i Længden, Skikkelsen, Maaden de sidde paa og flere Egenskaber. Man merker i sær de børstespids, de kamtandede, de kielledannede, de traadsmale, de perleradede, de prismatiske, de traadjævne, de sylspids, de stærbufkede, de fod-dannede.

Munden, det Redskab hvormed de tage til sig Næringsmidlerne; nogle have den paa Brystet, de fleste foran paa, og neden under Hovedet; Den er forsynet med

Suerør, eller en hornagtig hul Braad, som bestaaer af en enkelt eller flere tilfammensatte Skeder, som ved at stikke trænger sig igiennem Legemernes Overflade, og drager til sig Vædskerne. Efter den adskillige Plads det indtager eller af Skabningen, kaldes det børstespidsset, legeldannet, lige, udstrakt, knæbøyet, indbøyet, brystrør, ludende eller bukrummet.

Maxillæ transversæ, forcipatæ, corneæ, sæpius prominentes vel intra labia cornea occultata, quibus rodunt, fecant, & masticant cibum.

Proboscis, tubulus plicatilis, retractilis, expansioni v. contractioni aptus, qui e superficie corporis humores suget.

Lingua, quæ e valvulis constructa, setacea, tubulosa, spiritaliter involvenda; vel e laminulis pluribus composita extensa vel inflexa; cujus ope liqvores e poris minutissimis hauriuntur.

Singula hæc instrumenta quibusdam seorsim data, aliis junctim concessa, aliis omnino defunt, quorum *os muticum* rima aperta, loco instrumenti cibarii, hiat.

Palpi plerisque, oris appendices, antennis substantia & articulationibus æmuli, breviores, varie figurati. Horum usus nobis minus est cognitus.

Truncus, ubi a capite distinctus, secunda corporis est divisio, inter caput & abdomen sita; quibusdam segmento transverso in duas dividitur partes, quorum anteriori annectuntur pedes antici, posteriori insident alæ; aliis est simplex absque omni segmento. Supra thorace & scutello, subtus pectore & sterno constat.

Ræber tverstaaende, mod hinanden faldende, hornagtige, oftest fremstaaende, eller inden for deres hornagtige Ræber skjulte; hvormed de gnave, skjære og tygge Maden.

Snabel, et Rør som lader sig folde og tilbagetrække, beqvem til at udvide eller sammentrække, som af Legemernes Overflade udsuer Bødslerne.

Tungen, som er sammensat af Skeder, børstespids, rørdanned, kan snirkelformig indvikles; eller er sammensat af flere Plader, udstrakt eller indbøjet; ved hvis Hielp Safterne indpumpes fra de mindste Huller.

Ethvert af disse Instrumenter er for sig givet til nogle, andre have flere tilsammen, andre fattes dem aldeles, hvis Mund, som er ubevæbnet, gaaber med en aaben Sprække i Steden for et Spise-redskab.

Mundstænglerne have de fleste; Mundens Tilhæng, som ligne Famlestænglerne i Bøsen og Leedning, men ere fortere, og adskillig dannede. Deres Brug er os mindre bekiendt.

Skrogget, naar det er delet fra Hovedet, udgier den anden Inddeling af Kroppen, som er mellem Hovedet og Bommen; Paa nogle er det ved et Tværnsnit delet i tvende Stykker, paa det forreste sidde Forbenene, paa det bagerste Bingerne; paa andre er det enkelt uden noget Tværnsnit. Oven paa bestaaer det af Overlivet og Rygskjiltet, neden under af Brystet og Brystsværdet.

Thorax, supina trunci pars, cujus posticæ parti insident in alatis alæ vel elytra vel utraqve, describitur ex *figura & superficie, marginibus & disco.*

Scutellum, apex quasi thoracis, a quo futura distinguitur, prominulus, abdominis dorso antico incumbens, rarius totum obtegens.

Pectus, regio trunci prona, cui annectuntur pedes, rarius inseritur rostrum.

Sternum processus pectoris posticus mucronatus, integer vel bifidus.

Abdomen, corporis ultima pars; Ventriculo intestinis, visceribus & genitalibus fætum, thoraci, sacculi instar, adhærens, segmentisque transversalibus imbricatis annulatum, spiraculis lateralibus trachearum pertusum, ad contractionem & expansionem aptum, qua actione non solum respiratio trachearum promovetur, sed etiam facilitatur intestinalis motus. Variat figura unde dicitur sessile, petiolatum, falcatum, lobatum &c. Superior pars *Dorsum* est, inferior *Venter* dicitur: Instruitur postice

Ano, qui simplex est vel dentatus, aculeum condens vel exferens, nudus vel barbatus, sæpius communis *genitalibus*, raro alibi collocatis.

Artus sunt cauda, pedes alæ, elytra, halteres, pectines.

Cauda

Overlivet, Overdelen af Skrogget, hvor bag paa sidde paa de Bingede Vingerne eller Bingedakkerne eller begge Dele; beskrives af sin Skabning og Overflade, Bredderne og Stiven.

Rygskiltet, er saa at sige Overlivets Endespids, hvorfra det skilles ved en Rand, staaer ud og hviler paa det forreste af Bommens Bag, eller fielder mere skuler den hele.

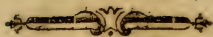
Brystet, Skroggets Underdeel, hvortil ere føyede Fodderne, fieldnere indhæftet Suerøret.

Brystsværdet er en fra Brystet bag til udstaaende Spids, som er heel eller klostet.

Bommen, Kroppens sidste Deel; opfyldt med Maren, Larmene, Indvoldene og Avlingslemmerne, hangende som en Sæk ved Skrogget, og indeelt i Ringe, som ere de paa hinanden liggende Tversnit, igien-nemboret paa Siderne med Lustrørets Abninger, skilket til Sammen dragging og Udvidning, hvorved ikke allene Lustrørens Aandtrækning forfremmes, men ogsaa den udvortes Bevægelse hielpes. Den er af adskil lig Skabning, hvoraf den kaldes tætpaasiddende, stillet, segelbannet, rundlappet o. s. v. Overdelen kaldes Ryggen, Underdelen Bugen; Bag til er den forsynet med

Satboret, som er enkelt eller tandet, skulende eller udstrækkende en Braad, nøgen eller skingget, oftest tilfælles for Avlelemmerne, som fielden sidde paa andre Stæder.

Leddemedene ere Stierren, Fodderne, Vingerne, Bøgtstængene, Kammene.

Cauda, segmenta pauciora vel plura coarctata, abdomen terminantia, quorum ultimum interdum instruitur filis, setis, foliis, forcipe, furca, chela, vel mucrone.

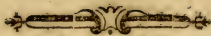
Pedes communiter VI. rarius octo vel plures, paucissimis C. & ultra; vario usu ambulatorii, cursorii, saltatorii, natatorii; situ varii, pectori folii, vel unito cum capite, vel pectoris & abdominis segmentis simul annexi. Singuli constant

Femore, corpori sæpius ope brevissimi segmenti proxime inarticulato. Crassisma audiunt *saltatoria*, nonnulla dentata, alia mutica.

Tibia, secunda est portio, femori inarticulata, longior, dentata vel mutica.

Tarso, s. planta, foliacea vel simplici, quæ tertia est pars pedem terminans, e pluribus vel paucioribus articulis prolongata, interdum subtus villosa vel spongiosa, terminata *unguibus* 2. 4. vel 6 hamatis, acutis.

Alæ veteribus *pennæ*, membranaceæ nervis venosæ vel reticulatæ, nudæ, hyalinæ vel squamis imbricatæ; coloribus variæ, fenestratæ, ocellatæ, coecæ vel unicolores; figura diversæ, caudatæ angulatæ, crenatæ, erosæ, digitatæ; Situ multiplices, planæ, plicatiles, complicatæ, cruciatæ, incumbentes,

Stierten bestaaer af flere eller færre *Uffnit*, som ende *Bommen*; det sidste af disse er undertiden forsynet med *Traader*, *stive Haar*, *Tang*, *Fork*, *Knibesax* eller *Spidsodde*.

Sødderne almindelig 6, sielden 8 eller flere, meget faa have 100 og derover; de ere efter deres adskillige *Brug* *Gang* *Løbe* *Spring* eller *Svøm* *Fødder*; de ere adskilte i *Henseende* til deres *Strød*, som er paa *Brystet* allene, eller paa dette, som med *Hovedet* udgjør et *Stykke*, eller paa *Brystet* og *Bommens* *Ufdeelinger* tillige. Enhver bestaaer af

Laaret, som oftest er indleddet til *Kroppen* ved *Hielp* af et meget kort *Uffnit*. De meget tykke kaldes *springende*, nogle ere *tandede*, andre *glatte*.

Skinnebenet, det andet *Stykke* til *Laaret* indledet, længere, *tandet* eller *tandfrie*.

Ankelen eller *Fodbladet*, som er lappet eller *flæt*, er det tredie *Stykke*, som ender *Foden*, af flere eller færre *Leed* sammensat, undertiden neden under *haarig* eller *svampagtig*, endet med 2, 4 eller 6 *krogede* og *spidse* *Kløer*.

Vingerne, af de *Gamle* *Siære* kaldte, ere *hindeagtige*, med *Seener* *aarede* eller *nætrudede*, *blotte*, *vandklare*, eller med *Skæl* *tækkede*, af *Farve* *adskillige*, *glasplattede*, *synneplattede*, *blinde* eller *eensfarvede*; af *Skikkelse* *forskiellige*, *halede*, *kantede*, *farvede*, *indgnavede*, *singrede*; *siddende* paa *mange* *Maader*, *flade*, *foldede*, *sammenfoldede*, *overkrydsede*, *hvilende*, *nedboye-*

cumbentes, deflexæ, reversæ; Numero differunt binæ vel quatuor; in quibusdam plane defunt, nota ordinis vel sexus. Harum notetur

Basis, quæ irradicatur alæ.

Costa, margo alæ exterior nerveus crassior.

Margo interior, alæ margo tenuior introrsum vergens.

Pagina superior, alæ supina pars.

Pagina inferior, alæ pars prona corpus spectans.

Elytra, veteribus *vaginæ*, crustaceæ alæ, thoraci supra alas tenuiores inarticulatæ easque v. totas vel earum basin vel abdominis dorsum apterum tegentes.

Semper bina, distincta vel coadunata, mobilia vel immobilia; integra vel dimidiata; flexilia vel rigida, figura & superficie varia. Horum notetur

Basis, latus thoraci proximum.

Margo, latus exterius, abdominis margini sæpius æquale & parallelum.

Sutura, margines utrorumque elytrorum interiores, combinati vel coadunati, lineæque longitudinali distincti.

Apex, ultimus elytri terminus, integer vel truncatus.

Discus, regio elytri a marginibus undique inclusa.

de, tilbagebøiede. De ere forskjellige i Tallet, tvende eller fire; nogle have ingen, hvoraf man kiender en vis Orden eller Kiønnet. Man merker deres

Rod, hvorved Vingerne ere indhæftede.

Rib, Vingens yderste Rand, som er seneagtig og tnf.

Indere Rand, Vingens tyndere Rand, som vender ind ad.

Overfladen, Vingernes øverste Deel.

Underfladen, Vingens underste Deel, som vender til Kroppen.

Vingedækkene, hos de Gamle kaldte **Skeder**, ere skorpagtige Vinger, indleddede i Overlivet over de tyndere Vinger, som de skiule, enten ganske eller allene deres Rod, eller og Ryggen af den uvingede Bom. De ere altid tvende, adskilte eller sammenvorne, bevægelige eller ubevægelige, hele eller halve, bøjelige eller stive, i Henseende til Figuren og Overfladen adskillige. Man merker deres

Rod, den Side, som er Overlivet nærmest.

Rand, den yderste Side, som oftest slutter lige med Bommens Rand og er dermed parallel.

Søm, de inderste Rande af begge Vingedækker, sammensøiede eller til een foreenede, og med een paa langs løbende Linie adskilte.

Spidsen, det yderste af Vingedækket, heel eller afstumpet.

Skiven, den Plads, som Vingedækkets Rande rundt om indslutte.

Hemelytra audiunt elytra crustacea, si apice membranaceo terminantur,

Alarum elytrorumque numerus & fabrica sequentes causarunt insectorum denominationes:

Coleoptrata, elytris coriaceis totis tecta.

Hemiptera, hemelytris tecta.

Lepidoptera, alis IV. membranaceis squamatis tecta.

Neuroptera, alis membranaceis nervoso-reticulatis instructa.

Hymenoptera, alis IV. membranaceis parce nervosis instructa.

Diptera alis duabus membranaceis halteribusque instructa.

Aptera alis vel elytris omnino nullis prædita.

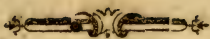
Halteres, capitella petiolata, mobilia solitaria, sub basi singulæ alæ thoraci postico plurimorum dipterorum inserta. Teguntur sæpius *Squamula*, membranula opaca concava quæ halteri supra incumbit.

Pectines, radii bini approximatis dentibus ab unico latere instructi, pone pedes inter pectus & ventrem siti, dentium numero speciem determinantes.

Respirationis organa sunt

Stigmata s. *spiracula*, trachearum orificia externa, valvulis quædamque instructa, quibus utrinque perforantur trunci & abdominis segmenta.

Tracheæ,

Halvdækker, ere forpagtige Vingedækker, som endes med en flar Hinde.

Vingernes og Vingedækkernes Tall og Struktur har givet Anledning til følgende Navne paa Insekterne.

Skeedvingede, de som ere skiulte med forpagtige Vingedækker.

Halvvingede, som ere skiulte med Halvdækker.

Skjelvingede, med 4 hindeagtige af Skjal bestøvede Vinger.

Nærvevingede, med 4 hindeagtige af Nærver nettede Vinger.

Klarvingede, med 4 hindeagtige meget sparsom nærvede Vinger.

Tovingede, med 2 hindeagtige Vinger.

Uvingede, som aldeles ingen Vinger eller Vingedækker have.

Vægtstængerne ere fine bevægelige Stikke med Hoved paa Enden, som sidde enkelte bag paa Overlivet under Roden af hver Vinge hos de fleste Toeringede. De skiules oftest med et Skjal, en tyk huul Hindelap, som hviler over Vægtstangen.

Kammene, tvende Straaler, paa den ene Side forsynede med tatte Tænder; siddende bag Fødderne imellem Brystet og Bugen: Tændernes Tall bestemmer Arten.

Andedragets Redskaber ere

Andehullerne, Lustrørens udvortes, undertiden med Smaaklappe forsynede Abninger, ved hvilke Skroggets og Vommens Affnit paa begge Sider giennembores.

Tracheæ, pellucidæ, argenteo splendore nitentes fistulæ, ex annulis cartilagineis elasticis, membrana inter se junctis, compositæ, semper post animalis mortem quoque patentis, in minutissimos ramos tandem divisæ, variisque anastomasibus per omnes corporis partes distributæ.

Siphone oris fugunt haud pauca, per *exitum ani* halant nonnulla.

Sexus differentia sunt

Magnitudo corporis, quæ fœmina lege, reliquis animalium clasibus contraria, antecellit.

Antennarum structura & longitudine, quæ superant fœminas mares.

Prominentiæ capitis thoracisque in quibusdam maribus, dum in fœminis vix observantur rudimenta.

Alæ, quibus destitutæ sunt nonnullæ omnium ordinum fœminæ.

Partes genitales, penis, duplici hamo instructus, raro duplicatus, qui comprimendo corpus maris prodir, dum simili compressione fœminæ nil apparet, vel tantum *canalis*, vaginæ instar illi feruens. Ad extremum abdominis ordinario, in paucis prope pectus, sita sunt genitalia; rarissime in ipso capite sua gerunt nonnulli mares.

Insecta omnia *muta*, quædam præprimis mares, maxime circa tempus coeundi, proprio sed diverso instrumento varie *sonora*, motu palporum, ictu capitis, nu-

Luftrørene, igiennemsigtige, sølvfarvede Piber, sammensatte af bruskeagtige elastiske Ringe, som med Hinder ere tilsammenføjede; de holdes altid aabne endog i det døde Dyr, ere tilsidst deelt i adskillige Grene, og med adskillige Overkrydsninger uddeelt over alle Kroppens Dele.

Mundpumpen, see en Deel til sig med. Nogle udpuste igiennem Gataborets Aabning.

Risnnets Forstikeller ere

Kroppens Størrelse, som Hunnen har forud, tværtimod den Regel, som gielder i de andre Dyreklasser.

Samlestænglernes Struktur og Længde, hvorved Hannerne ere kiendelige frem for Hunnerne.

Hovedets og Overlivets udstaaende Spidser, som nogle Hanner have, men deres Hunner neppe et Mærke deraf.

Fingerne alle Ordener igiennem fattes nogles Hunner.

Avlings Delene: Mandlemmen, med en dobbelt Krog forsynet, fielden selv dobbelt, som ved Sammentrykning kommer frem af Hannens Krop, naar ved lige Trykning paa Hunnen intet sees, eller og blot en Canal, som tiener den i Staden for en Moderskede. Ordentligviis sidde Avlingsdelene ved Bommens Ende, nogle have dem oppe ved Brystet, meget faa Hanner bære deres paa Hovedet.

Alle Insekter ere stumme, nogle i sær Hannerne, meest ved Parretiden, lyde adskillig med et dem egentlig og forskiellig Middel, ved Mundstænglernes Bevægelse,

chæ ad thoracem vel thoracis ad abdomen attritu, lamellis ventralibus, alarum concussione tremula eaqve vel mutua vel contra abdomen, vel contra halteres; femorum prælongorum attritu cum alis: *Stridorem* hunc *ætheris* percipiunt alia, organis auditus distinctis notis licet careant cuncta. *Odore & gustu* pollent plurima, tactu omnia, visu diurno pleraqve, nocturno reliqua. Inodora quædam, svaveolentia nonnulla, fœtida alia, phosphorea pauca: Moventur omnia pro diverso elemento diverso modo, natando, ambulando, saltando, cursitando, rependo, volitando, filumve trahendo.

Societate fœderata sunt quædam, turmatim degunt nonnulla, seorsim sparsaqve inde a coitu vivunt reliqua. Absqve ullo alimento statum suum perfectum absolvunt quædam, omnia e contra delibant nonnulla, propriis tantum vescuntur alia, plantas appetunt plurima, in iisque tantum e quibus victitant, habitare dicuntur; sangvisuga alia; carnivora alia putrida inhabitant alia, prædantur alia, in ipsam familiam imo propriam speciem sæviunt nonnulla; interdium victum quæerunt pleraqve, noctu reliqua.

Plura ubiqve sunt plantarum speciebus infecta, sed ob patentioremi sibi regionem in orbe *pauciora*: Nota Tropica & Arctica; aquatica ubiqve maxima; singula respectu reliquorum animalium minima, sed universa maximæ molis animantia; Hodie ignota Antartica,

gelse, Hovedets Banken, Nakkens Skuren paa Overlivet eller dettes paa Bommen, ved Bagplader, Vingernes zittrende Bevægelse paa hinanden eller mod Bommen, eller og mod Bagstængerne; de lange Laares Skavende paa Vingerne: Denne Lustens surrende Bevægelse fornemme andre, endskjønt ingen har bekiendte kiendelige Hørelemmer. De fleste have Lugt og Smag; alle føle; Mængden seer om Dagen, Resten om Natten. Nogle have ingen Lugt, endeel lugte vel, andre lugte ilde, faa lys i Mørket. Alle bevæge sig efter sit forskjellig Element paa forskjellig Maade, de svømme, gaae, hoppe, løbe, krybe, flyve, eller spinde sig frem.

Nogle leve i Selskab; endeel samle sig i Sværme; Resten leve lige fra Parrellen af for sig og adskilte. Nogle tilendebringe deres fuldkomne Tilstand uden Underholdning; tvertimod smage nogle alle Slags; andre æde intet uden en dem egentlig Føde; de fleste holde sig til Planteriget; og siges allene at boe paa de Planter, hvoraf de leve; andre sue enten Blod; æde Kød; eller boe i forraadnede Ting; nogle reve; andre husere mod deres egen Slægt, ja imod dem, med hvilke de ere af samme Art. De fleste søge deres Føde om Dagen, Resten om Natten.

De ere allevegne flere end Planterne paa samme Stad, men synes, formedelst det store Rum, de have for sig, at være færre; De bekiendte ere inden for Bændecirklerne og Nordpolen; i Vandet ere allevegne de største; sammenlignes enhver med de øvrige Dyr, ere de mindst, men alle tilsammen udgiøre den største Dyre-

Ætica, minutissima, & reliqua nunquam indagata: Maxima effectu eoqve vario, ob usum quem præstant vel ob noxam quam producant; Ex his fericum, mel, cera, thura atqve tincturæ variæ; nonnullæ a variis populis olim vel hodie adhibita fercula. Mutua horum ope extirpantur noxia & terræ inutilia, sic aërem & aquam ab inquinamentis putridis purificant.

Horum labore fœcundatur stercoreta terra, fructificantur germina, plantantur semina, excrescunt arbores, maturescunt fructus, & lætam messem sibi promittunt coloni: Hæc vero infecta, munere suo probe functa, sapienti naturæ consilio tandem redeunt in alimentum terrestrium, volatilium & natatilium, vitæ conservandæ necessarium. E contra per hæc vexantur, sæpe exulcerantur homines; labefactantur horti; deformantur nemora; depasti relinqvuntur agri; denudantur prata; dedecorantur sylvæ; destruuntur utensilia; depilantur vestimenta; consumuntur promptuaria; excavantur robora; evertuntur domus, deturpantur camerae; delentur animalium plantarumqve musea; violantur, disperguntur, necantur greges jumentorum & pecorum; adgravantur aves; extirpantur pisces; interimuntur ex propria familia cum noxiis utilissima, eorumqve devastantur labores.

Horum effectus multos ex improvise pro miraculis vel prognosticis habuit credulum vulgus; generatio-

sværm; de hidtil ubekiendte ere de ved Sydpolen, de allermindste og de øvrige som aldrig ere opdagede; Alle ere store i Henseende til deres adskillige Virkninger, formedelst den Nytte de tilbringe os eller den Skade de forarsage; Af disse havest Silken, Honningen, Boret, Viraken og adskillige Farver; nogle af adskillige Folk forhen eller nu brugelige Rætter. Ved disses fælles Hielp ødelægges de skadelige og de unyttige paa Jorden, saaledes renses de Vandet og Luften fra Forraadnelser.

Ved deres Arbejde frugtbargjøres den giødede Jord, befrugtes Frøet, plantes Sæden, opvokse Træerne, moednes Frugterne og en riig Høst forventes af Landmanden; Men disse Insekter, naar de saaledes vel har tilendebragt deres Forretninger, blive de efter Naturens vise Raad til det fornødne Livets Ophold for Jordens, Luftens og Havets Indbyggere. Tvertimod ved dem plages Menneskene og ofte befænges med onde Saar; ved dem herges Haverne; vanjires Lundene; opvokses Agrene; blottes Engene; udskammes Skovene; forderves Boeskaab; molædes Klæderne; fortares Forraads-husene; igiennembores Skibstommeret; omkastes Husene; besudles Værelserne; ødelægges Dyre- og Plantesamlinger; overfalder, adsplittes, ja dræbes hele Fæ- og Dvægflokke; besværes Fuglene; udryddes Fiskene; omkommes af Insekterne selv, med de skadelige de nyttigste, og deres Arbejder blive ganske udplyndrede.

Mange af disses Virkninger, har den lettroende Almue uden Overlag holdt for Mirakler eller Forvarstler; Ligeledes har deres hastige Formerelse giort at mange falsk-

skelig

nem quoque e putridis verosimilem multis falso persvasit eorum subitanea multiplicatio.

Auctores præstantiores inclaruere

Veteres seculi XVII. qui defectus artis figuris aliquatenus suppleverunt.

Hoefnagel, Mouffetus, Aldrovandus & Jonstonus: Metamorphoses primas dedit *Goedart & Sexu* sequior arte præstantior *Meriana*, cum suis coævus philosophis *Redi & Swammerdam*. Inclaruit suis observatis Monographicis *Lister*.

Recentiores, seculi præsentis

Metamorphosii: *Albinus, Frisch, Roesel* ejusque coætaneus *Wilkes* cum hodiernis *Ammiral & Harris &c.*

Philosophi: *Reaumur* ejusque *de Geer*, cum hodierno *Bonneto*.

Iconographi, in limine seculi *Petiver*; post *Sebam, Clerck*, hodierni *Schæffer, Drury &c.*

Systematicorum princeps *C. de Linné*, cujus commentator *Sultzzerus*; ingeniosus *Geoffroy* & laboriosus *Scopoli*.

ffelig have anseet Forplantelsen af Forraadnelser som en rimelig Ting.

Skriventere som have Fortrinet, ere i sær

De Gamle af det 17 Aarhundrede, som med Kob-
bere have nogenledes bødet paa det, som Videns-
skaben manglede:

Soefnagel, Mouffet, Aldrovand og Jons-
ston: De første Forvandlinger beskrev os
Goedart, og den af det andet Køn i Kon-
sten ypperligere Meriane, med hendes med-
aldrende Philosopher Redi og Svammerdam.
Bed sine enkelte Beskrivelser gjorde Lister sig
berømt.

De Nyere af indeværende Aarhundrede.

Forvandlingslærerne: Albin, Frisch, Koes-
sel, og hans medaldrende Wilkes, med de
nu levende Ammiral, Harris o. s.

Philosopherne: Reaumur og hans de Geer,
med den nu levende Bonnet.

Aftegnerne: først i Aarhundredet Petiver; efter
Seba og Clerk de nu levende Schæffer,
Drury o. s.

Den systematiske Anfører C. de Linne, hvis
vidtløstigere Dolk er Sulzer, den vittige Ges-
effroy, og den arbejdssomme Scopoli.

End:

Pedum numerus licet in insectis varius, suos tamen certos & fixos habet limites: Quæ quatuor pedibus tantum prædita apparent, anticos alios binos possident minutissimos; ita ut hexapoda ad minimum sint, quæ pluribus non gaudent: Hæc vita, structura & facie tota ab illis facile distinguuntur; itaque pedum numerus, senarius vel major, primam sistit insectorum divisionem. Separantur invicem hexapoda maxime alarum conditione, numero vel absentia; poly-poda autem, vix alata ulla, divisione corporis ejusque segmentis imprimis videntur differre. Ejusmodi fundamentis superstruuntur sequentes characteres tribuum & ordinum.

Tribus.

Ordo.

Pedes VI.

Elytra	-	-	-	COLEOPTERA.
Hemelytra	-	-	-	HEMIPTERA.
Alæ IV. squamosæ	-	-	-	LEPIDOPTERA.
Alæ nervoso-reticulatæ	-	-	-	NEUROPTERA.
Alæ membranaceæ parce venosæ	-	-	-	HYMENOPTERA.
Alæ duæ & halteres	-	-	-	DIPTERA.
Elytra alæque nullæ	-	-	-	APTERA.

Poly-poda;

Caput & truncus sub unico scuto	}
unita	
Caput a truncis multiarticulato	}
diferetum	

CRUSTACEA.

Endskönt Føddernes Tall er hos Insekterne forskjellig, saa har det dog sine visse og faste Grændser: De som synes ikkun at have fire Fødder, have endnu forat tvende andre meget smaae; saa at de altid ere Sexføddede, som ikke have flere: Disse skille sig i Levemaade, Skabning og Udseende lættelig fra hine; altsaa gior Føddernes Tall, som bestemmes til Sex eller et større, det første Inddeling af Insekterne. De Sexføddede skilles mellem dem selv helst efter Bingeres Beskaffenhed, Tall eller Mangel; Men de Mangeføddede, hvoraf neppe nogen har Binger, synes i sær at være adskilte ved deres Legems Afdeling og dets Tværnit. Paa saadanne Grunde bygges de følgende Kiendemerker af Stammerne og Ordenerne.

Stammen.

Ordenen.

Sex Fødder,

Bingedækker	-	-	Skeedvingede.
-------------	---	---	---------------

Halvdækker	-	-	Halvvingede.
------------	---	---	--------------

Bingerne 4. skallede	-	-	Skælvingede.
----------------------	---	---	--------------

Bingerne med Nerver nætrudede	-	Nærvevingede.
-------------------------------	---	---------------

Bingerne hindeagtige med saa Nerver	-	Klarvingede.
-------------------------------------	---	--------------

Bingerne tvende, og Bægtstænger	-	Tovingede.
---------------------------------	---	------------

Bingedækker og Binger aldeles borte	-	Uvingede.
-------------------------------------	---	-----------

Mange Fødder,

Hoved og Skrog foreenede under et Skjold	}	-	Skaldækkede.
Hovedet adskilt fra det mange- leddede Skrog			

ORDINUM *Characteres.*

I. COLEOPTERA.

Corpus hexapodum, glabrum. Truncus distinctus.
Elytra crustacea vel coriacea, opaca, bina vel in unum coadunata, mobilia vel immobilia, per futuram rectam conniventia.

Alæ plurimis; semper binæ, sub elytris reconditæ vel postice denudatæ; plicatiles, complicatæ.

Oculi bini immobiles. Stemmata nulla.

Maxillæ corneæ, transversim forcipatæ, rarissime nullæ: Palpi semper.

Metamorphosis sæpius in absconditis: Larva vermiformis; Pupa incompleta.

* Antennæ clavatæ v. filiformes:

Scarabæus.

Bruchus.

Lucanus.

Cassida.

Dermestes.

Ptinus.

Hister.

Chrysomela.

Byrrhus.

Hispa.

Gyrinus.

Meloe.

Attelabus.

Tenebrio.

Curculio.

Lampyris.

Silpha.

Mordella.

Coccinella.

Staphylinus.

** Antennæ setaceæ:

Cerambyx.

Buprestis.

Leptura.

Dytiscus.

Cantharis.

Carabus.

Elater.

Necydalis.

Cicindela.

Forficula.

Ordenernes Kiendemærker.

I. Skeedvingede.

Kroppen serføddet, og glat: Bullen kiendelig adskilt.

Wingedækkene stærpagtige eller læderagtige, uigjennemskinnlige, tvende eller til een forenede, bevægelige eller ubevægelige, som slutte tilsammen med en lige Søm.

Winger have de fleste; altid tvende, skulte under Wingedækkerne eller bag til blottede; foldede, sammenfoldede.

Ønnene tvende. Glasknopperne ingen.

Kiæberne hornagtige, paa tvers sammenknibende, meget sielden ingen: Mundstængler altid tilstæde.

Forvandlingen oftest i skulte Stæder: Larven ormdannet; Puppen ufuldkommen.

* Samlestænglerne kjølledannede, eller traadsmale:

Torbisten.

Sædebillen.

Træhiorten.

Skioldbillen.

Klanneren.

Ormstikkeren.

Skarnbillen.

Guldbillen.

Ødebillen.

Svasbillen.

Vandkalven.

Oliebillen.

Smalnakken.

Skrubben.

Snudebillen.

Natfaklet.

Nadselgraveren.

Jordloppen.

Marishønen.

Rovbillen. Skiulnakken.

** Samlestænglerne børstespidsede:

Træbukken:

Bobben.

Tommerbukken.

Grundvreulet.

Dagfaklet.

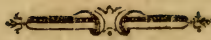
Skovtiggeren.

Smældereren.

Barvingen.

Glandsbillen.

Øretvisten.

II. HEMIPTERA.

Corpus hexapodum, glabrum: Truncus distinctus.
Hemelytra v. vaginae femicoriaceae, cruciatae plerisque;
quibus alae membranaceae binae: Reliquis hemelytra
aut vaginae nullae, his alae IV. v. II. membra-
naeae; Halteres nulli.

Oculi bini immobiles: Stemmata quibusdam.

Maxillae transversae, corneae, & palpi quibusdam; reliquis
rostrum absque palpis.

Metamorphosis plurimis aperta: Ex ovo, rarissime e ma-
tre, prodit pupa semicompleta.

* Os maxillosum:

Blatta. *Mantis.* *Gryllus.*

** Os rostratum:

Fulgora. *Nepa.* *Chermes.*

Cicada. *Cimex.* *Coccus.*

Notonecta. *Aphis.* *Thrips.*

III. LEPIDOPTERA.

Corpus hexapodum, pilosum: Truncus distinctus.

Alae IV. membranaceae, squamulis imbricatim tectae.

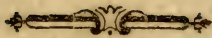
Oculi bini, reticulatim compositi, immobiles. Stemmata

III. plurimis minutissima; sub villis recondita.

Os instructum lingua filiformi, spiraliter involvenda, non-
nullis brevissima.

Metamorphosis aperta vel velata: Ex ovo larva, eruca 12
annulis & capite distincta, pedibus nec infra VIII.
nec supra XVI. instructa, XVIII. stigmatibus per-
forata; haec nuda, vel sub folliculo vel sub terra
abit in pupam obtectam.

Papilio. *Sphinx.* *Phalena.*

II. Halvdækkede.

Kroppen sexføddet, glat: Skrogget kiendelig adskilt.

Halvdækker eller halvlederagtige overkrydsede Skeder paa de fleste, som ogsaa har 2 hindeagtige Binger. De øvrige have ingen Halvdækker eller Skeder, men 4 eller 2 hindeagtige Binger; ingen Bægstænger.

Dynene tvende, ubevægelige; Glasknopper paa nogle.

Kiæber tværstaaende hornagtige og Mundstængler have nogle: De øvrige et Suerør uden Mundstængler.

Forvandlingen med de fleste skeer aabenlyst: Af Egget, megetielden af Moderen, udkommer en halvfuldkommen Puppe.

* Munden forsynet med Kiæber:

Kakelaken. Galeeren. Græshoppen.

** Munden forsynet med Suerør:

Lygtedrageren.	Vandskorpionen.	Bladsueren.
Høestrækken.	Tægen.	Rostenillen.
Rygsvømmeren.	Bladlusen.	Blærefoden.

III. Skælvingede.

Kroppen sexføddet, haaret; Skrogget kiendelig adskilt.

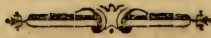
Bingerne fire, tækkede med Smaaskæl.

Dynene 2, nætviis sammensatte, ubevægelige. Glasknopperne 3, paa de fleste meget smaae, under Haartottene.

Munden forsynet med en traadsmal Tunge, som kan snirkelviis indrulles: Nogle have den overmaade kort.

Forvandlingen aabenlyst eller overdækket: Af Egget kommer Larven, sammensat af 12 Ringe, foruden Hovedet; har i det mindste 8, i det høieste 16 Fødder, og 18 Sidehuller: Denne forandrer sig til Puppe, enten i sin nøgne Tilstand, eller i et Spind, eller i Jorden.

Dagfuglen. Tusmørkefuglen. Natfuglen.

IV. NEUROPTERA.

Corpus hexapodum subvillosum; Truncus distinctus;
Abdomen sæpius adminiculo sexus terminatum,
inermè.

Alæ IV. membranaceæ, nervis reticulatæ.

Oculi bini, reticulatim compositi. Stemmata plurimis.

Os maxillosum vel edentulum, palpis instructum.

Metamorphosis aperta. Ex ovo prodit pupa femicom-
pleta.

Libella. *Phryganea.*

Ephemera. *Hemerobius.*

Myrmeleon. *Panorpa.* *Raphidia.*

V. HYMENOPTERA.

Corpus hexapodum sæpius villosum; Truncus distinctus;
Abdomen sæpius aculeo terminatum.

Alæ IV. membranaceæ, parce venosæ.

Oculi bini, immobiles, reticulatim compositi. Stemmata
omnibus.

Os maxillosum, quibusdam lingua auctum.

Metamorphosis occulta. Ex ovo larva, quæ dat pupam
incompletam.

Cynips. *Chrysis.*

Tenthredo. *Vespa.*

Sirex. *Apis.*

Ichneumon. *Bugo.*

Sphex. *Formica.* *Mutilla.*

IV. Nætvingede.

Kroppen serføddet noget ulden. Skrogget kiendelig adskilt, Bommen oftest endet med noget Riedskab for Kiønnet, ubevæbnet.

Bingerne 4. hindeagtige formedelst Nærver nætrudede.

Dynene 2. nætviis sammensatte; Glasknoppe have de fleste.

Munden kiæbed eller utandet, forsynet med Mundstængler.

Forvandlingen skeer aabenlyst: Af Egget udkommer en halv fuldkommen Pupe.

Guldsmeden. Ugget.

Døgnfluen. Stinkfluen.

Myreløven. Skorpionstierten. Kameelhalsen.

V. Klarvingede.

Kroppen serføddet, oftest ulden: Skrogget kiendelig adskilt; Bommen oftest endet med en Stikkebraad.

Bingerne 4. hindeagtige, og meget lidet aarede.

Dynene 2. ubevægelige, nætviis sammensatte. Glasknopper have alle.

Munden kiæbed, nogle har derforuden en Tunge.

Forvandlingen er skjult: Af Egget kommer en Larve, som giver en fuldkommen Pupe.

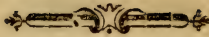
Gallehvepsen. Muurhvepsen.

Saughvepsen. Hamsen.

Træhvepsen. Bien.

Gisghvepsen. Leerhvepsen.

Gindingen. Myren. Mantlingen.

VI. DIPTERA.

Corpus hexapodum glabrum v. tomentosum. Truncus distinctus. Tarsi pedum V-articulati.

Alæ II. membranaceæ: Halteres sub squamula propria.

Oculi bini, immobiles, reticulatim compositi; Stemmata plurimis.

Os absque maxillis, munitum rostro, proboscide v. utroque v. o.

Metamorphosis: in impuris: Ex ovo, rarissime e matre, excluditur larva, cujus pupa coarctata.

Oestrus.

Tabanus.

Conops.

Tipula.

Culex.

Aphidius.

Musca.

Empis.

Bombylius.

Hippobosca.

VII. APTERA.

Corpus hexapodum, apterum; glabrum; Truncus distinctus.

Oculi bini, immobiles, simplices vel compositi: Stemmata o.

Os varium.

Metamorphosis nulla: Ex ovo pupa completa, excepta ultimi larva in pupam folliculatam transiente.

Lepisma.

Termes.

Podura.

Pediculus.

Pulex.

VI. *Tovingede.*

Kroppen serføddet, glat eller lodden: Skrogget kiendelig
adskilt. Fodbladet femleddet.

vingerne 2. hindeagtige: Vægstænger under et eget
Smaasskiel.

Dynene 2. ubevægelige, nætviis sammensatte. Glas-
knopper paa de fleste.

Munden uden Kiæber, forsyned med Suerør, Snabel,
begge Dele eller 0.

Forvandlingen i urene Stæder: Af Egget, megetielden
af Moderen, udlægges Larven, hvis Puppe er ind-
kneben.

Værren.	Bræmsen.	Stingsluen.
Stankelbeen.	Nyggen.	Rovsluen.
Snabelsluen.	Dandsemyggen.	Hummelsluen.
		Tægsluen.

VII. *Uvingede.*

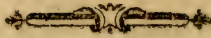
Kroppen serføddet, uvinged, glat: Skrogget kiendelig
adskilt.

Dynene 2. ubevægelige, enkelte eller sammensatte: Glas-
knopperne 0.

Munden forskiellig.

Forvandlingen ingen: Af Egget kommer en fuldkommen
Puppe, den sidste Larve undtagen, som gaaer
over til en indspunden Puppe.

Sslvkreet.	Vægsmeden.	
Stiertfoden.	Luusen.	Loppen.

VIII. CRUSTACEA.

Corpus polypodum, rarius ultra C. Crusta nonnullis calcarea: Truncus cum capite v. eum abdomine unitus.

Oculi bini vel plures, paucis mobiles: Stemmata?

Os varium, palpis instructum.

Metamorphosis nulla: Viviparis & Oviparis pupa completa, senium cum crusta exuens.

Acarus. *Scorpio.* *Xiphisura.*

Phalangium. *Cancer.* *Oniscus.*

Aranea. *Monoculus.* *Scolopendra.*

Zulus.

VIII. Skorpede.

Kroppen mangesøddet; meget sjælden over 100: Nogle ere skiulte med en kalkartig Skorpe. Skrogget gior eet ud med Hovedet eller Bommen.

Dynene 2. eller flere. Faaes ere bevægelige. Glas-
knopper?

Munden forskiellig, forsynet med Mundstængler.

Forvandlingen ingen: De som føde levende eller lægge
Eg, frembringe en fuldkommen Pupe, som af-
skyder sig Alderen med Hammen.

Miden. Skorpionen. Giellesoden.

Meyeren. Krabben. Struffetrollden.

Edderkoppen. Lensyet. Staalormen.

Tusindbeenet.

Generum

Tabulæ Synopticæ.

Insecta, quibus

Elytra per totam longitudinem crustacea,

Pedes natatorii,

Antennæ clavatæ } - - - -

Antennæ fetacæ } - - - -

DYTISCUS.

Pedes ambulatorii,

Tibiæ spinosæ,

Antennæ clavatæ,

Clava pectinato-fisilis,

Maxillæ porrectæ - - - -

LUCANUS.

Clava foliacea,

Maxillæ occultæ - - - -

SCARABÆUS.

Clava solida,

Os forcipatum - - - -

HISTER.

Tibiæ muticæ,

Elytra dimidiata,

Alas tegentia,

Antennæ extrorsum crasfiores - STAPHYLINUS.

Antennæ extrorsum tenuiores - FORFICULA.

Alæ postice nudæ,

Antennæ fetacæ - - - -

NECYDALIS.

Insecta,

Slægternes

Udtogs-Tabeller.

Insekterne, som have

Vingedækkene heel igiennem skorpagtige,

Svømfødder,

Famlestænglerne kølledannede	} - Grundvæulet.
Famlestænglerne børstespidsede	

Gangfødder,

Skinnebenene tandede,

Famlestænglerne kølledannede,

Køllen splittet som Kamtænder,

Kieberne fremstrakte - - - Træhiorten.

Køllen bladet,

Kieberne skulte - - - Torbisten.

Køllen heel,

Munden med Tang forsynet - Skarnbillen.

Skinnebenene frie for Tænder,

Vingedækkerne halvstumpede,

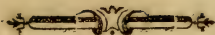
Vingerne skulte,

Famlestænglerne udad tykkere - Rovbillen.

Famlestænglerne ud ad tyndere - Øretvisten.

Vingerne bag til nøgne,

Famlestænglerne børstespidsede - Barvingen.

Insecta, quibus

Elytra per totam longitudinem crustacea,

Pedes ambulatorii,

Tibiæ muticæ,

Elytra integra,

Mollia,

Thorax immarginatus,

Antennæ moniliformes - - - MELOE.

Thorax marginatus,

Caput occultans cingensque,

Antennæ filiformes - - - LAMPYRIS.

Capite prominente brevior,

Antennæ setaceæ - - - CANTHARIS.

Rigida,

Thorax immarginatus interdum spinosus,

Caput rostratum,

Attenuatum antice - - - CURCULIO.

Attenuatum postice - - - ATTELABUS.

Caput obtusum,

Inflexum,

Antennæ clavatæ,

Clava perfoliata - - - DERMESTES.

Clava folida - - - BYRRHUS.

Antennæ filiformes,

Lamina ante femora - - - MORDELLA.

Insekterne, som have

Vingedæklet heel igiennem skorpagtige,

Gangfødder,

Skinnebenene frie for Tænder,

Vingedækkerne hele,

Bløde,

Overlivet uden Rand,

Famlestænglerne perleradede - Oliebillen.

Overlivet med en Rand,

Stikulende og omgivende Hovedet,

Famlestænglerne traadsmale - Natfaklet.

Kortere end det fremstaaende Hoved,

Famlestænglerne børstespids - Dagfaklet.

Stive,

Overlivet uden Rand, undertiden tiørnet,

Hovedet snudet,

Smallobende fortil - - Snudebillen.

Smallobende bagtil - - Smalnakken.

Hovedet butted,

Juddøyet,

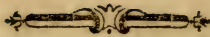
Famlestænglerne kelledannede,

Køllen igiennembladet - Klanneren.

Køllen heel og holden - - Ødebillen.

Famlestænglerne traadsmale,

En Plade foran Laarene - Jordloppen.

Insecta, quibus

Elytra per totam longitudinem crustacea,

Pedes ambulatorii,

Tibiæ muticæ,

Elytra integra,

Rigida,

Thorax immarginatus, interdum spinosus,

Caput obtusum,

Porrectum,

Antennæ extrorsum crassiores,

Approximatæ porrectæ,

Thorax & elytra sæpius aculeata - HISPA.

Distantes, divergentes,

Regio podicis nuda,

Femora crassa - - - BRUCHUS.

Regio podicis elytris tecta,

Corpus ovatum v. oblongum - CHRY-
SOMELA.

Antennæ fetacæ,

Oculi valde prominuli,

Maxillæ exsertæ dentatæ - CICINDELA.

Oculi ultra caput vix prominentes,

Elytra linearia,

Thorax mucronato-callosus - CERAM-
BYX.

Elytra apice attenuata,

Thorax teretiusculus - LEPTURA.

Intrusum thoraci,

Antennæ filiformes,

Articuli ultimi longiores - PTINUS.

Insecta,

Insekterne, som have
Vingedækker heel igiennem forpagtige,
Gangfødder,
Skinnebenene frie for Tænder,
Vingedækkerne hele,
Stive,
Overlivet uden Rand, undertiden tiørnet,
Hovedet buttet,
Fremstrakt,
Famlestænglerne udad tykkere,
Nærstaaende, fremstrakte,
Overlivet og Vingedækkerne oftest
tiørnede - Hvasbillen.
Afstaaende, til Siderne vendte,
Bagdelen blottet,
Laarene tykke - Sædbillen.
Bagdelen skilt med Vingedækkerne,
Kroppen eggerunde aflang - Guldbillen.
Famlestænglerne børstespidsse,
Dynnene meget fremstaaende,
Kiæb. udstaaende, tandede - Glandsbillen.
Dynnene neppe udstaaende,
Vingedækkerne jævne brede,
Overlivet spidsknudet - Træebukken.
Vingedækkerne mod Enden smaltre,
Overlivet trindagtig - Tømmerbukken.
Indtrykt i Overlivet,
Famlestænglerne traadsmale,
De yderste Led af størst Længde - Orms
stikkeren.
Insekt

Insecta, quibus

Elytra per totam longitudinem crustacea,

Pedes ambulatorii,

Tibiæ muticæ,

Elytra integra,

Rigida,

Thorax marginatus,

Margo in clypeum dilatatus,

Caput obumbrans - - CASSIDA.

Capite brevior,

Corpus depressum,

Palpi setacei - - SILPHA.

Corpus hemisphæricum,

Palpi clavati - - COCCINELLA.

Margo angustus,

Pectus mucronatum, poro ventrali
respondens,

Thorax postice utrinque in dentem

productus - - ELATER.

Pectus simplex,

Caput thoraci impressum,

Antennæ setacæ thoracis longitudine - BU-
PRESTIS.

Antennæ filiformes thorace lon-

giores - - CRYPTOCEPHALA.

Caput exsertum,

Antennæ setacæ - - CARABUS.

Antennæ moniliformes - - TENEBRIO.

Insecta,

Insekterne, som have
Vingedækker heel igiennem forpagtige,
Gangfødder,
Skinnebenene frie for Tænder,
Vingedækkerne hele,
Stive,
Overlivet med en Rand,
Randen udvidet til et Skjold,
Udstaaende over Hovedet - Skjoldbiller.
Kortere end Hovedet,
Kroppen flad nedtrykt,
Mundstænglerne børstespids - Nadselgras
verren.
Kroppen halv kugelrund,
Mundstængl. kælledannede - Marisønnen.
Randen smal,
Brystet spidsoddet, svarende til
et Hul i Bugen,
Overlivet bag til paa hver Side
med en Tand udstaaende - Smælderen.
Brystet stumpendet,
Hovedet indtrykt i Overlivet,
Famlestænglerne saa lange
som Overlivet - - - Bobben.
Famlestænglerne længere end
Overlivet - - - Skulnacken.
Hovedet udstrakt,
Famlestængl. børstespids - Skovriggeren.
Famlest. perleradede - - - Skrubben.

Insecta, quibus

Elytra ad basin crustacea, apice membranacea,

Os rostro filiformi rigido auctum,

Antennæ thorace longiores,

IV-articulatæ

CIMEX.

Antennæ thorace breviores,

Filiformes vel setacæ,

Pedes antici cheliformes

NEPA.

Pedes postici villosi

NOTONECTA.

Os, rimula longitudinalis, rostrum obscurum,

Elytra aequæ corpore angustiores,

Antennæ filiformes

Thoracis longitudine

THRIPS.

Insekterne, som have

Wingedækker ved Roden skorpagtige, i Enden hindeagtige,

Munden forlænget i et traaddannet stiv Suerør,

Famlestænglerne længere end Overlivet,

Fireleddede - - - Tægen.

Famlestænglerne kortere end Overlivet,

Traaddannede eller børstespids,

Forsødderne krabbekloede - Vandskorpionen.

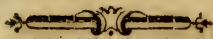
Bagsødderne haartottede - Rygsømmeren.

Munden, en langagtig Sprække, Suerøret ukiendelig,

Wingedækkerne og Bingerne smalere end Kroppen,

Famlestænglerne traaddannede,

Af Længde med Overlivet - - Blærefoden.

Insecta, quibus

Alæ membranaceæ,

Pulvere squamæformi colorato tectæ,

Quatuor,

Corpus pilosum,

Antennæ filiformes apice crasfiores,

Lingva involuta spiralis - - - - PAPILIO.

Antennæ medio crasfiores subprismaticæ,

Lingva involuta spiralis - - SPHINX.

Antennæ a basi ad apicem attenuatæ,

Lingva spiralis vel nulla - - PHALÆNA.

Nudæ, interdum coloribus tinctæ,

Nervis plurimis reticulatæ,

Rostrum filiforme, rigidum, absque palpis,

Sub capite,

Frons producta, inanis,

Antennæ capitatæ, brevissimæ,

Alæ deflexæ, IV. - - FULGORA.

Frons obtusa,

Antennæ setaceæ,

Thorace non longiores,

Alæ deflexæ, IV. - - - - CICADA.

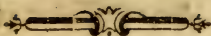
Thorace longiores,

Alæ erectæ, IV. - - - - APHIS.

Sub pectore,

Alæ deflexæ, IV. vel II. - - - - CHERMES.

Alæ erectæ, II. - - - - COCCUS.

Insekterne, som have

vingerne hindeagtige,

Dækkede med skjaldannet Støv,

Fire,

Kroppen haarig,

Samlest nglerne traaddannede, i Enden tykkere,

Tungen indrullet - - - Dagsfuglen.

Samlest. midt paa tykkere, noget prismatiske,

Tungen indrullet - - - Tusmørkefuglen.

Samlest. fra Roden til Spidsen smalere,

Tungen indrullet eller ingen - - - Natfuglen.

Nøgne under tiden farvede,

Med mange Nerver nær dede,

Suerøret traaddannet, stiv, uden Mundstængler,

Under Hovedet,

Panden langt fremstaaende, huul,

Samlest. knopendede, korte,

Vingerne nedbøvede, 4. - Lygtedrageren.

Panden kortbuttet,

Samlestænglerne børstespids,

En længere end Overlivet,

Vingerne nedbøvede, 4. - Høststrækken.

Længere end Overlivet,

Vingerne opreiste, 4. - - - Bladlusen.

Under Brystet,

Vingerne nedbøvede, 4 ell. 2. - Bladsueren.

Vingerne opreiste, 2. - - - Kostenillen.

Insecta, quibus

Alæ membranaceæ,

Nudæ, interdum coloribus tinctæ,

Nervis plurimis reticulatæ,

Os maxillosum,

Alæ inferiores plicatæ,

Thorax linearis elongatus,

Pedes cursorii, antici chelati,

Alæ IV. planæ cruciatæ - - MANTIS.

Thorax orbicularis, planiusculus,

Pedes cursorii, spinosi,

Alæ planæ IV. cruciatæ - - BLATTA.

Thorax lateraliter compressus,

Pedes saltatorii,

Alæ deflexæ, cruciatæ - - GRYLLUS.

Alæ expansæ omnes, IV.

Deflexæ circa corpus,

Thorax elongatus - - RAPIDIA.

Thorax brevis,

Antennæ breves clavatæ - MYRMELEON.

Antennæ longiores setaceæ - HEMEROBIUS.

Extensæ a corpore,

Abdomen foliolis terminatum - - LIBELLA.

Os edentulum,

Palpis munitum,

Alæ deflexæ inferiores plicatæ - PHRYGANEÆ.

Alæ expansæ,

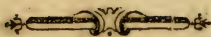
Labium elongatum - - PANORPA.

Palpis destitutum,

Alæ erectæ, IV. v. II.

Abdomen setis terminatum - EPHEMERA.

Insecta,

Insekterne, som have

- Bingerne hindeagtige,
Nøgne undertiden farvede,
Med mange Nerver netruddede,
Munden fæbed,
Undervingerne foldede,
Overlivet jævnbred, langstrakt,
Løbefødder, de forreste krabbefloede,
Bingerne 4, flade, overkrydsede - Galeeren.
Overlivet cirkelrund, fladagtig,
Løbefødder, tiørnede,
Bingerne flade, krydsede - - Kafelåen.
Overlivet paa Siderne sammentrykt,
Springsfødder,
Bingerne nedbøvede, krydsede - Græshoppen.
Bingerne udslagne alle, 4.
Nedbøvede om Kroppen,
Overlivet langstrakt - - Kameelhalsen.
Overlivet kort,
Famlest. korte kalleendede - Myreløven.
Famlest. længere, børstespids - Stinkfluen.
Udstrakte fra Kroppen,
Bommen med Blade endet - Guldsmedden.
Munden uden Tænder,
Med Mundstangler,
Bingerne nedbøvede, de underste foldede - Ugget.
Bingerne udslagne,
Løben langstrakt, - - Skorpionstierren.
Uden Mundstangler,
Bingerne opreiste 4. ell. 2,
Bommen endet med Børstehaar - Døgnfluen.

Insecta, quibus

Alæ membranaceæ,

Nudæ, interdum coloribus tinctæ,

Nervis paucioribus venosæ,

Quatuor,

Abdomen sesfile,

Mucronatum,

Aculeus ani exsertus bivalvis,

rigidus

SIREX.

Obtusum,

Aculeus ani intra laminas, vix pro-

minens

TENTHREDO.

Abdomen pendulum,

Venter fornicatus,

Ani regio dentata,

Corpus auratum,

Aculeus subexsertus

CHRYISIS.

Venter convexus,

Aculeus ani intra valvulas abdominis

ovato-compresfi latens

CYNIPS.

Aculeus ani cum valvulis exsertus,

abdomen terminans,

Antennæ fetacæ

ICHNEUMON.

Insekterne, som have

Bingerne hindeagtige,

Nøgne undertiden farvede,

Med faa Nerver aarede,

Fire,

Bommen tætpaasiddende,

Spidsoddet,

Gatborets Braad udstrakt, tve-

ffedet, stiv - - - Træhvepsen.

Kortbuttet,

Gatborets Braad neppe uden for

sine Plader - Saughvepsen.

Bommen stillket,

Bugen indhulet,

Gatborets Plads tandet,

Kroppen guldfarved,

Braadden noget udstrakt - Muurhvepsen.

Bugen rund ophøjet,

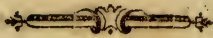
Gatbor. Braad skult i Skederne af den eg-

gernde sammentrykte Bom - Gallhvepsen.

Gatbor. Braad tilligemed Skederne udstrakt,

endende Bommen,

Famlest. børstespids - - Gisghvepsen.

Insecta, quibus

Alæ membranaceæ,

Nudæ, interdum coloribus tinctæ,

Nervis paucioribus venosæ,

Quatuor,

Abdomen pendulum,

Undique convexum,

Aculeus ani simplex, retractilis,

Alæ plicatæ,

Oculi femilunares,

Corpus glabrum,

Antennæ filiformes - - - VESPA.

Alæ expansæ,

Squamula abdomini thoracique interjecta,

Antennæ medio fractæ,

Corpus glabrum - - - FORMICA.

Squamula pone thoracem nulla,

Antennæ fetacæ articulis X. longioribus,

Lingva brevissima v. o - - SPHEX.

Antennæ filiformes articulis plurimis brevissimis,

Lingva bivalvis,

Inflexa,

Oculi ovales - - APIS.

Retractilis,

Oculi femilunares - - BUGO.

Lingva nulla,

Palpi multiarticulati,

Corpus pubescens - MUTILLA.

Insecta,

Insekterne, som have

Bingerne hindeagtige,
 Nøgne, undertiden farvede,
 Med saa Nerver aarede,
 Fire,
 Bommen stilket,
 Overalt rund ophøyet,
 Garborets Braad enkelt, tilbagerækkelig,
 Bingerne foldede,
 Dynnene halvmaanedede,
 Kroppen glat,
 Samlest. traaddannede - - - Hamsen,
 Bingerne udslagne,
 Skæl mellem Bommen og Overlivet,
 Samlest. midt paa brudte,
 Kroppen glat - - - Myren,
 Uden Skæl bag Overlivet,
 Samlest. børstespidsede, af 10 lange
 Leed sammensatte,
 Tungen kort eller 0 - - - Gindingen,
 Samlest. traaddannede, af flere
 korte Leed sammensatte,
 Tungen tveffedet,
 Indbøyet,
 Dynnene eggerunde - - - Bien,
 Tilbagerækkelig,
 Dynnene halvmaanedede - Leerhvepsen,
 Uden Tunge,
 Mundstænglerne mangleddede,
 Kroppen dunet - Mautlingen,
 Insekt

Insecta, quibus

Alæ membranaceæ,

Nudæ, interdum coloribus tinctæ,

Nervis paucioribus venosæ,

Duæ,

Squamula & halteres sub alis,

Os nullum, puncta tria,

Proboscis vel rostrum nullum

exsertum

OESTRUS.

Os, instructum

Proboscide &

Palpis incurvatis

TIPULA.

Palpis rectis

TABANUS.

Palpis nullis

MUSCA.

Rostro porrecto,

Recto,

Subulato

ASILUS.

Setaceo,

Corpus ovatum

BOMBYLIUS.

Corpus lineare angustum

CULEX.

Geniculato

CONOPS.

Rostro inflexo prolongato

EMPIS.

Rostro nutante brevissimo,

Corpus depressum

HIPPOBOSCA.

Insekterne, som have

Bingerne hindeagtige,

Nøgne, undertiden farvede,

Med saa Nerver aarede,

Evende,

Skæl og Bøgtstænger under Bingerne,

Ingen Mund, 3 Prikker,

Ingen Snabel eller Suerør at for-

nemme

Værren.

Munden forsynet med

Snabel og

Krummede Mundstængler - Stankelbenet.

Rette Mundstængler - - - Bræmten.

Ingen Mundstængler - - Snabelfluen.

Suerør som er fremstrakt,

Ret,

Sylspids - - - Kovfluen.

Børstespids,

Kroppen eggerund - Hummelfluen.

Kroppen jævubred og smal - Myggen.

Knæbøyet - - - Stingsfluen.

Suer. indbøyet og langstr. - Dandsemyggen.

Suerør som lader og er meget kort,

Kroppen flad nedtrykt - - - Tægfluen.

Insecta, quibus

Alæ nullæ,

Thorax a capite & abdomine distinctus,

Pedes VI,

Cauda fetosa,

Os palpis instructum,

Corpus squamis imbricatum - - LEPISMA.

Cauda bifurca inflexa,

Antennæ fetaceæ elongatæ,

Oculi II. compositi ex octonis - - PODURA.

Cauda simplex, mutica,

Pedes cursorii,

Os maxillosum,

Antennæ fetaceæ - - TERMES.

Os aculeo exserendo instructum,

Abdomen depressum - - PEDICULUS.

Os rostro inflexo fetaceo instructum,

Abdomen compressum,

Antennæ filiformes - - - - PULEX.

Insekterne, som have

- Ingen Binger,
Overlivet kiendelig adskilt fra Hoved og Bom,
Sex Fødder,
Halen børstehaaret,
Munden forsynet med Mundstængler,
Kroppen tækket med Skiel - - Sølvkreet.
Halen tvækløftet, indbøyet,
Samlestænglerne børstespids og lange,
Øynene tvende, sammensatte af 8 - Stierfoden.
Halen enkelt, uden Tilhæng,
Løbefødder,
Munden kiebed,
Samlestænglerne børstespids - Væggesmeden.
Munden forsynet med en udrækkende Braad,
Bommen flad nedtrykt - - Luusen.
Munden forsynet med et børstespids indbøyet
Suerør,
Bommen sammentrykt,
Samlestænglerne traadsmale - Loppen.

Insecta, quibus

Alæ nullæ,

Caput & thorax unita sub unico scuto,

Pedes VI.

Antennæ ramosæ,

Oculi bini approximati v. in unum

coadunati - - -

MONOCULUS.

Pedes VIII.

Palpi articulati, simplices,

Oculi II. - - -

ACARUS.

Palpi clavati,

Oculi VIII. - - -

ARANEA.

Palpi chelati,

Oculi verticales bini,

Abdomen rotundatum -

PHALANGIUM.

Abd. cauda articulata terminatum -

SCORPIO.

Pedes X.

Primi chelati,

Oculi bini, pedunculati, mobiles,

Cauda articulata - - -

CANCER.

Pedes XII, quorum

X. chelati,

Oculi bini immobiles - - -

XIPHOSURA.

Caput a thorace multiarticulato discretum,

Pedes numero varii,

Caudæ segmenta apoda - - -

ONISCUS.

Caudæ & totius corporis segmenta pedata,

Pedum paria totidem quot corporis segmenta,

Corpus depressum - - -

SCOLOPENDRA.

Pedum paria duplo utrinque plura quam

corporis segmenta,

Corpus semicylindricum - - -

JULUS.

Insekterne, som have

Ingen Binger,		
Hoved og Dverliv i et Skiold forenede,		
Fødderne 6,		
Famlestænglerne grenede,		
Dynnene tvende nærstaaende, eller til		
eet forenede - -		Leusyer.
Fødderne 8,		
Mundstænglerne leddede og enkelte,		
Dynnene 2.	- - -	Miden.
Mundstænglerne kalleendede,		
Dynnene 8.	- - -	Edderkoppen.
Mundstænglerne krabbekloede,		
Dynnene i Toppen tvende,		
Bommen rundagtig - -		Meyeren.
Bommen endet i en leddet Hale -		Skorpionen.
Fødderne 10,		
De forreste krabbekloede,		
Dynnene tvende paa Stilkke bevægelige,		
Halen leddet - - -		Kræbsen.
Fødderne 12,		
De 10 krabbekloede,		
Dynnene ubevægelige - - -		Gjællefoden.
Hovedet skilt fra det mangeleddede Dverliv,		
Fødderne i Tallet forskjelligte,		
Halens Affnit uden Fødder -		Skrukketrolden.
Halens og hele Kroppens Affnit med Fødder,		
Fødderne saa mange Par som Kroppens Affnit,		
Kroppen flad nedtrykt -		Skaalormen.
Fødderne saa mange Par paa hver Side,		
som Kroppens Affnit,		
Kroppen halv cylindrisk - -		Tusindbeenet.

M o l l u s c a.

Motus tardioris animalcula, mollia, pudentia, vitæ tenacissima, redintegranda, humida, ore instructum obscureum caput, tentaculata apoda.

VERMES, simplicia, loco motiva, imperfecta a veteribus dicta, animantia, destituuntur plurimis attributis nobis perspectis; e minus notis characteribus difficile describuntur ab observatoribus nimis remotæ viscerum vel abyssi incolæ. In dissectis insignis partium vel integri animalis ex singulis fragmentis fit restitutio. Hermaphroditica natura gaudet eorum maxima turba, licet quoque distincti inveniuntur sexus, imo alia, quibus sexuales notæ plane deesse videntur. Dantur, qui veros proferunt fructus, ovula vel vivos tandem fœtus continentes; plures plerumque eodem loculo embryones servant plurimorum ovaria vesiculata, membranacea, fibris unita, aliisque objectis adhærentia, *savagines* dicta, mollia, glutinosa, post partum indies volumine crescentia. Veterum *alcyonia*, *vesicæ marinæ*, Indorum nutrimenta. Aliorum ovula dura obducta sunt membrana: in specie glutinis acervata jacent nonnulla.

Intestina, infesta viventia, exosia nuda, partim animalia occulte intrant, inhabitant, ibique multiplicantur, animalibus interdum coæva, sæpeque commorientia. Non primas tantummodo vias, sed clausas viscerum latebras incolunt animalia, extra animalium corpora

S l i m d y r e n e .

Smaaedyr med langsommere Bevægelse, bløde, udstrækkende sig, meget seilivede, hvis Stykker kan vore til hele, hvis utydelige Hoved er forsynet med Mund, hvis uføddede Krop har Følehorn.

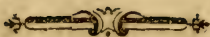
Ormene enkelte, Stødfæstende, hvad de gamle kaldte ufuldkomne Smaaedyr, mangle de fleste Egenskaber, som vi kiende til; efter de mindre kiendelige Kiendemærker ere de vanskelige at beskrive, som alt for langt fra Jagttagerne behoe Indvoldene eller Dybet. Paa dem som overskifres sættes Delene besunderligen i Stand igien, eller og bliver et heelt Dyr af hver Stykke. Den første Hob ere af Tretulle-Arten, endskient man og finder nogle af forskiellig Kiøn, ja endog nogle, som synes ganske at mangle Kiønneses Kiendetegn. Nogle frembringe virkelige Frugter eller omsider en levende Ungel, flere Fostere i et og samme Rum indeholde de flestes Eggeklafer, som ere blæredannede, hindeagtige med Tråader sammensnyede og hængte til fremmede Ting, opkaldte efter Biernes Honningkager, ere bløde, limagtige, tage daglig til i Størrelse efter at de ere lagde; de Gamle kaldte dem Grundved, Sæblærer, Indianerne spise dem. Andres Eg ere overklædte med en haard Hinde, i en Art af Slim ligge nogle sammenpakkede.

Tarmormene de skadelige Art, de nøgne Beenfrie, gaae tildeels hemmelig ind i Dyrene, behoe dem og der formeres, ere undertiden ligesaa gamle som Dyrene, og ofte leve lige med dem. Ikke allene de første Tilgange, men Indvoldenes skulte Røddiker behoes af

vix ullibi in rerum natura obvia? Horum ortum ab omni ævo eruere laborarunt naturæ consulti, nec tamen huc usque nisi meris conjecturis attigerunt. Terram perforant nonnulla, aquis inhærent alia, ibique cadavera vel viva animalia destruunt.

Fimbriata, *Nuda* horumque *Echinodermata*; vel *Testacea*, tentaculis brachiisque instructa: Vagantur pleraque per maria, quorum tenebricosum abyssum tanquam totidem lucernis illuminant phosphorea. Vis quibusdam pruritu mordax, venenata alia, edulia reliqua. Terebrant ligna vel petras nonnulla, in aliis corporibus adnascuntur, iisque adglutinantur vel fugendo adhærent littorea: in fundo pelagi latent arenæque infixæ inhærent rarissima. Calcarea domuncula, Testaceis coæva, augetur cum incola calcifica & sæpe calcivora; destructa autem ipsa destruitur testa, restant tamen fossiles hodie deperditorum conchyliorum reliquæ, olim abyssi cimelia. Terrestris sunt cochleæ minores aliquot tenui testa donatæ, fluvios lacusque inhabitant fragiliora testacea pauca, littora vero, maria vel pelagum maxime solidiora, insectis opposita specierum numero, magna naturæ ludentis varietate multiplicata. Locus plerisque etiamnum in arte deficit; Europæa pauca: Nobis ignotæ Veterum purpuræ, violacea & punicea, unde murice tinctæ vestes & conchyliata peristromata. Incolarum exanimi incubuere pauci,

Dyr, hvilke uden for Dyrenes Legemer neppe findes nogensteds i Naturen? Deres Opspring har Naturdyrkerne gjort sig Umage for at udfinde, dog ere de hidtil ikke kommen nærmere end til blotte Gisninger. Nogle grave sig igiennem Jorden, andre flyde i Vandet, og der ødelegge Aladfler eller levende Dyr.

Bræmme: Ormene, de nøgne og derhen hørende pigskinnede eller Skaldyrene, med Følehorn eller Armer forsynede; De fleste vanke om i Søer, hvis mørke Dyb de lysnende opblink, ret som de vare ligesaa mange Falter. Nogle kan forarsage en brande de Kløen, andre ere giftige, Resten kan spises. Nogle giennembore Træ eller Stene; paa fremmede Legemer vore de op, klæbe sig paa, eller ved at sue hænge sig faste, som leve ved Strandbredderne; paa Havbunden ligze de skjulte og i Sandet indfæstede, som ere de sieldneste at see. Kalkhuset, som Skaldyrene fødes med, vover med den kalkydende og ofte kalkædende Beboer; men naar denne er ødelagt ødelegges Skallen, hvoraf dog høves tilbageblevne opgravne Levninger af de nu tabte Skaldyrshuse, som før udgjorde hele Samlinger i Dybet. Paa Vandet opholde sig nogle af de mindre tyndskallede Snekkedyr; Floderne og Søerne beboe nogle faa sprødfskallede Skaldyr, men de stærkskallede leve ved Strandene, i Søerne og i Havet, hvilke i Tallet kan sættes mod Insekterne, og ere formerede ved den spillende Naturs mange Afendringer. De flestes Opholds Sted har Videnskaben endnu ingen Kundskab om: Faa ere Europæiske. De gamles Purpursnekker, den violette og den purpurøde ere os ubekjendte, hvoraf de hærde deres snekke-

pauci, evacuatas testas attente legit summa curiositas, difficile distribuit vagiens adhuc in cunis scientia, sub barbaris nominibus care emit erudita luxuria, easque a quiviliis ad pretiosiores vitiando nobilitat artificum politura, ut pulchrius pateant vividi sub calce vel epidermide latentes colores.

Conchyliæ, ex unica testa formata, *univalvia* dicta, ob spiram omnibus fere communem COCHLEÆ sunt; e duabus autem pluribusve testis componuntur *bivalves* aut *multivalves* CONCHÆ.

Omnia suo proprio, testæ connexo, gaudent animali e fimbriatorum ordine; nec tamen fimbriata omnia testacea. In perfectioribus, quorum pars cochleas inhabitat, distingvenda veniunt *tentacula* II. v. IV. retractilia, vel semper exserta *brachia*, *oculi* in tentaculorum apice vel ad eorum basin conspicui, *os* ejusque *maxillæ* vel *rostrum*, *spiraculum*, *anus*, *branchiæ* & *pes*, cui insidet cochlearum *operculum* corneum v. calcareum, veterum *umbilicus veneris*, pro lubitu aperturam domicilii claudens, probe distingvendum a crusta, qua terrestres cochleæ suas per hiemen obturant testas. Minus distinctis partibus gaudent concharum animalia, in quibus tantummodo aperta jacent *os* IV-labiatum, *pes*, *spiracula* bina & *branchiæ*: Luxuriantur nonnulla *margaritis* una v. pluribus quorum dos in candore, magnitudine, orbe, lavore & pondere constat: Filis byssi affiguntur

farvede Klæder, og i Sneglesaften dypede Tapeter. Inddyrenes Undersøgning har faa lagt sig efter, de udtømmede Skaller har den store Videlyst agtsom opsamlet, den spæddaldrende Videnskab vanskeligt inddeelt, og den lærde Odselhed dyrt kjøbt under fremmede Navne; og dem fra den ringeste til de kostbareste forvædler Kunstneren, naar han ved sin Poleering forfalcker dem, at de levende Farver, som ligge skjulte i Skallen eller under Overhuden kan komme smukkere frem.

Skaldyrshusene som bestaae af et eneste Skal, kaldes *Enskallede*; so medelst Snegletrækket, som næsten alle have tilføelles, ere de *Snekker*: Men af tvende eller flere Skaller sammensættes de *Toskallede* eller *mangeskallede Muskler*.

Alle eye deres eget til Skallen anvorne Dyr, som henhører til Bræmmeormenes Orden, dog ere ikke alle Bræmmeormene Skaldyr. Hos de fuldkomnere, hvoraf endeel beboe Sneglehusene, kan man adskille 2 eller 4 tilbagetrækkelige *Sølehorn*, eller nogle altid udstrakte *Armer*, *Øynene*, som kan sees paa Enden eller ved Roden af *Sølehornene*, *Munden* og dens *Risæber* eller *Suerør*, *Lufthullet*, *Gatboret*, *Gicellerne* og *Soden*, hvorpaa sidder det hornagtige eller kalkartige *Sneglelaag*, de gamles *Venus-Navle*, som lukker, naar de vil, Husets *Munding*, og er vel at skille fra den *Skorpe*, hvormed *Land snekkerne* lukke deres Skal om *Vinteren*. *Muskeldyrenes* *Dele* ere mindre tydelige; man seer ikkun den *fireløbede Mund*, *Soden*, *tvende Lufthuller* og *Gicellerne*: *Nogles* *Overflod* bestaaer i *een* eller *flere Perler*, hvis *Pragt* sættes i *Reenheden*,

guntur quædam. Omnibus commune est *integumentum*, quo involvitur integrum corpus, vel ejus pars.

Cochlearum structuram internam maxime diversam offerunt *concameratae* testæ, quæ pluribus gaudent dissepimentis *siphone* connexis, dum reliquæ *uniloculares* tota cavitate patent. Figura, superficies vel reliqua conditio describitur denominationibus variis e similibus aliis depromtis; Partes unde desumuntur characteres notabiliores sunt sequentes;

Spira revolutio testæ, quam vel intra se facit involuta *cochlea discoidea*, vel qua apex in altera extremitate eminent *turbinata*, vel qua tota patet prolongata *turrita*.

Anfractus est pars spiræ, unica revolutione descripta; si revolutio motui solis respondet, anfractus dicitur *secundus*, quod in Cochleis *dextris* obtinet; in *sinistris* autem, rarioribus, revolutio fit contrario motu, unde anfractus vocatur *contrarius*.

Notantur imprimis anfractus læves, fulcati, striati, angulati, carinati, nodosi, aculeati, spinosi, frondosi: Superne tantum mucronati vel tuberculati testas *coronatas*, *calvis* oppositas, constituunt.

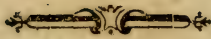
Størrelsen, Kuglen, Glatheden og Tyngden: Nogle hæfte sig fast ved en Søe-Silke. Alle har et tilfælles Skjul, hvori hele Legemet eller en Deel deraf er indsvøbt.

Den meest besynderligste af Snekernes indvortes Struktur giver os de i Rum afdeelte Skaller, som bestaae af flere Skallerumme, hvilke hange sammen ved et Kor eller en Hævert, da de øvrige Snekker ikkun har et eenlig Rum, som naaer dem heel igiennem. Figuren, Overfladen og øvrige Bessaffenhed, beskrives med adskillige Navne, som man tager af andre Ting, som de ere lige. Delene, hvoraf de betydeligste Kiendemerker tages ere følgende:

Snægletrækket, er Skallens Omvrid snoed i sig selv, som gjør Snekken Tallerkenrund, eller saaledes snoed, at dens Endespids staar uden for en af Snekkens Ender, da den er hvirvlet, eller saaledes at den heel er udtrækket, og kaldes **Taarned**.

Snæglegangen, er den Deel af Snægletrækket, som beskrives ved eet Omvrid: Svarer Omvridet til Solens Gang, kaldes Snekkegangen medløbende, saaledes er det i Retsnekkerne; men i Forkeertsnekkerne, som ere rarere, skeer Omvridet tvært derimod, hvoraf Snekkegangen siges modløbende.

Man merker i sær de Snekkegange som ere glatte, furede, sribede, kantede, skarprandede, knudede, piggede, tiornede, bladede; De som oven paa have Spidsen eller Knorten udgjør de krunede Skjal, som sættes mod de krunagede.

Sutura connectuntur anfractus *contigui*, ibique omnino distant *disjuncti*.

Mucro, apex spiræ in vertice testæ prominulus, clausus; sæpius acuminatus nonnullis decollatus, quibusdam impressione verticis umbilicatus.

Columella, basis circa quam revolvuntur anfractus, quibusdam subtus *prominula*, interdum foramine pater, *umbilicus* dicto, quod ubi deest, *testa imperforata* dicitur.

Apertura, introitus cochleæ a labris inclusus; respectu ad testæ longitudinem parallela, vel oblique ducta; varie figurata, orbicularis sc. tetragona, semilunaris, ovalis, linearis, dilatata, coarctata, emarginata vel effusa, sæpiusque ita genera determinans.

Labrum, limbus cochleæ, aperturam vel totam vel ex parte determinans; datur labrum *exterius* semper liberum, & *interius* columellæ sæpius adnatum, interdum supra eam explanatum, unde *columella gibba* vel *plicata*; quibusdam abrasum *columellam planam* constituit. Dilatatur labrum subinde in lacinias lineares, lobos, vel alio modo, unde dicitur *digitatum*, *lobatum* v. *ampliatum*.

Sømmen, er hvor de lukte Snekkengange røre hinanden, og der staae de aabne aldeles fraskilte.

Pyndten, den lukte Ende af Snegletrækket, som staaer uden for Snekkens Endetop; oftest er den tilspidset, paa nogle er den afbrækket, paa andre er den ved Endetoppens Indtryk bleven Navles boret.

Sneglestangen, den Grund om hvilken Sneglegangene omrides, paa nogle er den neden til udstaaende, unde tiden er den udboret med et Navle hul, men naar det fattes, siges Skallen uigennemboret.

Mundingen, Indgangen til Snekken, omgivet af Lipperne; er i Henseende til Skallens Længde parallel eller skråtrækket; forskjellig Skabt, nemlig cirkelrund, firekantet, halvmaaned, eggerund, jevnbred, udvidet, sammenknebet, indskaaren eller udlobende; og ofte saaledes bestemmer Slægterne.

Lippen, Snekkens Uderrand, som enten for en Deel eller aldeles bestemmer Aabningen; man har **Uderlippen**, som altid er frie, og **Inderlippen**, som oftest er angroet til Sneglestangen, unde tiden udbredet derover, hvoraf Sneglestangen bliver pukkelfrund eller foldet; paa nogle er den ligesom bortskaaren og gjør Sneglestangen fladtrykt. Undertiden udvides Lippen i smale Flipper eller Tunger, eller paa andre Maader, da den siges fingred, tunged eller vidmundet.

Cauda est angustatum labrum una cum columella elongata postice productum, desinens in *canalem dextrum, sinistrum* vel *rectum*.

Concharum valvulae numerandae sunt, aequalesque ab inaequalibus, aequilateres ab inaequilateribus distingvendae: Partes in bivalvibus maxime observandae sunt:

Valvulae, dextra & sinistra, ex partibus conchae anticis & posticis determinandae.

Cardines, interius dentati saepius, valvularum hypomochlion sub conchae apertura constituunt, interdum ope ligamenti cornei exterius cohaerentes.

Nates, conchae umbones bini, saepius mucronati, ad cardines exterius utrinque eminentes.

Aures, prominentiae alaeformes marginales, ad nates positae.

Vulva, regio conchae marginalis, extrorsum figura, spinis, fulcis vel colore distincta, ad cardines prope nates sita, clausae conchae utramque testam, rimula saepe hiantem, quasi connectens.

Anus, regio conchae marginalis exterior, impressione vel colore distincta, e regione vulvae pone interjectas nates sita, binas valvulas combinans.

Stiarten, er den smallobende Lippe, som med den langstrakte Snekkestang er bag til udlobende, endende sig i en høyreløbende, venstreløbende, eller retløbende Kende.

Musklernes Skaller maae tælles, de ligestore skilles fra de uligestore, og de ligesidede fra de uligesidede. De Dele som paa de Toskallede mest maae lægges Merke til, ere:

Skallerne, den høyre og den venstre, som maae bestemmes af Musklens For- og Bag-Dele.

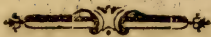
Hængslerne, indvortes som oftest tandede, udgjør Skallerne's Hvilepunkt naar Musklen aabnes; undertiden ere de ved Hielp af et hornagtigt Baand udvortes sammenhængende.

Næbbene, Musklens tvende Forhøjninger, som oftest tilspidsede, udstaaende uden til paa begge Sider af Hængslerne.

Ørene, vingedannede Udhang paa Bredderne ved Næbbene.

Venusplætten, en Plads paa Musklens Brædder, som udvortes ved Figur, Tøner, Fuurer eller Farve er kiendelig adskilt, som ved Hængslerne nær Næbbene paa den lukte Muskel ligesom samler begge Skaller, der ofte gabe med en liden Sprekke.

Gatplætten, en Plads paa Musklens udvortes Brædder, kiendelig ved Indtrykning eller Farve, siddende lige over for Venusplætten bag Næbbens, sammenføyende begge Skaller.

Limbus valvulæ exterior, circumscribitur *marginē clauso* vel *hiante*, superiore ante vulvam, posteriore pone anum, *exteriore* natibus opposito.

Superficies exterior valvularum varia; hinc distingvendæ inprimis

Concha antiquata, cujus testæ longitudinaliter fulcatae, sed transversis appositionibus quasi interceptæ.

Concha pectinata, quæ longitudinaliter fulcata vel striata, striis autem vel sulcis antice ad angulum acutum divergentibus.

Lineæ longitudinales, a natibus ad marginem decurrentes.

Lineæ transversales, a natibus ad nates arcu margini parrallelo descriptæ.

ZOOPHYTA in bivio animalium vegetabiliumque paradoxa facie constituta, animalia vere vegetantia, plantæ quasi animatæ. Simplici gemma ex ovulo emergunt pleraque sæpius radicata; novisque successive evolvendis gemmis in trunculum elongantur. Apice crescit truncus & multiplicata vita sæpius in ramosam suæ speciei præfixam formam & limitatam magnitudinem constanti lege spargitur & adolescit, in multis proportionato simul in crassitiem incremento formatur stirps, dum in aliis gracilis manet. Animalis medulla prodit in animalcula florida, sponte se claudentia, aperientia, moventia, sentientia, alimentum affluens colligentia, per os ingurgitantia.

Kanden af Skallen uden til omridses af den Lufte eller gabelde Bredde; Den øverste foran Venusplatten, den bagerste bag Garplassen, den yderste tvært for Næbbene.

Overfladen uden til er paa Skallerne adskillig, i sær maa kiendes

Overstrygstiæl, hvis Skaller ere paa langs fuurede, men ligesom forekomne med Tværlæg.

Ramstiæl, som paa langs er fuuret eller sribet, saaledes at Fuurerne eller Striberne foran gaae ud til en Spidsvinkel.

Langlinier, de som løbe fra Næbbene til Bredden, Tværlinier, de som ere beskrevne fra Næbbene til Næbbene med en Bue, som er parrallel til Bredden.

Dyreplanter, ere satte midt imellem Dyrene og Planterne med et underligt Udseende, Dyr, som virkelig groe, Planter, som ligesom have Dyreliv. Fra et lidet Eg udskyde de med en enkelt Knop næsten alle, som oftest ere rodfastede; og formedelst nye Knopper som efterhaanden udvikles forlænges de til en Stamme. Stammen udgroer i Enden og i at formeres oftest spreder sig og tager til efter en bestandig Indretning til en grened i sin Art fastsat Skikkelse og Størrelse, Nogles Værter dannes tillige med i proportioneret Tykkelse, naar andre blive altid smekre. Dyremarven brøder ud til blomstrende Dyr, som selv lukke sig, aabne sig, bevæge sig, føle, samle til sig overflødig Føde og svælge den igjennem Munden. Den affkødbevægende Evne, som allene tilhører Dyrene, har neppe nogen af disse, endskiønt, ligesom

tantia. Facultas animalibus solemnibus loco motiva vix ullis horum concessa, licet plantarum instar nonnullarum nativitatibus locum mutant libera & vaga pauca; denique vita animalis & voluntarii motus in nonnullis torpent insigniter. Lapidescunt calcifica lithoptyta; corneam indolem assumunt indurescentia Ceratophyta; cortice contrariæ naturæ, semper organico, vestiuntur nonnulla. Quoniam latent animales characteres plurimi, descriptionibus sufficiant sceletorum diversæ qualitates & substantiæ.

Auctores hanc partem tardius coluerunt, paucissimi observatores.

Intestina plurima egregie absolvit *Pallas* in diff. Lugd. B. 1760. quæ haud innotuit Medico ichnographo *Palmer* in diff. Edenb. 1766.

Fimbriata ex propriis observatis descripserunt

In Mediterraneo mari *Bobadshius* 1761. borealia minuta *Mullerus* 1771. Varia illustravit *Baisterus* 1762 sq. Anatomica nonnulla proposuerunt *Swammerdam*, *Tyson*, *Lister* &c.

Testacea figuris illustrarunt sæpius pretiosissimi *Bonnannus* 1681. *Listerus* 1685. *Rumphius* 1705. *Petiver* 1703. *Gualtierus* 1742. *Argenville* 1742. *Regenfusii* Commentatores 1758. *Adansonus* 1757. Sua contulere *Columna*, *Barrelierus*, *Planus*, *Kleinus*, superflua censenda sunt *Sebæ* infelici partu edita.

ligesom visse Planter, nogle faa frie og omvankende kan forandre deres Fødested; endelig er Dyrelivet og de frie Bevægelser hos nogle meget mat og ukiendelig. De kalkfydende Steenplanter blive Steen, de haardnende Hornplanter faae Hornets Beskaffenhed; nogle omklædes med en Bark, som er af modsat Natur, men altid organisk. Da de fleste Dyremærker ligge skjulte, faa maae Skelettets Egenstaber og Bæsen være os nok for Beskrivelserne.

Skribenterne have sildigst lagt sig efter denne Deel, faa have selv været Jagttagere.

Tarm-Ormene, de fleste ere vel afhandlede ved **Palas** 1760. hvilket var ubekjendt for **Lagen Palmer**, som samlede Tegninger 1766.

Bræm-Ormene beskrev efter egne Jagttagelser **J Midlanske Søren Bohadsch** 1761. **Smaae Nordiske Müller** 1771. Adskillige har **Baster** 1762 givet Oplysning om. Anatomiske Opdagelser skulde vi **Svammerdam**, **Tyson**, **Lister** o. s.

Skaldyrene ere ved Figurer oplyste af de som oftest kostbareste **Bonann** 1681. **Lister** 1685. **Rumph** 1705. **Petiver** 1702. **Gvaltier** 1742. **Argenville** 1742. Afhandlerne til **Regensfujes** 1758. **Adanson** 1757. Biedragende dertil have været **Columna**, **Barreliere**, **Bianchi**, **Klein**; til Overflod kan man regne hvad **Seba** har haft, og uheldig er kommen for Lyset.

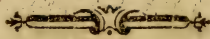
Methodici præcipui *Linné*, *Adanson*, *Argenville*, *Lange*, *Rumpfius*; Omnium methodos collegit *Bergen* 1760.

Zoophyta plantis annumerabantur usque ad initium præsentis seculi 1726, quo floriformia animalcula detexit *Marfiglius*, quos veros habuit flores, sentita licet animali natura. *Peysonellus* 1727. eos animalia dixit vix audiendus, nisi *Trembleus* 1739. hydræ vitam animaleam & restaurationem ex dissectis detexisset. *Peysonelli* sententiam resuscitarunt *Reaumurius* & ad littora allesti *Jusfiæus* & *Guettardus* 1741. quorum vestigium *Linneo* duce premebant *Loeflingius* & *Vit. Donati* 1745. Viam magis aperuit per Sertularias lynceus *Ellisius* 1755. quem initio ad littora comitabatur *Büttnerus*. Lucem his omnibus addidit clarissimam solidis observatis celebris *Pallas* 1766. Borealia *Zoophyta* & reliqua marina egregie dilucidat *Gunnerus*. Meritis quoque inclaruere *Roeselius* ceteri.

Methodisterne ere i sær Linne, Adanson, Aregenville, Lange, Rumpf; Alles Metoder ere samlede af Bergen 1760.

Dyreplanterne, regnedes til Værterne indtil nærværende Aarhundredes Begyndelse 1726. da Marsigli opdagede de blomsterdannede Dyr, som han holdte for virkelige Blomster, endskjønt han mærkede den dyreagtige Natur. Peysonel 1727. kaldte dem Dyr, men troedes neppe, om ikke Trembley 1739 havde opdaget Polypens Dyreliv og de overskaarnes Igienvorning, Peysonels Mening toges op igien af Reaumur og de til Sæstranden henlokkede Jusseux og Guettard 1741. hvis Fodspor bleve fulgte under Linnes Anførsel af Loeffling og Donati 1745. Nu aabnedes Veyen mere ved Dyremossene af den skarpsnede Ellis 1755, hvilken Büttners i Begyndelsen fulgte til Strandkanten. Alt dette har den af grundige Jagttagelser berømte Pallas 1766 sat i større Lys. Nordiske Dyreplanter og øvrige Sæeting ere hyperlig forklarede af Gunnerus. Ved Fortienester ere og Roesel og øvrige bragte i Anseelse.

Simplicissima animalis forma, partesque vitales distinctæ, compositis stirpibus medullam animale[m] vestientibus oppositæ, divisionem requirunt generalem, quæ pro varia corporum & structuræ conditione alias subdivisiones exigit.

Tribus.

Ordo.

VERMIS, animal simplex, varie mobile,

Inarticulatum, nudum - - - INTESTINUM.

Articulatum, nudum vel testæ incola - FIMBRIATUM.

ZOOPHYTON, molluscum, vegetans, compositum, stirpescens,

Stirps radicata lapidea - - - ZOOPHYTON.

Stirps sæpius radicata cornea v. mollior - - - CERATOPHYTON.

ORDINUM *Characteres.*

I. INTESTINA.

Corpus apodum, intestiniforme, exosse, glutinosum.

Caput indiscretum, Ore instructum.

Cor uniloculare vel obscurum.

Locus in visceribus terræ & animalium maxime frequens.

• Pertusa poro laterali.

Lumbricus. Sipunculus. Fasciola.

• Imperforata, poro laterali nullo.

Gordius. Ascaris. Hirudo. Myxine.

Den meest enkelte Dyreskikkelse, og de tydelige Livsdele, imodsatte de sammensatte Værter, som omgive en Dyremarv, udfodre en almindelig Inddeling, som efter Legemernes og Bygningens adskillige Beskaffenhed udkræver andre Afdelinger.

Stammen.	Ordenen.
Ormen, et enkelt Dyr med adskillig Bevægelse;	
Uden Ledemoder, nøgen - - -	Tarmormen.
Med Ledemoder nøgen ell. i di Skal -	Bræmormen.
Dyreplanten, Slindyr, groende, sammensat,	
Stammevoerende,	
Stammeværten rodfæstet, steenarted -	Steenplanten.
Stammeværter, oftest rodfæstet, hornagtig	
eller blødere - - -	Hornplanten.

Ordenernes Kiendemærker.

I. Tarmormene.

Kroppen uden Fødder tarmdannet, uden Been, limagtig.

Hovedet uadskilt, forsynet med Mund.

Hiertet eenkamret eller utydelig.

Opholdsstedet somtiest i Jordens eller Dyrenes Indvolde.

* Igienneboerede med et Sidehal.

Qvæisen. Sprøytteren. Jkten.

** Uigienneboerede, uden Sidehal.

Vandtarmen. Spolormen. Tjlen. Slepmafen.

II. FIMBRIATA.

Corpus apodum, tentaculis vel brachiis (flagellis) instructum, interdum osficulum continens; mucosum, nuquam aut calcarea testa obtectum.

Caput indiscretum, ore instructum maxilloso vel rostrato.

Cor uniloculare vel obscurum.

Locus fere omnibus in Mari.

* *Animalia nuda.*

a) Ore supero; basi se affigentia.

Actinia. *Ascidia.*

b.) Ore antico; corpore pertuso laterali foraminulo.

Limax. *Aplysia.* *Doris.* *Tethys.*

c.) Ore antico; Corpore tentaculis antice cincto.

Holothuria. *Terebella.*

d.) Ore antico; Corpore brachiato.

Triton. *Sepia.* *Clio.*

Lernæa. *Scyllæa.*

e.) Ore antico; corporis tentacula pediformia.

Aphrodita. *Nereis.*

f.) Ore infero centrali.

Medusa. *Asteria.* *Echinus.*

II. Bræmormen.

Kroppen uden Fødder, forsynet med Følehorn, eller Armer; undertiden indeslutter et Been; er slimet, nøgen eller skjult i en kalkartig Skal.

Hovedet uadskilt, forsynet med Mund, som har Kirber eller Suerør.

Hiertet eenkamret, eller uthdelig.

Opholdsstædet næsten for alle i Havet.

* Nøgne Dyr.

a.) Munden oven paa; ved Foden fasthæstende.
Søekusjen. Vandblæren.

b.) Munden foran; Kroppen med Sidehul.
Sneglen. Søeharen. Doriden. Søepungen.

c.) Munden foran; Kroppen foran med Følehorn omringet.
Zolothurien. Træormen.

d.) Munden foran; Kroppen armet.
Tritonen. Blækspruten. Søevingen.
Tofnetrolden. Tangvragget.

e.) Munden foran; Kroppens Følehorn fodlignende.
Søemusjen. Nereiden.

f.) Munden neden under Middelpunkten.
Goplen. Korstrolden. Igelfiæret.

•• *Animalia Testacea.*

a.) Multivalvia.

Chiton. *Lepas.*

b.) Bivalvia.

Pholas. *Mastra.* *Spondylus.*

Mya. *Cardium.* *Ostrea.*

Solen. *Chama.* *Anomia.*

Tellina. *Venus.* *Mytilus.*

Donax. *Arca.* *Pinna.*

c.) Univalvia spira regulari:

Nautilus. *Trochus.* *Cypræa.*

Orthoceros. *Helix.* *Tonna.*

Ammonia. *Nerita.* *Cassida.*

Argonauta. *Bulla.* *Buccinum.*

Haliotis. *Conus.* *Strombus.*

Turbo. *Voluta* *Murex.*

d.) Univalvia spira nulla vel irregulari.

Patella. *Dentalium.* *Serpula.* *Teredo.*

Sabella.

Incolæ testarum paucæ rite notæ: Chitonem inhabitat Doris, Lepades Triton. Bivalvia hiantia & divaricata Ascidia, cui accedit Mytuli animal; Pinnæ incola est Limax; ceteris annumeratur Tethys; Univalvia multilocularia quoad animal minus sunt nota; in argonauta velificat Sepia; reliquorum incola est limax, sed Tubulos implet Terebella.

** Dyr i Skal.

a.) Mangefallede.

Slangekronen.

Søeruret.

b.) Toefallede.

Mandelsticællet.

Trugsticællet.

Klapsticællet.

Sandmigen.

Hiertesticællet.

Østersen.

Langsticællet.

Køesticællet.

Borsticællet.

Tællinen.

Venussticællet.

Muslingen.

Kiilesticællet.

Arken.

Stinken.

c.) Eenfallede med regelret Snekkelinie.

Skibsnekken.

Topsnekken.

Snogpanden.

Langhornet.

Soelhornet.

Tøndesnekken.

Ammonhornet.

Svømsnekken.

Stormbuen.

Kronjagten.

Bøblesnekken.

Kruksnekken.

Søerret.

Reglsnekken.

Skruvsnekken.

Zwirvelsnekken.

Valsesnekken.

Purpursnekken.

d.) Eenfallede med ingen eller uregelret Snekkelinie.

Sløesticæl.

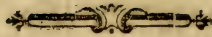
Søetanden.

Ormørret.

Jægteboret.

Sandørret.

Faa af Skallenes Beboere ere retmæssig bekiendte: Slangekronens Dyr er Doriden, Søerurets er Tritonen. De gabende og frastaaende Toefallede beboer Vandblæren, som Dyret i Muslingen ligner, Stinkens Dyr er Sneglen, de øvriges føres til Søepungen: De eenfallede i Rum inddeelte ere i Henseende til Dyret lidet bekiendte; i Kronjagten segler Blæksprusten; de øvriges Beboere er Sneglen, men udi Rørene sidder Træormen.

III. LITHOPHYTA.

Stirps calcarea, sæpius ramificata, fixa, vasculosa; orificia patentia.

Medulla animalis vegetans, efflorescens, prolifera, simplex vel composita, sæpius polyparia.

Locus: in alto pelago ejusque cavernis in omnem directionem vegetat.

Tubipora. *Madrepora.* *Millepora.*
Cellepora. *Isis.*

IV. CERATOPHYTA.

Stirps cornea vel mollior, membranacea, ramificata simplex vel polymorpha; basi affixa vel vaga nuda vel cortice calcareo organifato obteeta, orificia patentia.

Medulla animalis vegetans, efflorescens, prolifera, polyparia.

Locus in pelago & ad littora, liberis nonnullis alibi.

• Fixata.

Gorgonia. *Tubularia.*
Antipathes. *Corallina.*
Alcyonium. *Eschara.*
Spongia. *Sertularia.*

** Vaga vel libera.

Hydra. *Tænia.*
Brachionus. *Volvox.*
Pennatula. *Furia.* *Chaos.*

III. Steenplanterne.

Bærten kalkagtig, oftest grened, fastgroed, karfuld, Mundingerne aabenstaaende.

Dyremarven, groende, udblomstrende, yngelsom, enkelt eller sammensat, oftest Polyparted.

Opholdsstædet: i Havdybet og dets Huler til alle Sider. groende.

Orgelkorallen. Stiernekorallen. Punktkorallen.
Zulkorallen. Stribekorallen.

IV. Hornplanterne.

Bærten hornagtig eller blødere, hindeagtig, grened, enkelt eller mangedannet; med Roden fasthæftet, eller omflydende. Nøgen eller skult med en kalkagtig organiseret Bark. Mundingerne aabne.

Dyremarven, groende, udblomstrende, yngelsom, Polyparted.

Opholdsstædet i Havet og ved Strandkanterne; Nogle løse opholde sig andensteds.

* Rodfæstede.

Søetræet.	Pibemoffet.
Havgrenen.	Koralhoffet.
Grundveddet.	Bladkorallinen.
Søesvampen.	Dyremoffet.

** Omvankende, løse.

Polypen.	Bændelormen.
Dyrblomstret.	Trilleren.
Søefiaeren.	Surien. Kaoffet.

Generum

Tabulæ Synopticæ.

Molluscum,

Vermis,

Intestinum,

Pertusum poro laterali,

Corpus teres,

Annulatum, exasperatum,

Cingulo carnosæ cinctum - - LUMBRICUS.

Lave,

Rostrum cylindric. angustatum - SIPUNCULUS.

Corpus depressum, applanatum,

Porus ventralis & terminalis - - FASCIOLA.

Imperforatum,

Corpus æqualiter filiforme - - - GORDIUS.

Corpus teres,

Apterygium,

Extremitatibus subulatum - - - ASCARIS.

Extremitatibus truncatum - - - HIRUDO.

Pinna subtus carinatum,

Os cirris maxillisque instructum - MYXINE.

Slægternes
Udtogs-Tabeller.

Slindyr,

Ormen,

Farmormen,

Igiennemboret med Sidehul,

Kroppen smaltrind,

Ringed, hvas,

Drigivet med et Røddbaand - - Oveisen.

Glat,

Suerøret cylindrisk og smal - - Sprøysteren.

Kroppen flad nedtrykt,

Hullet i Bugen og Enden - - - - - Iken.

Uigiennemboret,

Kroppen jævntaaaddet - - Vandtarmen.

Kroppen smaltrind,

Uden Finner,

Snlspids i Enden - - Spolormen.

Ustampt i Enderne - - - - - Iglen.

Med Finne langs neden under,

Munden trævled og kjaebed - - Sleepmafen.

Slindyr,

Molluscum,

- Vermis,
 Fimbriatum,
 Os superum,
 Apertura unica, intus tentaculata,
 Corpus basi se affigens - - - ACTINIA.
 Aperturæ binæ, altera humilior,
 Corpus basi affixum - - - ASCIDIA.
 Os anticum,
 Foramina lateralia,
 Unicum dextrum,
 Ano & genitalibus commune,
 Tentacula supra os IV. - - - LIMAX.
 Anus distinctus, dorsalis,
 Ciliis nullis,
 Tentacula IV. antica - - - APLYSIA.
 Ciliis cinctus,
 Tentacula II. intra foramina retra-
 ctilia - - - DORIS.
 Gemina sinistra,
 Proboscis cylindrica sub labio expli-
 cato - - - TETHYS.
 Foramina lateralia nulla,
 Tentacula antica plura,
 Carnosa,
 Corpus ovato-oblongum,
 Anus terminalis - - - HOLOTHURIA.
 Capillaria,
 Corpus filiforme,
 Os anticum, tubam exserens - TEREBELLA.

Slimdyr,

Ormen,

Bræmormen,

Munden oven til,

Åbningen en eneste, inden til Følehorn,

Kroppen hæftende sig fast med Foden - Sæfusett.

Åbningerne tvende, den ene lavere,

Kroppen med Foden fasthæftet - Vandblæren.

Munden foran,

Huller paa Siden,

Et paa høyre Siden,

Tilfælles for Gatbor og Avlelemmer,

Følehornene over Munden 4 - Sneglen.

Gatboret fraffilt, paa Ryggen,

Uden Frøndser,

Følehornene 4. foran - - - Sæharen.

Med Frøndser,

Følehorn. 2, i Huller indtrækkelige - Doriden.

Dobbelte paa venstre Siden,

Cylindrisk Snabel under den udvi-

dede Læbe - - - Sæpungen.

Tungen Huller paa Siden,

Følehornene foran mange,

Kiøddede,

Kroppen langagtig eggerund,

Gatboret i Enden - - - Soloturien.

Haaragtige,

Kroppen traaddannet,

Munden foran, udstikkende et

Rør - - - Træormen.

Slimdyr,

Molluscum,

Vermis,

Fimbriatum,

Os anticum,

Foramina lateralia nulla,

Brachia XII. bipartita, postica chelifera,

Corpus oblongum,

Lingva involuta spiralis - - - TRITON.

Brachia VIII. v. X. corylis asperfa,

Corpus vaginatum,

Os corneum, terminale - - - SEPIA.

Brachia VI, diversæ, figuræ per paria remota,

Corpus compressum, dorso canaliculatum,

Os foramine edentulo terminale - SCYLLÆA.

Brachia II. dilatata, alæformia opposita,

Corpus vaginatum - - - CLIO.

Brachia II. v. III. teretia,

Corpus oblongum, teretiusculum - LERNÆA.

Articuli utrinque plures pediformes,

Corpus ovale sæpius squamatum,

Os inerme, tentacula II. fetacea - APHRODITA.

Corpus lineare elongatum,

Os ungviculatum, tentacula plumosa - NEREIS.

Os inferum, centrale,

Corpus gelatinosum, læve - - - MÈDUSA.

Corpus subcoriaceum, tentaculis muricatum,

Oris valvulæ V. - - - ASTERIAS.

Corpus crusta ossea tectum, spinis mobilibus,

Oris valvulæ V. - - - ECHINUS.

Slimdyr,

Ormen,

Bræmormen,

Munden foran,

Tungen Sidehuller,

Armene 12 dobbelte, de bageste krabbefloede,

Kroppen aflang,

Tungen indrullet

Tritonen.

Armene 8 ell. 10 med spredte Sæevorter besatte,

Kroppen i en Skede,

Munden hornagtig, yderst

Blækspruten.

Armene 6, forskjellig dannede, parvis adskilte,

Kroppen sammentrykt, Ryggen fureet,

Mundsprækken yderst

Tangvragget.

Armene 2, brede, vingedannede, modsatte,

Kroppen i en Skede

Sæevingen.

Armene 2 eller 3 smaltrinde,

Kroppen aflang trindagtig

Toknetrolden.

Foddannede Leed, paa begge Sider mange,

Kroppen eggerund, oftest skællet,

Mund. tandfrie, 2 børstesp.

Føleh. - Sæemuslen.

Kroppen jevnbred, langstrakt,

Munden floetandet, fæerede

Føleh. - Nereiden.

Munden neden under, og i Middelpunkten,

Kroppen geleeagtig, glat

Goplen.

Kroppen læderagtig med Følehorn pigged,

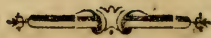
Mundklappene 5

Korstrolden.

Kroppens Skul bearnagtig, med bevægelige Torne,

Mundklappene 5

Igelkæberet.

Molluscum,

Testaceum,

Multivalve,

Testæ longitudinaliter digestæ - CHITON.

Testæ inæquales, per paria oppositæ,

Basis affixa - LEPAS.

Bivalve,

Divaricatum,

Accessoriis minutis postice clausum - PHOLAS.

Hians altera extremitate,

Dens crassus vacuus - MYA.

Hians utraqve extremitate,

Dentes laterales teneres, remoti - SOLEN.

Clausum,

Dentes laterales a postico remoti,

Alterius testæ vacui,

Testa ovata vel orbiculata,

Antice acuta, ad alterum latus flexa - TELLINA.

Antice obtusissima - DONAX.

Testas mutuo intrantes,

Dens posticus complicatus,

Foveola adjecta,

Testa inæquilatera - MACTRA.

Dentes postici bini alternati,

Testa cordata - CARDIUM.

Dens posticus obsoletus vel nullus,

Testa varie figurata, grossior - CHAMA.

Dentes laterales postico approximati, divaricati,

Testa cordata vel orbiculata - VENUS.

Mollu-

Slimdyr,

Skaldyr,

Mangeskallet,

Skall. følgende langs efter hinanden - Slangekronen.

Skallerne uligestore, parviis imodsatte,

Foden fasthæftet = = = Sæeruret.

Toskallet,

Skævvende,

Bagtilluft med smaae Hielpesk. = Mandelskæillet.

Bavende i den ene Ende,

Tanden tyk og friestaaende = = Sandnægen.

Bavende i begge Ender,

Sidetænderne, tynde og afstaaende = Langskæillet.

Luffet,

Sidetænderne langt fra den bagerste,

Friestaaende i den ene Skal,

Musflen eggerund eller cirkelrund,

Foran spids, bøved til en af Siderne = Tellinen.

Foran meget stumpbutted = Kiilekæillet.

Indbyrdes indgribende i Skallerne,

Bagtanden foldet,

En Fordybning derhos,

Musflen uligesidet = = Trugkæillet.

Bagtænderne 2, hverviis indgribende,

Musflen hiertedannet = Hierteskæillet.

Bagtanden utydelig eller borte,

Musflen adskillig danned, tyk. = Koeskæillet.

Sidetænderne tæt til den bageste, skævvende,

Musflen hiertedannet eller cirkelrund = Venus-

kæillet.

Molluscum,

Testaceum,

Bivalve,

Dentes laterales nulli,

Postice omnes,

Numerosa serie alternatim intrantes,

Testa æquivalvis - - - ARCA.

Bini, foraminulo distincti,

Testa inæquivalvis depressa,

Plicata, spinisve rigida - - SPONDYLUS.

Nulli,

Cardinis fossula & striæ laterales,

Testa planiuscula,

Pectinata aurita, }

Rudis }

OSTREA.

Cardinis cicatricula linearis marginalis, pro-
minens introrsum dente laterali,

Testa altera sæpe planiuscula perforata,

Radii II. ossei intus elevati - - ANOMIA.

Cardinis linea subulata, excavata, lon-
gitudinalis,

Testa rudis, bysso sæpius affixa - MYTILUS.

Cardines coaliti,

Testa subbivalvis,

Byssum emittens - - PINNA.

Slimdyr,

Skaldyr,

Toskalled,

Ingen Sidetænder,

Alle bag til,

En stor Række, som vekselsvis gribe i hinanden,

Musflen ligeskalled - - - Arten.

Tvende, ved et Hul adskilte,

Musflen uligeskalled, fladtrykt,

Folded, eller stivtorned - - - Klappscællet.

Ingen bag til,

Hængselhul og Sidestriber,

Musflen fladagtig,

Kamskallet, øret, }

Sletskallet }

Østersen.

Hængselskramme, liniedanned, i Bredden,

fremstaaende indad med en Sidetand,

En af Skallerne ofte fladagtig, giennemboet,

Indvendig tvende opløstede Been-

stråaler - - - Børscællet.

Hængsellinien sylspidsed, udhuled, langslobende,

Musflen sletskalled, oftest ved Søesilke

fasthæftet - - - Muslingen.

Hængslerne sammenvorne,

Musflen næsten toskalled,

Udstikkende Søesilke - - - Skinken.

Molluscum,

Testaceum,

Univalve,

Multiloculare,

Siphone interiori communicans,

Spirale rotundatum - NAUTILUS,

Elongatum rectiusculum - ORTHOCEROS,

Siphone exteriori communicans - AMMONIA.

Uniloculare,

Spirale,

Apertura integra,

Dilatata,

Testa cymbiformis,

Spira involuta occulta - ARGONAUTA,

Testa auriformis,

Spira lateralis occulta - HALIOTIS.

Coarctata,

Orbicularis - TURBO,

Tetragono-rotundata - TROCHUS,

Lunaris - HELIX,

Semiorbicularis - NERITA.

Longitudinaliter oblonga,

Columella lævis v. plicata - BULLA.

Apertura effusa,

Coarctata,

Linearis,

Columella lævis - CONUS.

Columella plicata - VOLUTA.

Columella & labrum multiden-

tata - CYPRÆA.

Mollu.

Slindyr,

Skaldyr,

Eensfalled,

Mangefamret,

Med en inderlig Hævert samlede,

Snirkellobende rundagtig - - Skibsnækken.

Langstrakt og lige - - Langhornet.

Med en yderlig Hævert samlede - Ammonhornet.

Eensfamret,

Snirkellobende,

Mundingen heel,

Udvided,

Skiellen baaddanned,

Snegletrækk. indrullet og skiult - Kronjagten.

Skiellen øredanned,

Snegletrækket paa Siden skiult - Sæøret.

Sammentrukken,

Cirkelrund - - Hvirvelsnækken.

Firekant-rundet - - Topsnækken.

Halvmaanerund - - Soelhornet.

Halv cirkelrund - - Svømsnækken.

Langagtig aflang,

Snekkestangen glat ell. foldet - Boblesnækken.

Mundingen udløbende,

Sammentrukken,

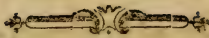
Jævnbred,

Snekkestangen glat - - Reglsnækken.

Snekkestangen foldet - - Valsesnækken.

Snekkestangen og Lippen mange-

tandet - - Snogepanden.

Molluscum,

- Testaceum,
 Univalve,
 Uniloculare,
 Spirale,
 Apertura effusa,
 Dilatata,
 Ecaudata,
 Anfractus ampullacei - - - TONNA,
 Caudata,
 Cauda reflexa,
 Integra - - - CASSIDA.
 Truncato-retusa - - - BUCCINUM.
 Cauda stricta,
 Canalis finistrorsum tendens - STROMBUS.
 Canalis rectus s. subascendens - MUREX.
- Concavum,
 Acuminatum in verticem subconi-
 cum - - - PATELLA,
- Tubulosum,
 Calcareum,
 Rectum vel incurvum, liberum,
 Utraque extremitate pervium-DENTALIUM.
 Flexuosum superficiebus adnatum,
 Isthmis sæpe interceptum - - - SERPULA,
 Corpora penetrans - - - TEREDO,
- Membranaceum, liberum,
 Arenulis vestitum - - - SABELLA.

Slimdyr,

Skaldyr,

Eensfalled,

Eenskamret,

Eensfælløbende,

Mundingen udløbende,

Udvidet,

Uden Hale,

Snekkegangene storbugede - Tøndesnekken.

Med Hale,

Halen tilbagebøjet,

Heel - - Stormbuen.

Afstumpet indtrykt - - Krugsnikken.

Halen udraakt,

Kenden til venstre løbende - Struusnekken.

Kenden lige eller noget op-

stigende - - Purpursnekken.

Udhulet,

Spidsløbende til en noget konisk Top - Fløsticellet.

Kordannet,

Kalkagtig,

Lige eller krummed, frie,

Naben igiennem begge Ender - Sæteranden.

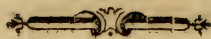
Bugted, vored paa Overflader,

Med Mellemrum ofte afdeelt - Ormsøret.

Boret igiennem andre Legemer - Jægteboret.

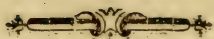
Hindeagtig, frie,

Beklædet med Sandkorn - Sandsøret.

Molluscum,

Zoophyton,		
Lithophyton,		
Nudum,		
Tubulosum	- -	TUBIPORA.
Stellatum	- -	MADREPORA.
Porosum	- -	MILLEPORA.
Cellulosum	- -	CELLEPORA.
Cortice obtectum papilloso,		
Striatum,	- -	ISIS.
Ceratophyton,		
Radicatum,		
Stirps articulata,		
Cortice articulado calcareo obducta,		
Substantia fibrosa	- -	CORALLINA.
Nuda fibrosa,		
Substantia corneo-membranacea	-	SERTULARIA.
Stirps continua,		
Substantia cornea solida,		
Cortice calcareo molliori obducta	-	GORGONIA.
Cortice gelatinoso obducta	-	ANTIPATHES.
Substantia membranacea lapidescens,		
Foliacea,		
Per series cellulosa	- -	ESCHARA.
Substantia membranaceo-cornea,		
Tubulosa	- -	TUBULARIA.
Substantia cartilaginea,		
Stellata	- -	ALCYONIUM.
Substantia stupea,		
Fibrosa	- -	SPONGIA.

Slimdyr,

Dyreplante,

Steenplante,

Nøgen,

Kordannet - - Orgelkorallen.

Stiernes - - Stiernekorallen.

Priffed - - Punktcorallen.

Hulled - - - - - Zulkorallen.

Overdraget med en vortet Bark,

Stribed - - - - - Stribekorallen.

Hornplante,

Kodfastet,

Bæsten leddet,

Overdraget med en leddet kalkagtig Bark,

Træet traaddet - - - - - Koralmosset.

Nøgen, traaddet,

Træet hornhindeagtig - - - - - Dyremosset.

Bæsten bestaaende af et heel Stykke,

Træet hornagtigt fast,

Overdraget med kalkagtig blød Bark - Sætræet.

Overdraget med geleeagtig Bark - Havgreenen.

Træet hindeagtig, steenagtig,

Bladet,

I Rader overmaade hullet - Bladkorallinen.

Træet hornhindeagtigt,

Kordannet - - - - - Pibemosset.

Træet blødhornet,

Stiernes - - - - - Grundveddet.

Træet verkagtig,

Traaddet - - - - - Sæsvampen.

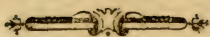
Slim

Molluscum,

- Zoophyton,
 Ceratophyton,
 Locomotivum,
 Stirps vaga,
 Medullofa, mollis, contractilis,
 Linearis, cirris fetaceis coronata,
 Proles laterales deciduæ - - - HYDRA.
 Limbo contractili undulante co-
 ronata - - - BRACHIONUS.
 Coriacea, caulescens, osciculo sæpius suffulta,
 Margo soboliferus - - - PENNATULA.
 Animalia libera, mollia,
 Corpus articulatum, planum, attenuatum,
 Caput in apice IV papillis eminentis,
 Pori articulatim sparsi, oscula nu-
 tritoria - - - TÆNIA.
 Corpus rotundatum, artubus destitutum,
 Vertiginoso gyatile,
 Proles rotundatæ, sparsim intra poros
 nidulantes - - - VOLVOX.
 Corpus lineare filiforme,
 Aculeis reflexis corpori appressis utrin-
 que ciliatum - - - FURIA.
 Corpus multiforme, redivivum,
 - - - CHAOS.

Slimdyr,

Dyreplante,

Hornplante,

Stædskiftende,

Værten omslydende,

Marbagtig, blod, tilsammentrækkelig,

Jævnsmal, med Haartrævler krandsed,

Sidenngel, som affalde - - - Polypen.

Med en sammentrækkelig bølgevis be-

vægelig Rand krandsed - Blomsterdyret.

Læderagtig, stilket, oftest bened,

Randen yngelsom - - - Sæfiæren.

Dyr, som ere frie, bløde,

Kroppen leddet, flad og tyndet,

Hovedet i Endespidsen, med 4 Borter

udstaaende,

Huller leedviis strøede, som ere Næ-

ringsaabninger - Bændelormen.

Kroppen rund uden Leed,

Fremrullende,

Ynglen rund, spred i de udflæk-

kende Huller - - - Trilleren.

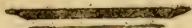
Kroppen jævnsmal, traaddannet,

Med tilbagebøiede til Kroppen trykte Pig-

ger paa begge Sider frøndset - Surten.

Kroppens Skikkelse meget forskiellig,

Paa nye oplevende - - - Raosset.

Errores emendati & Addenda.

Pag. 28. lin. 6. l. omasum multiplicatum

abomasum fasciatum

32. lin. 16. *del. comma postponendum voci proprios.*

50. lin. 8. l. paucas cicuratas lin. 9 l. nonnullæ

112. l. 19 & 20. l. *acanthopterygiis* — *malacopterygiis*

176. lin. 24. *pone voc. Staphylinum adde: Cryptocephalum.*

186. lin. 7. *post voc. DYTISCUS adde: & GYRINUS.*

Kettede Feil og Tillæg.

Pag. 27. Lin. 19. l. Kiæsterne.

45. sidste Lin. l. Tæerne.

57. Lin. 22. l. omringende.

63. Lin. 1. l. Hovedets.

69. Lin. 10 og p. 93, Lin. 22. i stæden for *Tvriksen*
l. *Spinken*.

71. L. 19. l. Gaaseartede.

73. L. 11. Tæerne 3 eller 2, gaaet ud.

143. Lin. 19. læg til: *Singerstæen*.

181. Lin. 23. l. usfuldkommen.

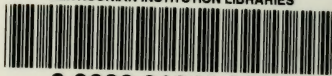
187. Lin. 7. *Grundveulet læg til: og Vandkælven.*

xm 30

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 01203 9384